

DUTCH BIRDING

VOLUME 31 • NO 1 • 2009

Dutch Birding

Internationaal tijdschrift over
Palearctische vogels

REDACTIE

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Nederland
e-mail editors@dutchbirding.nl

FOTOREDACTIE

Dutch Birding
p/a René Pop
Postbus 31
1790 AA Den Burg-Texel
Nederland
e-mail rene.pop@dutchbirding.nl

ABONNEMENTENADMINISTRATIE

p/a Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Nederland
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BESTUUR

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland
e-mail dba@dutchbirding.nl

COMMISSIE DWAALGASTEN

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CDNA
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Nederland
e-mail cdna@dutchbirding.nl

COMMISSIE SYSTEMATIEK

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CSNA, p/a George Sangster
e-mail csna@dutchbirding.nl

TELEFOONLIJNEN

0900-BIRDING (= 0900-2473464)
(vogellijn, EUR 0.35/min)
010-4281212 (inspreeklijn)

INTERNET

www.dutchbirding.nl

Dutch Birding

HOOFDREDACTEUR Arnoud van den Berg (tel 023-5378024,
e-mail arnoud.van.den.berg@dutchbirding.nl)

ADJUNCT HOOFDREDACTEUR Enno Ebels (tel 030-2961335, e-mail enno.ebels@dutchbirding.nl)

UITVOEREND REDACTEUR André van Loon (tel / fax 020-6997585,
e-mail andre.van.loon@dutchbirding.nl)

FOTOGRAFISCH REDACTEUR René Pop (tel 0222-316801, fax 0222-316802,
e-mail rene.pop@dutchbirding.nl)

REDACTIERAAD Peter Adriaens, Ferdy Hieselaar, Roy Slaterus, Vincent van der Spek, Roland van der Vliet en Rik Winters

REDACTIE-ADVIESRAAD Peter Barthel, Mark Constantine, Dick Forsman, Ricard Gutiérrez, Anthony McGeehan, Killian Mullamney, Klaus Malling Olsen, Magnus Robb, Hadoram Shirihai, Brian Small en Lars Svensson

REDACTIEMEDEWERKERS Rob van Bemmelen, Max Berlijn, Jan Eerbeek, Steve Geelhoed, Dick Groenendijk, Marcel Haas, Jan van der Laan, Hans van der Meulen en Kees Roselaar

PRODUCTIE EN LAY-OUT André van Loon en René Pop

ADVERTENTIES Laurens Steijn, p/a Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam
e-mail advertising@dutchbirding.nl

ABONNEMENTEN De abonnementsprijs voor 2009 bedraagt: EUR 36,50 (Nederland), EUR 39,50 (België), EUR 37,00 (rest van Europa) en EUR 40,00 (landen buiten Europa). Abonnees in België en Nederland ontvangen ook het dvd-jaaroverzicht.

U kunt zich abonneren door het overmaken van de abonnementsprijs op girorekening 01 50 697 (Nederland), girorekening 000 1592468 19 (België) of bankrekening 54 93 30 348 van ABN•AMRO (Castricum), o.v.v. 'abonnement Dutch Birding'. Alle rekeningen zijn ten name van de Dutch Birding Association. Het abonnement gaat in na ontvangst van de betaling.

Dutch Birding is een tweemaandelijks tijdschrift. Het publiceert originele artikelen en mededelingen over morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in de Benelux, Europa en elders in het Palearctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifische gebied en andere gebieden.

De volgorde van vogels in Dutch Birding volgt in eerste instantie een klassieke 'Wetmore-indeling'. Binnen dit raamwerk worden voor taxonomie en naamgeving de volgende overzichten aangehouden: *Dutch Birding-vogelnamen* door A B van den Berg (2008, Amsterdam) (taxonomie en wetenschappelijke, Nederlandse en Engelse namen van West-Palearctische vogels); *Vogels van de wereld - complete checklist* door M Walters (1997, Baarn) (Nederlandse namen van overige vogels van de wereld); *The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world* (derde editie) door E C Dickinson (redactie) (2003, Londen) (taxonomie en wetenschappelijke namen van overige vogels van de wereld); en *Birds of the world: recommended English names* door F Gill & M Wright (2006, Londen) (Engelse namen van overige vogels in de wereld).

Een lijst met tarieven voor de vergoeding van auteurs, fotografen en tekenaars is verkrijgbaar bij de redactie. Voor (de voorbereiding van) bijzondere publicaties op het gebied van determinatie en/of taxonomie kan het Dutch Birding-fonds aan auteurs een financiële bijdrage leveren (zie Dutch Birding 24: 125, 2001, en www.dutchbirding.nl onder 'The Journal').

Dutch Birding Association

BESTUUR Theo Admiraal (penningmeester), Gijsbert van der Bent (voorzitter, tel 071-4024547), Arjan van Egmond (secretaris), Wietze Janse en Laurens Steijn; tevens is de redactie van Dutch Birding met een zetel vertegenwoordigd.

BESTUURSMEDEWERKERS Jeannette Admiraal, Menno van Duijn, Albert van den Ende, Thomas van der Es, Janneke Kimstra, Bertus de Lange, Arnold Meijer, Ies Meulmeester, Marc Plomp, Sjoerd Radstaak, Chris van Rijswijk, Henk van Rijswijk, Willem van Rijswijk, Vincent van der Spek, Pieter van Veele, Michel Veldt, Reinoud Vermoolen, Jeroen van Vianen, Roben Vlot, Kees de Vries en Peter Weiland.

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA)

LEDEN Ruud Brouwer, Nils van Duivendijk, Dick Groenendijk (voorzitter), Teus Luijendijk, Arjan Ova, Willem van Rijswijk, Laurens Steijn en Arend Wassink. MEDEWERKER Max Berlijn (archivaris). De CDNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA)

LEDEN Arnoud van den Berg, André van Loon, Kees Roselaar en George Sangster (secretaris). De CSNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

© 2009 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij robstolk®, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Nederland

Dutch Birding

CHIEF EDITOR Arnoud van den Berg (tel +31-235378024, e-mail arnoud.van.den.berg@dutchbirding.nl)

DEPUTY CHIEF EDITOR Enno Ebels (tel +31-302961335, e-mail enno.ebels@dutchbirding.nl)

EXECUTIVE EDITOR André van Loon (tel / fax +31-206997585, e-mail andre.van.loon@dutchbirding.nl)

PHOTOGRAPHIC EDITOR René Pop (tel +31-222316801, fax +31-222316802, e-mail rene.pop@dutchbirding.nl)

EDITORIAL BOARD Peter Adriaens, Ferdy Hieselaar, Roy Slaterus, Vincent van der Spek, Roland van der Vliet and Rik Winters

EDITORIAL ADVISORY BOARD Peter Barthel, Mark Constantine, Dick Forsman, Ricard Gutiérrez, Anthony McGeehan, Killian Mullarney, Klaus Malling Olsen, Magnus Robb, Hadoram Shirihai, Brian Small and Lars Svensson

EDITORIAL ASSISTANTS Rob van Bemmelen, Max Berlijn, Jan Eerbeek, Steve Geelhoed, Dick Groenendijk, Marcel Haas, Jan van der Laan, Hans van der Meulen and Kees Roselaar

PRODUCTION AND LAY-OUT André van Loon and René Pop

ADVERTISING Laurens Steijn, c/o Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam e-mail advertising@dutchbirding.nl

SUBSCRIPTIONS The subscription rate for 2009 is: EUR 36.50 (Netherlands), EUR 39.50 (Belgium), EUR 37.00 (Europe) and EUR 40.00 (countries outside Europe). Subscribers in Belgium and the Netherlands also receive the DVD year review.

Subscribers in Belgium, Denmark, Finland, Germany, Norway and Sweden are kindly requested to pay the subscription fee to our local bank accounts in these countries. Details can be found on the internet (www.dutchbirding.nl).

British subscribers are requested to pay exclusively by Sterling cheque. This cheque can be sent to Dutch Birding, c/o Jeannette Admiraal, Iepenlaan 11, 1901 ST Castricum, Netherlands. Subscribers in other countries can make their payment by credit card (Access, EuroCard, MasterCard or Visa). Please send an e-mail indicating your credit card type, account number, the expiry date and full address details to circulation@dutchbirding.nl. The subscription starts upon receipt of payment and already published issues will be sent.

Dutch Birding is a bimonthly journal. It publishes original papers and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Benelux, Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region and other regions.

The sequence of birds in Dutch Birding basically follows a classic 'Wetmore sequence'. Within this framework, the following lists are used for taxonomy and nomenclature: *Dutch Birding bird names* by A B van den Berg (2008, Amsterdam) (taxonomy and scientific, Dutch and English names of Western Palearctic birds); *Vogels van de wereld - complete checklist* by M Walters (1997, Baam) (Dutch names of remaining birds of the world); *The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world* (third edition) by E C Dickinson (editor) (2003, London) (taxonomy and scientific names of remaining birds of the world); and *Birds of the world: recommended English names* by F Gill & M Wright (2006, London) (English names of remaining birds of the world).

A schedule of payment rates for authors, photographers and artists is available from the editors. For (preparation of) special publications regarding identification and/or taxonomy, the Dutch Birding fund can offer financial support to authors (see Dutch Birding 24: 125, 2001, and www.dutchbirding.nl under 'The Journal').

Dutch Birding Association

BOARD Theo Admiraal (treasurer), Gijsbert van der Bent (president, tel +31-714024547), Arjan van Egmond (secretary), Wietze Janse and Laurens Steijn; the editors of Dutch Birding also have one seat in the board.

BOARD ASSISTANTS Jeannette Admiraal, Menno van Duijn, Albert van den Ende, Thomas van der Es, Janneke Kimstra, Bertus de Lange, Arnold Meijer, Ies Meulmeester, Marc Plomp, Sjoerd Radstaak, Chris van Rijswijk, Henk van Rijswijk, Willem van Rijswijk, Vincent van der Spek, Pieter van Veelen, Michel Veldt, Reinoud Vermoolen, Jeroen van Vianen, Roben Vlot, Kees de Vries and Peter Weiland.

Dutch rarities committee (CDNA)

MEMBERS Ruud Brouwer, Nils van Duivendijk, Dick Groenendijk (chairman), Teus Luijdijk, Arjan Ova, Willem van Rijswijk, Laurens Steijn and Arend Wassink. **ASSISTANT** Max Berlijn (archivist). The CDNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithologists' Union.

Dutch committee for avian systematics (CSNA)

MEMBERS Arnoud van den Berg, André van Loon, Kees Roselaar and George Sangster (secretary). The CSNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithologists' Union.

© 2009 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878.

Printed by drukkerij robstolk®, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Netherlands

Dutch Birding

International journal on Palearctic birds

EDITORS

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Netherlands
e-mail editors@dutchbirding.nl

PHOTOGRAPHIC EDITOR

Dutch Birding
c/o René Pop
Postbus 31
1790 AA Den Burg-Texel
Netherlands
e-mail rene.pop@dutchbirding.nl

SUBSCRIPTION ADMINISTRATION

c/o Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Netherlands
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BOARD

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Netherlands
e-mail dba@dutchbirding.nl

DUTCH RARITIES COMMITTEE

CDNA
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Netherlands
e-mail cdna@dutchbirding.nl

DUTCH COMMITTEE FOR

AVIAN SYSTEMATICS
CSNA, c/o George Sangster
e-mail csna@dutchbirding.nl

INTERNET

www.dutchbirding.nl

Artikelen / papers

Aankondigingen & verzoeken / announcements & requests

Redactiemedelingen

30 jaar Dutch Birding

CDNA-medelingen

Masters of Mystery

Corrigenda

Recensies / reviews

WP reports

Recente meldingen / recent reports

DB Actueel

DBA-nieuws

Voorplaat / front cover

- 1 Albatross mandible at archeological site in Amsterdam, the Netherlands, and WP records of *Diomedea* albatrosses Edward Soldaat, Mardik F Leopold, Erik H Meesters & Christopher J R Robertson
- 17 Kumliens Meeuw op Terschelling in januari 2005 Martijn Bunskoek, Enno B Ebels & Rik Winters
- 20 'Southern skua' off La Palma, Canary Islands, in October 2005 Edwin Winkel
- 24 Western Palearctic list updates: Cape Petrel Marcel Haas & Pierre-André Crochet
- 28 Frigatebird off Sardinia, Italy, in 1967-68 and records in Mediterranean Marcello Grussu
- 28 Leucistic Common Tern at Swinoujscie, Poland, in August 2008 Lukasz Lawicki & Tomasz Grabowski
- 29 Eyebrowed Thrush at Merzouga, Morocco, in December 2008 Ronald Messemaker
- 32 Koolmezen met afwijkend verenkleed in Zuid-Holland in 2006-09 Harvey van Diek
- 34 Palmyra Society for the Protection of Environment and Wildlife
- 35 Naamgeving van taxa in Dutch Birding [TAXA NAMES IN DUTCH BIRDING]
- 38 30 jaar Dutch Birding: 2008, aanvullingen en correcties
- 43 Recente CDNA-besluiten
- 44 Solutions of sixth round 2008: Sykes's Warbler and Red-backed Shrike Rob S A van Bemmelen, Dick Groenendijk & Jan Eerbeek
- 46
- 47 *Gulls of the Americas* by Steve N G Howell & Jon Dunn Peter Adriaens
- 48 *Caribbean Bird Song: Puerto Rico south to Grenada, with the Bahamas, Caymans and San Andrés* (three CDs) by Mark W Oberle Arnoud B van den Berg
- 48 *Vogels van België en Nederland* (MP3-CD) by Peter Boesman Arnoud B van den Berg
- 48 *Identification guide to North American birds. Part II. Anatidae to Alcidae* by Peter Pyle Arnoud B van den Berg
- 49 *Frontiers in birding* by Martin Garner & friends Enno B Ebels
- 50 December 2008–mid-January 2009 Arnoud B van den Berg & Marcel Haas
- 60 Nederland: november-december 2008 Roy Slaterus & Vincent van der Spek
- 71 More recently described bird species; Toendraslechtvalk geringd bij Darisdonk [TUNDRA PEREGRINE FALCON]; Bruine Lijster in Erezée [DUSKY THRUSH]; Dikbekfuut bij Kluizen [PIED-BILLED GREBE]
- 77 Dutch Birding-vogeldag grensverleggend
- Scopoli's Pijlstormvogel / Scopoli's Shearwater *Calonectris diomedea*, tussen Peniscola en Columbretes, Castellón, Spanje, 28 juli 2007 (Roland Jansen)

Albatross mandible at archeological site in Amsterdam, the Netherlands, and WP records of *Diomedea* albatrosses

Edward Soldaat, Mardik F Leopold, Erik H Meesters & Christopher J R Robertson

On 19 October 1977, the upper mandible of a large seabird was found in the soil of Amsterdam, Noord-Holland, the Netherlands. The bill was initially labeled as 'large gull' and filed by the Bureau of Monuments & Archaeology (Bureau Monumenten & Archeologie), Amsterdam, where it rested on a shelf for nearly three decades. In 2005, it was displayed at an exhibition at the Amsterdam Historical Museum (Amsterdams Historisch Museum) and noticed by Louwe Kooijmans (2005), who mentioned the bill briefly in passing. His casual remark on 'an albatross bill' drew our attention and the specimen was further studied. It was confirmed to belong to a *Diomedea* albatross and concerns the first (modern, ie, after the Pliocene era) albatross found in Dutch soil. The bill is kept under collection number MC6-1163 at the Bureau of Monuments & Archaeology.

Several albatrosses have been observed in recent times in European seas, including the North Sea (eg, Bourne 1967, 1992, Dymond et al 1989, Harrop 1994, Leopold et al 1994, Gustad 1995, Bonaccorsi 2003, Gantlett & Pym 2007, Pitches 2007). To date, however, no albatross has been accepted to the Dutch list. The find of an albatross upper mandible in Amsterdam is therefore remarkable. This paper describes the finding circumstances, the identification of the species involved and summarizes known records and reports of *Diomedea* albatrosses in the Western Palearctic (WP). The taxonomy in this paper follows Robertson & Warham (1992, 1994), Nunn & Stanley (1998), Robertson & Nunn (1998) and Burg & Croxall (2004), and not Dickinson (2003).

Finding locality

The location of the find (known as MC6; 52°22'37.50"N, 04°54'08"E) is situated in the old city centre of Amsterdam. Today, this is the Prins Hendrikkade but, before 1876, this location was known as Camperhoofd, a north-east facing bul-

wark at the open harbour front. It was the stage for the coming and going of trade vessels of the Dutch East India trading company (Vereenigde Oostindische Compagnie, VOC), whalers, merchants and passenger ships that sailed the globe. Shallow waters in front of this prominence prevented sea-going vessels from docking directly at the harbour front; instead, they were moored on poles in the IJ, the open water just north of the city. Goods and people were ferried back and forth by smaller boats. In 1876, the location was filled up with town and shipping waste and covered with sand for the building of the Central Railway Station. In 1977, large scale digging took place for the construction of a subway line. During these works, the bill was found at a depth of c 5 m below street level.

Description

Only the upper mandible was found. The cranium, lower mandible and all soft parts, including the horny sheath (ramphotheca), are missing. The bill is large, with a total length of the bone of 162 mm and 'culmen' length without ramphotheca of 152 mm. The width at the base of the upper mandible is 38 mm. It is concave when viewed laterally and has marked nasal openings and a hooked tip (figure 1). A shallow groove, corresponding with the sulcus between the bill plates in albatrosses, runs laterally along the bone, from the nasal opening towards the bill-tip. The tip has c 25 (nerve) ducts.

Dating

Dating the bill by C14 has been considered but will be practically impossible because of its recent origin (Hans van der Plicht in litt). The results would be biased by the so-called 'Marine Reservoir Effect' (Reimer & Reimer 2001). Unlike trees that take up C14 directly from the atmosphere, marine predators incorporate C14 from a range of prey organisms, that themselves have acquired their

FIGURE 1 Lateral (upper two), ventral and dorsal (lower) views of upper mandible of *Diomedea albatross* found in Amsterdam, Noord-Holland, Netherlands, on 19 October 1977 (*Wiard Krook/Bureau of Monuments & Archaeology, Amsterdam*)

FIGURE 2 Mandible of *Diomedea albatross* found in Amsterdam, Noord-Holland, Netherlands, on 19 October 1977 (middle) compared with similarly sized bills (brain case and upper mandible only) of Wandering Albatross *Diomedea exulans* (top) and Waved Albatross *Phoebastria irrorata* (bottom) (Edward Soldaat (top and bottom) and Wiard Krook (centre)). Note different profiles: clearly curved in *Diomedea* and much straighter in *Phoebastria*. *Phoebastria* also has more delicate bill-tip than *Diomedea*.

C14 from pools in which C14 may have circulated for a long time. As a result, deviations of up to 400 years make this method useless for recent marine top predators. Therefore, dating the bill by analyzing the local circumstances seems the most realistic approach. However, location MC6 is problematic in this respect. The old harbour front has been filled up with refuse, and the 20th century digging did not produce a clear stratigraphy. Only artifacts from the second half of the 15th century and from the 19th century were found (Wiard Krook in litt) and artifacts from the centuries in between were lacking. As pointed out below, it is very likely that the albatross bill belonged to a bird that was caught by a sailor or ship passenger and discarded in the harbour directly, or that it ended up in town

or shipping waste that was later used to fill up the site. Under this hypothesis, a deposition date in the 15th century seems unlikely because at that time there was hardly any overseas traffic from Amsterdam to the southern oceans. The 17th and 18th century comprised the era of the great sailing vessels of the VOC that followed routes across the Atlantic and Indian Ocean to India, Indonesia and Sri Lanka (Ceylon) (figure 4). On these voyages, ships passed several breeding sites of albatrosses and they were often accompanied by albatrosses at sea (see below). The VOC ceased to exist in 1799 but other Dutch sailing vessels kept using the same routes until the 19th century, when sailing ships were gradually phased out and replaced by ships using steam power. Given this circum-

FIGURE 3 Bill-tip of *Phoebastria* albatross (lower), discovered among many fossil bones from late Neogene (supposedly Pliocene) deposits at Mill, Noord-Brabant, Netherlands (Erik Wijnker). Specimen is kept in Prehistoric Times Museum (Oertijdmuseum 'De Groene Poort'), Boxtel, Noord-Brabant, Netherlands (# MAB F3399). See also Olson & Hearty (2003, figure 3A) for similar fossil *Phoebastria* bill-tip found on Bermuda. Upper mandible (without ramphotheca) of modern Black-footed Albatross *Phoebastria nigripes* included for comparison.

stantial evidence, the most likely period for this bill to originate from is the early 17th century until 1876, when the old harbour front was filled up.

The possibility of a Pleistocene or Pliocene fossil was also investigated. Once, large albatrosses lived in the northern Atlantic. No less than five species have been described from late Neogene (Pliocene) deposits from North America, all referable to the modern North Pacific genus *Phoebastria*: *P. anglica*, *P. aff. albatrus*, *P. aff. nigripes*, *P. aff. immutabilis* and *P. rexsularum* (Olson & Rasmussen 2001). *P. anglica* has also been recorded from Pliocene deposits in Europe (East Anglia, England; Lydekker 1891, Harrison & Walker 1978ab, Dyke et al 2007) and several *Phoebastria* fossils have been found in Pliocene deposits at Mill, Noord-Brabant, the Netherlands (Wijnker 2005; Erik Wijnker pers comm; figure 3) but these bones are clearly much older than the bone found in Amsterdam. The most recent occurrence of *Phoebastria* in the northern Atlantic dates to the Pleistocene, 400 000 years ago, when a breeding colony of *P. albatrus* resided on Bermuda (Olson & Hearty 2003). The Amsterdam bill looks 'fresh', showing no obvious signs of discoloration or fossilization. It has the typical curved shape of the genus *Diomedea*, rather than the 'Roman nose'

profile of *Phoebastria* (figure 2). Therefore the possibility of a prehistoric origin can be ruled out.

Breeding sites of *Diomedea* albatrosses along old sailing routes

If the albatross had come ship-assisted to Amsterdam, a possible carrier could have been a VOC trade vessel. When sailing to the Far East, VOC ships crossed the Atlantic twice, to optimally use the trade winds. Their route took them first to the vicinity of Tristan da Cunha and Gough Island, where Tristan Albatrosses *D. dabbenena* breed (this taxon is considered a synonym of nominate *D. exulans* by Dickinson (2003) but is clearly much smaller, see below), then past Cape of Good Hope, South Africa, and along a string of islands where Wandering Albatrosses *D. exulans* breed and finally past Amsterdam Island where Amsterdam Albatrosses *D. amsterdamensis* reside (figure 4). South Georgia was passed at a large distance and during the breeding season its foraging adults (Wandering) stay clear of the old VOC route (BirdLife International 2004). Non-breeding birds, however, range much further afield and can reach the region of Cape of Good Hope (Prince et al 1998). The remaining *Diomedea* albatrosses breed much further east, far beyond the old trading

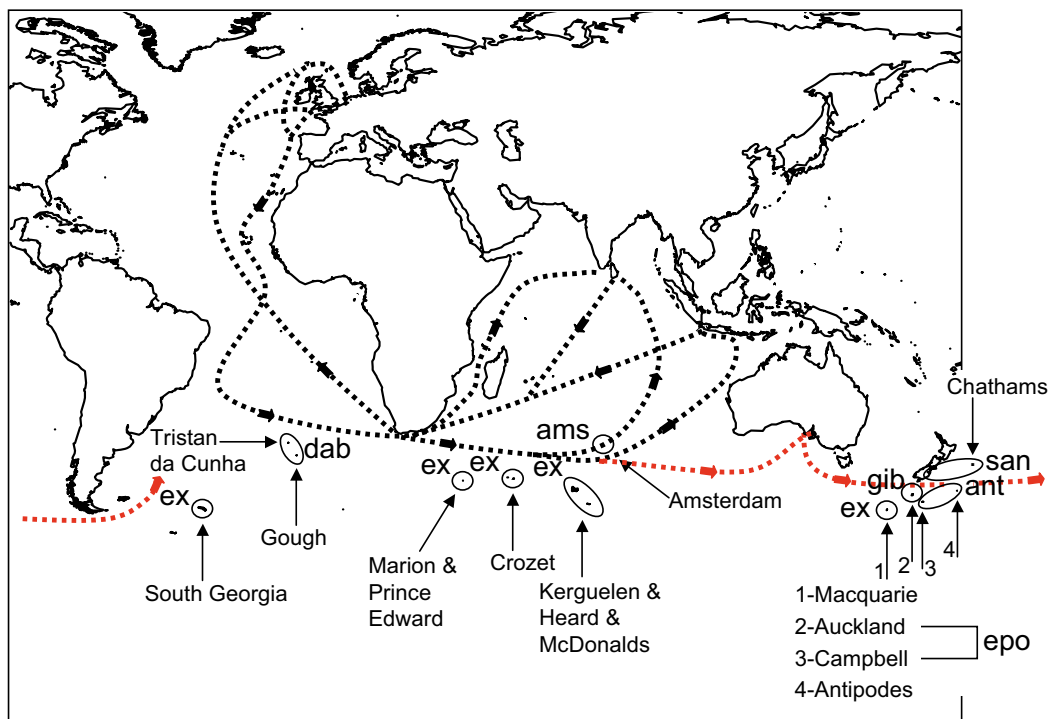

FIGURE 4 Routes taken by VOC ships (black) from Amsterdam to trading posts in Far East and back, and breeding sites (mostly islands) of different *Diomedea* albatrosses: *dabbenena* (dab), *exulans* (ex), *amsterdamensis* (ams), *epomophora* (epo), *gibsoni* (gib), *antipodensis* (ant) and *sanfordi* (san). In addition (red), 19th century ships, both under sail and under steam, sailed further east to Australia and New Zealand and these mostly continued downwind for their return voyage, rounding Cape Horn and passing South Georgia (with more *exulans*) to re-enter Atlantic (after Jenkins 1973, map 5308, and Jacobs 1991).

routes (figure 4) and breeding adults will not have been in contact with VOC ships. Of this group, Antipodean Albatross *D antipodensis* and Gibson's Albatross *D gibsoni* (considered a subspecies of *antipodensis* by, eg, Burg & Croxall 2004) are the least likely to ever have come into contact with a VOC vessel. *Antipodensis* flies east from its home waters off south-eastern New Zealand and the Tasman Sea to spend the non-breeding season off south-western Chile. From these waters, it probably returns along the same route. *Gibsoni* seems to be confined to Australasian seas and possibly west to Perth when non breeding. Both Northern Royal Albatrosses *D sanfordi* and Southern Royal Albatrosses *D epomophora* circumnavigate the globe and reach the waters around the Cape of Good Hope (Nicholls et al 2002, BirdLife International 2004, Brooke 2004, Onley & Scofield 2007), where they must have met the VOC sailors principally during the months of July to October. Thus, it would seem that only *an-*

tipodensis and *gibsoni* can be discarded as a candidate for VOC-assisted transport to Amsterdam harbour. However, in the 19th century, the sailing routes were extended to Australia and New Zealand, when many ships with emigrants and goods sailed from Europe, and all New Zealand albatrosses came within reach of Dutch sailors (figure 4). Many *Diomedea* albatrosses were caught *en route*, often for pleasure (Medway 1998). Therefore, any *Diomedea* albatross occurring in the waters between the Cape of Good Hope and Western Australia ran the risk of being bagged. Because the bill shape and size exclude almost all other albatross species (genera *Thalassarche*, *Phoebastria* and *Phoebastria*; see below), the distribution of these species is not discussed here.

Identification

The size and shape of the mandible exclude all but the largest (sea)birds. However, even the

Albatross mandible at archeological site in Amsterdam, the Netherlands

TABLE 1 Culmen lengths (mm) of great albatrosses *Diomedea*: minimum-maximum or average \pm SD; (n). References are Tickell (2000) (T); Shaffer et al (2001) and Scott Shaffer (in litt) (S); Cuthbert et al (2003) and Richard Cuthbert in litt (C); Brooke (2004) (B); Robertson: fresh fisheries bycatch victims and beached birds in New Zealand, live birds in colonies (R_f), and museum specimens (R_m); Jouventin et al (1989) (J). Figures printed in **bold** relate to species or sexes that are possible candidates regarding the mandible found in Amsterdam, considering their range of culmen lengths.

Species	Ref	Male	Female
<i>exulans</i>	B	South Georgia 163-180 (21)	South Georgia 155-171 (23)
	T	162-177 (52)	152-172 (53)
	C	162.6-180.4 (30)	158.1-173.8 (30)
	R_m	South Georgia (unsexed) 157-182 (12)	
	R_m	Marion Island (unsexed) 159.8-178.4 (5)	
	S	Possession Island, Crozets 161-174; 169 \pm 3.4 (20)	Possession Island, Crozets 157-170; 164.2 \pm 4.1 (16)
R_m	Kerguelen Island (unsexed) 159-180 (6)		
T	Macquarie Island 158-181; 166 (17)	Macquarie Island 156-166; 158 (10)	
<i>dabbenena</i>	C	144.3-158.2 (30)	138.3-150.6 (30)
	R_m	138-153.5 (12)	135-149 (16)
	R_m	(unsexed) 136-155 (33)	
<i>antipodensis</i>	B	151\pm4.0 (62)	143 \pm 4.1 (66)
	R_f	144.0-160.8 (21)	137.2-151.7 (27)
<i>gibsoni</i>	B	136-162 (362)	133-157 (371)
	R_f	145.9-164.0 (15)	136.0-153.0 (15)
<i>amsterdamensis</i>	J	142.2-156.2 (8)	138.2-145.2 (8)
		(unsexed) 135.0-156.2 (36)	
<i>epomophora</i>	T	179-188 (5); 185.8 \pm 5.2 (11)	163-177 (5); 171.7 \pm 5.2 (7)
	R_f	167.1-193.6 (10)	167.0-173.6 (4)
<i>sanfordi</i>	B	165-172 (5)	154-160 (5)
	R_f	161.2-175.7 (34 probable males)	149.9-165.7 (37 probable females)

largest seabirds (rarely) occurring in north-western Europe, ie, Yellow-billed Loon *Gavia adamsii*, Black-browed Albatross *Thalassarche melanophris*, Northern Gannet *Morus bassanus*, Great Cormorant *Phalacrocorax carbo*, Magnificent Frigatebird *Fregata magnificens* and Greater Black-backed Gull *Larus marinus*, fall far short of this size, while several of these also have straight rather than hooked bills. All but Black-browed Albatross lack nasal openings of this size and shape (see, eg, www.seabird-osteology.info). The

bill shape also excludes large marsh and land birds such as pelicans, herons, storks, spoonbills, flamingos, raptors or cranes. Comparison with similar material clearly shows that the bill belongs to a large albatross (figure 2).

With a culmen length of c 155 mm (152 plus c 3 mm for the missing ramphotheca), the typical nostrils and the strongly hooked tip, the bill most likely belongs to a member of the group of the 'great albatrosses' of the genus *Diomedea*. With one exception, all other albatrosses have bills that

are much smaller than the Amsterdam specimen. Only Waved Albatross *Phoebastria irrorata* has a culmen length of up to 160 mm (Tickell 2000) but this species has a bill profile that is much straighter than that of the Amsterdam specimen (figure 2) and therefore can safely be ruled out. The other northern albatrosses of the genus *Phoebastria*, the sooty albatrosses *Phoebetria* and the 'mollymawks' *Thalassarche* are all too small (Tickell 2000, Brooke 2004). The extinct *Phoebastria anglica* can also be ruled out. *Diomedea* is therefore the only group left. The bone is fully ossified and shows no juvenile characteristics such as incomplete fusion or a granular surface structure.

Within the genus *Diomedea*, there is a choice between seven albatrosses (five wandering and two royal, respectively): *exulans*, *antipodensis*, *gibsoni*, *amsterdamensis*, *dabbenena*, *sanfordi* and *epomophora*. Known culmen lengths of these taxa are given in table 1. Table 1 shows that the Amsterdam culmen (c 155 mm) is smaller than most *exulans*. Only the smallest females from South Georgia have a culmen size matching the Amsterdam specimen but note that few culmen sizes from Marion, Prince Edward, Kerguelen, Heard and McDonalds or Macquarie Island were available. Culmen sizes of male *antipodensis*, *gibsoni*, *amsterdamensis* and *dabbenena* all reach the size of the Amsterdam specimen. Only in *gibsoni* females have been found with culmen lengths similar to the Amsterdam bird; females of the other three taxa are substantially smaller. Of the two 'royal albatrosses', only some female *sanfordi* are small enough to match the Amsterdam culmen. *Epomophora* is the only taxon where both males and females are too large to be a candidate.

Most publications on albatross bill morphology only give culmen length and bill depth. Culmen lengths overlap considerably between taxa (table 1), while bill depth could not be taken from the Amsterdam specimen, as only the upper mandible was found. Murphy (1936) shows that bills of 'royal albatrosses' are wider than those of 'wandering albatrosses' and we have used this characteristic, in conjunction with culmen length, in an attempt to better separate the different *Diomedea* albatrosses. Bill width was measured at its widest point (at the base of the bill, eg, the proximal end of the latericorn) in specimens available in Dutch museums with additions from collections of museums around the world (see Acknowledgements for the full list), and some smaller collections. Most museum material is rather old, was collected at sea, and predates the split of '*exulans*' (sensu lato) in four to five and '*epomophora*' (sensu lato)

in two species (cf Penhallurick & Wink 2004). As a result, *exulans* could not always be separated from *dabbenena*, *antipodensis* or *gibsoni*. *Dabbenena* is small compared with *exulans*, and small '*exulans*' from the Atlantic have been assigned '*dabbenena*' if culmen lengths are <152 mm (cf Tickell 2000, table 1). This is conservative, as Cuthbert et al (2003) put the divide between *dabbenena* and (South Georgian) *exulans* at 158 mm. Plumage criteria and wing length were used as supporting evidence to identify small birds in the Atlantic as *dabbenena*. Birds collected at sea around New Zealand were probably often named '*exulans*' to distinguish them from 'royal albatrosses'. Such birds were likely *antipodensis* or *gibsoni* but since *dabbenena* can also reach eastern Australian waters, specific identity could not be established and birds from that area collected at sea were not used. *Amsterdamensis* is a special case, as only a few *amsterdamensis* specimens are available in any museum world wide: the type specimen in Paris and two or three probable *amsterdamensis* for which specific identity needs to be confirmed. Culmen length of the rather small, unsexed type specimen was given as 140 mm in the original publication (Roux et al 1983), but the proximal end of the bill sheath was abraded and our own measurements put culmen length at c 145.5 mm (range of 16 living birds was 138.2-156.2 mm; Jouventin et al 1989). We have included one probable *amsterdamensis* in our database (Paris CG1986-433; culmen 145 mm, bill width 46 mm).

The plot of 350 culmen lengths versus bill widths (figure 5) shows a continuum from very small to very large bills, across the various species. Culmen length ranges (minimum-maximum) from the literature and our own data show that all but the largest species (*epomophora*) have bills that match the Amsterdam find. Remarkably, the bill found in Amsterdam does not clearly belong to one of the species clusters but rather sits in a void, at the edge of several species. If we assume that the data are from a bivariate normal distribution (ie, both culmen and bill width are normally distributed), we can construct a two-dimensional boxplot-type graph with pairs of concentric ellipses that include 50% and 99% of the data, respectively. The inner ellipse, or 'hinge', provides a conservative visualization of the variance in the data while the outer ellipse, or 'fence', delineates potential outliers (Goldberg & Iglewicz 1992). Figure 5 shows that the Amsterdam bill does not fit into any of the 50% hinges, but does fit into the 99% fences for *exulans*, *sanfordi* and *antipoden-*

FIGURE 5 Maximum bill width as function of culmen length in seven species of *Diomedea* albatrosses. Mandible found in Amsterdam, Noord-Holland, Netherlands, on 19 October 1977 is represented by red square; vertical red broken line intersects with known culmen length ranges for six out of seven species (given in top part of graph). The birds found in Sicily, Italy (October 1957), Morocco (c 1885) and Blankenberge, West-Vlaanderen, Belgium (April 1887) are indicated by S, M and B, respectively. Inset depicts where measurements were taken. Smaller ellipses (or ‘hinges’: solid lines) include 50% of data for each species, while outer ellipses, or ‘fences’, delineate potential outliers (after Goldberg & Iglewicz 1992). Midpoints of each dataset indicated by larger points, with lettering. Note insufficient data for Amsterdam Albatross *D. amsterdamensis*.

sis, and sits at the edge of the fences for *dabbenena* and *gibsoni*. Linear discriminant analysis was used to identify the most likely species for the bill found in Amsterdam among the various datasets. This gives probabilities of 0.48 for *sanfordi*, 0.20 for *exulans* and 0.17 for *dabbenena*. *Antipodensis* (0.08) and *gibsoni* (0.07) are both considerably less likely candidates and *epomophora* (<0.001) is highly unlikely. Note that there are insufficient bill width data for *amsterdamensis* but given that length/width ratios are similar for the different species, and that the largest male *amsterdamensis* have culmen lengths comparable with the Amsterdam bird (Jouventin et al 1989), this species cannot be ruled out. A logistic regression (GLM using binominal distribution) with culmen, bill width and species (using only the bills for

which the sex was known, n=93 males and 96 females across the various species) correctly predicted sex in 83% of the known cases. Given the small size of the bill found in Amsterdam, the model indicates a 99.9% probability that it belonged to a female, if we assume the species to be *sanfordi* (cf table 1). Likewise, if the bill stems from an *exulans*, this bird would also have been a female but if it were a *dabbenena*, it would probably have been a male (cf table 1).

The measurements of the bill exclude only *epomophora* (table 1). The statistical analysis of available biometric data suggests that *sanfordi* is the most likely candidate. This might also suggest a 19th century origin, if this bird was taken by Dutch sailors in its home waters, around New Zealand. However, since *sanfordi* travels widely

outside the breeding season, an Atlantic origin, and therefore also an earlier date, cannot be ruled out. Moreover, several other species of *Diomedea* albatross remain possible candidates. *Exulans* is the most widespread and most numerous breeding 'wandering albatross' and the most numerous species in museum collections of birds collected at the high seas but most *exulans* have larger bills than the one found in Amsterdam: only the smallest females match its size. The 99% fence for *exulans* (figure 5) is relatively wide and is stretched by three data points from rather large individuals. This may overrate the probability of this species and a (South Georgia female) *exulans* may thus be a less likely candidate than the discriminant analysis suggests.

Dabbenena breeds closest to western Europe (Gough/Tristan da Cunha Islands group) of all *Diomedea* albatrosses and is relatively common at sea north-west of Cape Town, ie, along the final part of the return voyage. We know from the Moroccan and Blankenberge skulls (see below) that 'wandering albatrosses' were taken by European sailors and we also know that *dabbenena* has been found in Europe (Sicily). In contrast, there are no earlier cases of New Zealand *Diomedea* albatrosses in Europe. We have relatively few biometrical data for these species, and these are rather closely clumped, resulting in tight 50% and 99% ellipses (figure 5). It is possible that a larger dataset could have resulted in a higher probability.

Amsterdamensis is very rare, with an estimated population of only 130-150 birds (Ebels 2001, Duriez et al 2005, ACAP 2007). They are now confined to breeding on an inaccessible part of the central plateau of Amsterdam Island in the southern Indian Ocean but were once more abundant given finds of bones over a much wider area on the island (Jouventin et al 1989). Therefore, it was probably much more numerous in the past and thus more likely to be captured by passing sailors. As yet, there is insufficient material to evaluate the candidacy of this species but given that known bill sizes fall inside the ranges of *dabbenena*, *antipodensis* and *gibsoni*, each of which could not be ruled out, this species remains a possibility.

In conclusion, the specific identification of the Amsterdam mandible can not be resolved by comparative biometrics. DNA analysis may solve the problem, as DNA of all *Diomedea* albatrosses has been studied (Nunn et al 1996, Nunn & Stanley 1998, Burg & Croxall 2004). At present, however, analysis of old DNA would need so much bone material that it would destroy the

specimen. It probably will not take too long before ancient-DNA techniques are sufficiently refined to identify the Amsterdam bone without destroying it. For the time being however, it is considered more prudent to wait for these developments (Peter de Knijff in litt).

History of wanderers in Europe – stragglers or hunting trophies?

Could the albatross of Amsterdam be a true straggler or was it more likely a captured bird brought to Amsterdam onboard one of the many ships that called into the port of Amsterdam? Despite the folklore culminating in the famous *Rime of the ancient mariner* (Coleridge 1949), old mariners and, later on, their passengers caught many albatrosses on their voyages during the 19th century (see Medway 1998 for a vivid description of these practices). They hooked or shot birds at sea and collected eggs, chicks and breeding adults during visits to breeding islands. Birds were taken for the pot but also for fun, and parts were taken home as souvenir. Skins were used for feather rugs and muffs, legs and feet for tobacco pouches, wing bones as pipe stems and beaks as paperclips (Alexander 1955, Jameson 1958, Medway 1998). Many of the albatross skulls in Dutch museums and private collections have a history as souvenir, some with documentation, many without. Warham (1990) comments that many museum specimens from VOC times have small nicks in the cutting edge of the bill tip (at the inside of the hooked part) made by the sailors' catching device: a sharp metal open triangle baited with fat that was towed behind the ship on a line (Jones 1936). Apparently, several birds caught were kept alive and shipped back to Europe. Some ended up in market places; others probably escaped or were discarded, dead or alive. Bourne (1967) pointed out that many records of *Diomedea* albatrosses in Europe concern birds found near major harbours and argued that the majority of these, if not all, were likely brought in by man. Good examples are the records of Antwerpen, Antwerpen, Belgium; Blankenberge, West-Vlaanderen, Belgium; Dieppe, Seine-Maritime, France; and London, England (see below and table 2). The Wandering Albatross from Morocco in 1885 fits this pattern as well, as it was found along the major shipping route to Europe. Alexander (1955) suggested that the habit of catching albatrosses alive died out with the introduction of the faster steam ships. Since then, however, *Diomedea* albatrosses have still been found or seen in European waters. Of the very few birds that were reported alive at sea, none were accompa-

Albatross mandible at archeological site in Amsterdam, the Netherlands

TABLE 2 Reports of *Diomedea* albatrosses in Europe and north-western Africa. Note that most '*exulans*' should be regarded as *Diomedea* species (at best: Bauer & Glutz von Blotzheim (1966) state that old records of albatrosses were often referred to as *D exulans*, regardless of species). Note also that the first record is probably false and that most others, with the exceptions of the preserved Sicilian bird and the preserved bones from Morocco, Blankenberge, London and Amsterdam, must be considered 'inadequately described' by today's standards.

<i>(exulans)</i>	November 1758	Etang de Chaumont, Orne, France	Killing of three individuals on inland lake (Letacq 1897) (improbable)
<i>exulans</i>	1764	Norway or Denmark	Bourne (1967)
<i>exulans</i>	November c 1830	Dieppe, Seine-Maritime, France	Killed or obtained (?) by customs official (Bourne 1967)
<i>exulans</i>	September 1833	Antwerpen, Belgium,	Killed with oars by fishermen off Antwerpen. Possibly same bird as the one reported from Dieppe, France (Mayaud et al 1936, Bourne 1967, Lippens & Wille 1972)
<i>exulans</i>	1868	Borkum, Germany	Single wing 'supposedly washed ashore' (Bauer & Glutz von Blotzheim 1966)
<i>exulans</i>	pre-1880	Tenerife, Canary Islands	One bird in company of giant petrel <i>Macronectes</i> sp (Bourne 1967)
<i>exulans</i>	1885	Morocco	Capture of <i>D exulans</i> on coast, later wrongfully assigned to <i>epomophora</i> . Skull in collection AMNH, New York, USA (Vaucher & Vaucher 1915, Hartert 1923, Bourne 1967)
<i>exulans</i>	27 April 1887	Blankenberge, West-Vlaanderen, Belgium	Captured and clubbed to death on breakwater. Skull in collection Royal Belgian Institute of Natural Sciences, Brussels, Belgium (Dupond 1943, Jacobs & Dirx 1945, Lippens & Wille 1972, 1986)
<i>exulans</i>	c 1891	Ilford, Essex, England	Find of ulna. Earlier invalidly assigned to late Pleistocene <i>Phoebastria (Diomedea) anglica</i> (Harrison & Walker 1978)
<i>exulans</i>	c 1900	Hull, Yorkshire, England	Head found in shop of dealer in live stock and curios, which was taken from intact but decomposing bird washed ashore there c 30 years before (Jones 1936)
<i>exulans</i>	18 July 1894	20 nm off Orkney	Juvenile, ship follower (Bourne 1992)
<i>exulans</i>	December 1909	London, England	One specimen hanging and dripping blood among turkeys in Leadenhall Market, London (Bourne 1967)
<i>exulans</i>	c 1912	Fischen, Ammersee, Bayern, Germany	Emaciated but live bird, ended up in collection of a Dr Francke but has since been lost (Wüst 1982); possibly different species (Bauer & Glutz von Blotzheim 1966)
<i>dabbenena</i>	4 October 1957	Palermo, Sicily, Italy	Immature male, crashed by wind sheer on coastal road, captured and killed by passing motorist (Orlando 1958)
<i>exulans</i>	18 October 1963	80 km off south-western Portugal	Immature, observed following HMS Protector (Bourne 1966)
<i>exulans?</i>	September 1969	Morocco	Possible wandering albatross (Harrop 1994, citing M Thevenot (pers comm) without further details; correspondence has been lost)
<i>exulans</i>	19 October 1977	Amsterdam, Noord-Holland, Netherlands	Find of bill, excavated from former harbour front (this paper)
<i>exulans/epomophora</i>	July or August 1990	Off Sumburgh Head, Shetland, Scotland	Sighting by Sarah Wanless (pers comm)
<i>exulans/epomophora</i>	7 October 1991	North Sea, 20 km off Holland, Netherlands	Two birds flying together, sighted from seabirds survey plane (Baptist & Wolf 1991)

FIGURE 6 Wandering Albatross / Grote Albatros *Diomedea exulans*, found at Moroccan west coast, around 1885 (Peg Hart/American Museum of Natural History, New York)

nied by 'hard evidence' such as photographs (table 2). There is only one indisputable case, of a *Diomedea* crashing on a coastal road near Palermo, Sicily, Italy, where it was killed by a passing motorist. This is the only case of a bird that has properly been described, photographed and preserved (Orlando 1958; see below).

Of the 19 European records, reports and claims of *Diomedea* albatrosses in the Western Palearctic that we could trace (table 2), very few stem from their natural environment, the open sea. Bourne (1967, 1992) considers that only the birds seen off Orkney, Scotland, in 1894, on Sicily, Italy, in 1957 and off Portugal in 1963 might be genuine records of wild birds. Since then, two intriguing but unconfirmed sightings have been made by professional marine ornithologists (one off Sumburgh Head, Shetland, Scotland, in August 1990 and one concerning two birds off the Dutch coast in October 1991). Another bird was reputedly seen at sea off Morocco in September 1969 (Harrop 1994) but the documentation concerning this sighting has been lost (Hugh Harrop in litt). None of these last three records was forwarded to the appropriate rarities committee, however, and these were thus not further considered for the Western Palearctic list. Of only four birds, excluding the mandible found in Amsterdam, hard evidence (ie, bones) has been preserved; these are discussed in more detail below.

Morocco, c 1885

Around 1885, an albatross skull was 'obtained from an Arab' (Vaucher & Vaucher 1917). It was presumably caught and killed on the Moroccan west coast and first identified as *D exulans* but

later considered to be *D epomophora* by Hartert & Jourdain (1923), and mentioned as such by Bauer & Glutz von Blotzheim (1966) and Cramp & Simmons (1977). Hartert & Jourdain (1923) had doubts about its origin and considered its occurrence 'most unexpected, but not impossible'. The skull was kept in the Vaucher collection in Tanger, Morocco, and was later donated to the Natural History Museum in Tring, England (Heim de Balsac & Mayaud 1962). Today, it is kept in the American Museum of Natural History, New York, USA (AMNH526798). At our request, photographs of this specimen were e-mailed (figure 6) and since the ramphotheca is present we could confirm the identification as *D exulans* by bill, tube shape characteristics and coloration (no black cutting edge). Culmen (161.9 mm) and bill width (42.4 mm) also identify this bird as *exulans* and not *epomophora*; see figure 5). The cranium shows a series of cracks which may confirm a violent death and the inner bill-tip shows a nick such as mentioned by Warham (1990).

London, England, c 1891

A single ulna was found 'near the port of London' in c 1891. This specimen was first identified as *D exulans* but later as a possible late Pleistocene *Phoebastria (Diomedea) anglica*. Later again, this was corrected by Harrison & Walker (1978b) as a bone of a modern Wandering Albatross (*sensu lato*).

Blankenberge, Belgium, April 1887

Dubois (1890), cited by Bourne (1967), first mentioned a 'great albatross' that was found and clubbed to death on a breakwater at the seaport of

FIGURE 7 Wandering Albatross / Grote Albatros *Diomedea exulans*, found at Blankenberge, West-Vlaanderen, Belgium, on 27 April 1887 (George Lenglet/Royal Belgian Institute of Natural Sciences, Brussel)

Blankenberge on 27 April 1887. The story goes that the bird was eaten by the port warden's family but that the head was kept, although it only just escaped being eaten by a cat or by rats (Jacobs & Dirckx 1945). The head ended up in the collection of a small zoo in Gent, Oost-Vlaanderen. When this zoo went out of business, the head was acquired by the count De Hemptinne for his private collection. Shortly after the count's death in September 1942, Dupond (1943) visited the count's widow to verify the find. He found the head in a poor state ('badly eaten by mites'). De Hemptinne's collection was transferred to baron P de Moffarts, who donated it in May 1958 to the Royal Belgian Institute of Natural Sciences in Brussels where it is still kept (KBIN 54107) (figure 7). The bird can be identified as *exulans*, with a culmen of 164.8 mm and a bill width of 44.4 mm (figure 5). The bill is nicked at the cutting edge of the inner hook.

Sicily, Italy, October 1957

On 4 October 1957, Guagliardo Gaetano, driving along the coastal road from Palermo to Termini Imerese, Sicily, noticed a very large bird that was brought down by a gust of wind. He got out of his car, killed it and took it to the local hunters club. The bird was photographed, measured and stuffed and identified as *D. exulans*. Orlando (1958) no-

ticed that with a culmen length of 150 mm this bird could be a *dabbenena* but he dismissed this taxon as being too unlikely. However, the bill width of this bird was c 39 mm (taken from Orlando 1958, figure 4) and this puts it clearly in the *dabbenena* realm (figure 5).

In addition to the collected birds or bones, two live offshore sightings and one sighting from the shore may be considered credible, although they all lack good evidence. John Harvie-Brown reported an immature albatross ('brown and mottled plumage on the back; this bird was no gannet') following a ship for hours, c 20 nautical miles off Orkney, Scotland, on 18 July 1894. He saw the bird as close as 200-300 m with Northern Gannets in all plumages around, and noted 'a heavy thick and short' (?) bill. A second young (brown) '*exulans*' was seen following a ship for four hours on 18 October 1963, c 50 nautical miles off south-western Portugal. It was described as 'larger than Gannets and Black-backed Gulls and brown all over with white cheeks and underwings, a pale cream bill, and light brown legs; there seems little room for error' (Bourne 1966, 1967). Finally, Sarah Wanless (pers comm) saw a 'great albatross' off Sumburgh Head, Shetland, in July or August 1990 but since she could not identify the bird to species, she never submitted it.

Discussion

The Sicilian record is possibly the only proven, genuine case of a vagrant *Diomedea* albatross in Europe (Bourne 1967, 1992), if one assumes that this bird entered the Mediterranean unassisted, only to crash into Sicily later. The Moroccan record from 1885, relatively close to the western entrance to the Mediterranean Sea from an albatross point of view, provides little support for the idea that birds may regularly stray (far) north of the equator. This bird was caught alive at the shore and killed on the spot, as was the Sicilian bird. However, a nick in the inner bill tip hints at an earlier, live capture by sailors in the southern hemisphere prior to a release later (cf Jones 1936, Warham 1990) and it probably did not reach Morocco unaided. Another report from Morocco concerns an unconfirmed and undocumented sighting in 1969 and carries little weight. The three other cases for which proof exists in the form of preserved bones (including the Amsterdam find) all stem from European seaports and therefore these birds probably all came ship-assisted. Further evidence for this hypothesis is provided by the nick in the bill of the Belgian bird. Lippens (1954), Lippens & Wille (1972, 1986), Bourne (1967, 1992) and Harrison & Walker (1978b) all proposed that the birds from Blankenberge, Morocco and London did not fly to the Western Palearctic but were somehow carried, and the same is most likely true for the Amsterdam bird. These four cases also have in common that they were found (or presumably were deposited) before 1900, in the era of sailing. In all likelihood, therefore, most if not all of the pre-1900 birds were brought to the Western Palearctic by ocean going ships and were either lost or discarded along the way or in the port of destination.

The bill fragment found in Amsterdam fits in with the larger set of pre-1900 cases of *Diomedea* albatrosses dotted along the north-western African and European coasts (table 2). Furthermore, given that the chances of finding an albatross bill in the harbour of Amsterdam from a straggler that had arrived by its own power are remote, the Amsterdam bill most likely belonged to a bird that was captured and brought to Amsterdam by a sailor or ship passenger before 1876, the year in which the old harbour front was filled up.

Acknowledgments

Thanks to Michael Brooke, Kees Camphuysen, Mike Imber, Pierre Jouventin, Guido Keijl, Paul Scofield, Ruud Vlek, Pim Wolf, Trevor Worthy, Erik Wijnker and Bernie Zonfrillo for their support,

criticism, ornithological and archeological input; to Wiard Krook and Jerzy Gawronski (Amsterdam Bureau of Monuments & Archaeology) for providing the photographs of the Amsterdam bill and information on the site; to Joost Schokkenbroek (Amsterdam Scheepvaartmuseum) and Norbert Dankers (Wageningen IMARES) for their information on the use of the Amsterdam harbour during the past centuries and old shipping routes across the world's oceans; and to Hein van Grouw (National Museum of Natural History Naturalis, Leiden), Tineke Prins and Kees Rooselaar (Zoological Museum Amsterdam), Wietske Prummel (Bio-archaeological Institute Groningen) and Gerard van den Brink who kindly let us study the albatross skulls and skins in their collections. Judy White (Natural History Museum, Tring) kindly measured the albatrosses in the Tring collection for us and Peg Hart and Paul Sweet (American Museum of Natural History, New York) helped tracing the Moroccan bird and Peg provided the photograph of this specimen. Museums all over the world have allowed CJRR to take measurements of the albatrosses in their collections, a selection of which, with adequate provenance, are used here: Natural History Museum (Tring, England), American Museum of Natural History (New York, USA), Muséum National d'Histoire Naturelle (Paris, France), National Museum of Natural History, Smithsonian Museum (Washington, USA), Senckenberg Forschungsinstitut und Naturmuseum (Frankfurt am Main, Germany), Peabody Museum of Natural History (Yale University, New Haven, USA), Museum für Naturkunde (Berlin, Germany), Zoological Museum of the University of Copenhagen (Copenhagen, Denmark), Naturhistorisches Museum (Wien, Austria), Zoologisk Museum (Oslo, Norway), Swedish Museum of Natural History (Stockholm, Sweden), Transvaal Museum (Pretoria, South Africa), Museum of Victoria (Melbourne, Australia), Albany Museum (Grahamstown, South Africa), Natural Science Museum (Durban, South Africa), La Plata Natural Science Museum (Buenos Aires, Argentina), Zoological Museum (Amsterdam, Netherlands), National Museum of Natural History Naturalis (Leiden, Netherlands), Estación Biológica de Doñana (Sevilla, Spain), Academy of Natural Sciences of Philadelphia (Philadelphia, USA), Zoological Museum, Lomonosov State University (Moscow, Russia) and National Museum of Scotland (Edinburgh, Scotland). Scott Shaffer (Ecology and Evolutionary Biology, University of California, Santa Cruz) sent us the original measurements of the 'wandering albatrosses' of

Possession Island to be included in table 1; likewise, Richard Cuthbert (Royal Society for the Protection of Birds) sent us his measurements of Tristan Albatrosses and included measurements taken by Richard Philips of South Georgian birds. Robert Brasseur, the current count (Xavier) de Hemptinne, Dominick Verschelde (Zoology Museum, Gent University, Belgium) and Georges Lenglet (Royal Belgian Institute of Natural Sciences, Brussel, Belgium) helped finding the Blankenberge head and George Lenglet kindly took photographs and the necessary measurements. Eric Pasquet and Marie Portas (Muséum National d'Histoire Naturelle, Paris) kindly made the *amsterdamensis* type specimen available to us and chased several probable collected *amsterdamensis*. Carl Gustaf Lundin and Katja Philippart measured the *amsterdamensis* type skull in Paris. Erik Wijnker kindly allowed us to use the photograph of the fossil *Phoebastria* bill-tip (figure 3). Thanks also go to Peter Stallegger who provided us with the original text about the supposed killing of three albatrosses on a pond in Normandy, France, and to Robert Brasseur who translated this paper for us. Guido Keijl and Roy Kleukers translated the Italian paper on the Tristan Albatross crashing on Sicily. Sebastian Werner of the Landesbund für Vogelschutz in Bayern, Germany, was very helpful in trying to find remains of the alleged wanderer of the Ammersee, Bayern (table 2). Nils van Duivendijk and Roland van der Vliet (CDNA) searched the CDNA archive to unearth details on several of the Dutch albatross claims. Finally, Hans van der Plicht (Center for Isotope Research, Groningen University & Faculty of Archaeology, Leiden University) and Jan de Leeuw (Royal Netherlands Institute for Sea Research) advised us on the (im)possibilities of C14 dating and Peter de Knijff (Forensic Laboratory for DNA Research, Leiden University Medical Center) and Judith van Bleijswijk (Royal Netherlands Institute for Sea Research) advised us on ancient-DNA analyses.

Samenvatting

ARCHEOLOGISCHE VONDST VAN ALBATROSSNAVEL IN AMSTERDAM EN WP-GEVALLEN VAN *DIOMEDEA*-ALBATROSSEN In oktober 1977 werd bij graafwerkzaamheden voor een nieuwe metrolijn in Amsterdam, Noord-Holland, een deel van een albatrossnavel gevonden op een diepte van c 5 m. De locatie, schuin tegenover het Centraal Station is een oude havenbodem van het IJ aan de voet van het voormalige bolwerk Camperhoofd. Ten tijde van de Vereenigde Oostindische Compagnie (VOC) en de vroege stoomvaart was dit het centrum van de Nederlandse handelsvaart. In 1876 werd de locatie volgestort met stads- en scheepsafval en afgedekt met zand voor de

aanleg van onder andere het Centraal Station. De snavel bevindt zich in de collectie van de Dienst Monumenten & Archeologie van de gemeente Amsterdam en werd aanvankelijk gelabeld als 'grote meeuw'. Expositie van deze snavel, bijna 30 jaar later, vormde de aanleiding tot nader onderzoek naar de identiteit en mogelijke herkomst. Vergelijking met skeletmateriaal uit diverse collecties en van verschillende vogelsoorten toonde aan dat het om een bovensnavel van een van de 'grote albatrossen' *Diomedea* gaat. Andere albatrossoorten konden worden uitgesloten, evenals een paleontologische vondst. De datering is problematisch omdat een onduidelijke bodemstratificatie onvoldoende aanknopingspunten biedt door een mix van materiaal uit verschillende periodes. Datering met behulp van C14 is onbetrouwbaar vanwege het 'Mariene Reservoir-effect' dat afwijkingen tot 400 jaar met zich meebrengt bij dit soort materiaal. Op grond van de bekende gegevens is geconcludeerd dat snavel tussen de 15e en de 19e eeuw op de vindplaats terecht is gekomen.

Voor een goede determinatie biedt een bovensnavel zonder hoornlaag beperkte mogelijkheden tot biometrische vergelijking. Om toch tot een nadere identificatie te komen zijn van alle *Diomedea*-taxa van bekende herkomst de snavelmaten (culmenlengte en breedte aan de basis) met elkaar vergeleken (waarbij een taxonomie met zeven *Diomedea*-soorten wordt gehanteerd: vijf 'wandering' en twee 'royal'). De Amsterdamse snavel blijkt precies in het overlapgebied te vallen van meerdere soorten. Een nauwkeurige determinatie is daarom niet mogelijk. Alleen Zuidelijke Koningsalbatros *D epomophora* valt met zekerheid af. Statistische analyse wijst een vrouwtje Noordelijke Koningsalbatros *D sanfordi* als meest waarschijnlijke kandidaat aan, maar ook Grote Albatros *D exulans* en Tristanalbatros *D dabbenena* zijn goede kandidaten, terwijl nog drie andere soorten, inclusief Amsterdameilandalbatros *D amsterdamensis* tot de mogelijkheden behoren. In de toekomst, wanneer technieken om 'oud' DNA te onderzoeken zijn verbeterd, biedt een DNA-analyse wellicht een sluitende determinatie.

Om de vondst in een historische context te plaatsen is een overzicht gemaakt van gevallen en meldingen uit Europa en Noordwest-Afrika en is gekeken naar de geschiedenis van de Amsterdamse haven, de scheepvaart in de onderhavige periode en de interacties tussen zeeleden en albatrossen. Sinds een vorig overzicht (Bourne 1967, 1992) zijn enkele nieuwe gevallen bekend geworden en een eerder gemist geval werd ontdekt (Hull). De beschrijvingen van de oude gevallen zijn waar mogelijk geverifieerd. Hierbij is van twee vogels waarvan de snavel bewaard is gebleven (Marokko en Blankenberge, West-Vlaanderen, België) de identiteit vastgesteld op grond van biometrisch onderzoek en uiterlijke kenmerken. Beide bleken echter een beschadiging aan de snavelpunt te vertonen die erop wijst dat ze met een haak zijn gevangen. Een dergelijke beschadiging is afwezig bij de vogel (*dabbenena*) die op 4 oktober 1957 op Sicilië, Italië, werd verzameld.

Van een groot deel van de gevallen mag op grond van vindplaats en omstandigheden worden aangenomen dat

zeevarenden de hand hebben gehad in de verschijning op het Noordelijk Halfrond. De scheepsbewegingen uit de VOC-tijd en later voerden langs vrijwel alle broedplaatsen van 'grote albatrossen' en het vangen en doden van albatrossen kwam veelvuldig voor. Daarom is het waarschijnlijk dat ook de Amsterdamse albatros niet op eigen kracht Nederland heeft bereikt.

References

- ACAP (Agreement on the Conservation of Albatrosses and Petrels) 2007. Amsterdam Albatross *Diomedea amsterdamensis*. Website: www.acap.aq/en/species_assessments/Amsterdam_Albatross_ACAP_Species_Assessments.pdf.
- Alexander, W B 1955. Birds of the ocean, a handbook for voyagers. Revised edition. London.
- Baptist, H J M & Wolf, P A 1991. Twee albatrossen voor de Nederlandse kust. Sula 5: 157-158.
- Bauer, K M & Glutz von Blotzheim, U N (editors) 1966. Handbuch der Vögel Mitteleuropas 1. Frankfurt am Main.
- BirdLife International 2004. Tracking ocean wanderers: the global distribution of albatrosses and petrels. Results from the Global Procellariiform Tracking Workshop, 1-5 September 2003, Gordon's Bay, South Africa. Cambridge, UK. Website: www.birdlife.org/action/science/species/seabirds/tracking.html.
- Bonaccorsi, G 2003. Lesprocellariiformes (Diomedidae, Procellariidae et Hydrobatidae) non nicheurs en Méditerranée occidentale: une synthèse. Alauda 71: 1-7.
- Bourne, W R P 1966. Observations of seabirds. Sea Swallow 18: 9-36.
- Bourne, W R P 1967. Long distance vagrancy in petrels. Ibis 109: 141-167.
- Bourne, W R P 1992. Debatable British and Irish seabirds. Birding World 5: 382-390.
- Brooke, M 2004. Albatrosses and petrels across the world. Oxford.
- Burg, T M & Croxall, J P 2004. Global population structure and taxonomy of the wandering albatross species complex. Mol Ecol 13: 2345-2355.
- Coleridge, S T 1949. The rime of the ancient mariner. London.
- Cramp, S & Simmons, K E L (editors) 1977. The birds of the Western Palearctic 1. Oxford.
- Cuthbert, R J, Phillips, R A & Ryan, P G 2003. Separating the Tristan Albatross and the Wandering Albatross using morphometric measurements. Waterbirds 26: 338-344.
- Dickinson, E C (ed) 2003. The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world. Third edition. London.
- Dubois, A 1890. Observations ornithologiques. Ornis 6: 343.
- Dupond, Ch 1943. Ma visite à la collection d'oiseaux de feu le comte Joseph de Hemptinne. Gerfaut 33: 108-122.
- Duriez, O, Jornvall, H & Shirihai, H 2005. Birds and wildlife of the French sub-antarctic islands: Crozet, Kerguelen and Amsterdam & St Paul. Dutch Birding 27: 87-115.
- Dyke, G J, Nudds, R L & Walker, C A 2007. The Pliocene *Phoebastria* ('*Diomedea*') *anglica*: Lydekker's English fossil albatross. Ibis 149: 626-631.
- Dymond, J N, Fraser, P A & Gantlett, S J M 1989. Rare birds in Britain and Ireland. Calton.
- Ebels, E B 2001. Amsterdam and its albatross. Dutch Birding 23: 7-12.
- Gantlett, S & Pym, T 2007. The Atlantic Yellow-nosed Albatross from Somerset to Lincolnshire – a new British bird. Birding World 20: 279-295.
- Goldberg, K M & Iglewicz, B 1992. Bivariate extensions of the boxplot. Technometrics 34: 307-320.
- Gustad, J R 1995. Sjeldne fugler i Norge i 1993 og 1994. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF). Vår Fuglefauna 18: 259-302.
- Harrison, C J O & Walker, C A 1978a. The North Atlantic Albatross *Diomedea anglica*, a Pliocene-lower Pleistocene species. Tertiary Res 2:45-46.
- Harrison, C J O & Walker, C A 1978b. The invalidity of Pleistocene records of Wandering Albatross *Diomedea exulans*. Ibis 120: 229-230.
- Harrop, H 1994. Albatrosses in the Western Palearctic. Birding World 7: 241-245.
- Hartert, E & Jourdain, F C R 1923. The hitherto known birds of Morocco. Novitates Zoologicae 30: 91-152.
- Heim de Balsac, H & Mayaud, N 1962. Les oiseaux de nord-ouest de l'Afrique. Paris.
- Jacobs, E M 1991. Varen om peper en thee. Zutphen.
- Jacobs, J & Dirckx, H 1945. Autour d'une tête d'Albatros hurleur. Gerfaut 35: 186-187.
- Jameson, W 1958. The Wandering Albatross. London.
- Jenkins, H L 1973. Ocean passages of the world. Third edition. Taunton.
- Jones, F W 1936. The wanderings of the albatrosses. Emu 36: 103-105.
- Jouventin, P, Martinez, J & Roux, J-P 1989. Breeding biology and current status of the Amsterdam Island Albatross *Diomedea amsterdamensis*. Ibis 131: 171-182.
- Leopold, M F, Renner, M & Drees, C 1994. The Black-browed Albatross in the North Sea. Sula 8: 268-272.
- Letacq, A L 1897. Oiseaux tués à l'étang de Chaumont à la Trappe (Orne) en novembre 1758. Bull de la Société des amis des Sciences Naturelles de Rouen.
- Lippens, L 1954. Les oiseaux d'eau de Belge. Brugge.
- Lippens, L & Wille, H 1972. Atlas van de vogels in België en West-Europa. Tielt.
- Lippens, L & Wille, H 1986. Uitzonderlijke vogels in België en West-Europa. Private publication.
- Louwe Kooijmans, J 2005. De oudste Grutto van Amsterdam. Vogeljaar 53: 131-132.
- Lydekker, R 1891. Catalogue of the fossil birds in the British Museum (Natural History). London.
- Mayaud, N, Heim de Balsac, H & Jouard, H 1936. Inventaire des oiseaux de France. Paris.
- Medway, D G 1998. Human induced mortality of Southern Ocean Albatrosses at sea in the 19th century: a historical review. In: Robertson, G & Gales, R (editors), Albatross biology and conservation, Chipping Norton, Australia, pp 189-198.
- Murphy, R C 1936. Oceanic birds of South America.

- New York.
- Nicholls, D G, Robertson, C J R, Prince, P A, Murray, M D, Walker, K J & Elliott, G P 2002. Foraging niches of three *Diomedea* albatrosses. *Mar Ecol Prog Ser* 231: 269-277.
- Nunn, G B & Stanley, S E 1998. Body size effects and rates of cytochrome *b* evolution in tube-nosed seabirds. *Mol Biol Evol* 15: 1360-1371.
- Nunn, G B, Cooper, J, Jouventin, P, Robertson, C J R & Robertson, G G 1996. Evolutionary relationships among extant albatrosses (Procellariiformes: Diomedidae) established from complete cytochrome-*b* gene sequences. *Auk* 113: 784-801.
- Olson, S L & Hearty, P J 2003. Probable extirpation of a breeding colony of Short-tailed Albatross (*Phoebastria albatrus*) on Bermuda by Pleistocene sea-level rise. *Proc Natl Acad Sci USA* 100: 12825-12829.
- Olson, S L & Rasmussen, P C 2001. Miocene and Pliocene birds from the Lee Creek Mine, North Carolina. In: Ray, C E & Bohaska, D J (editors), *Geology and paleontology of the Lee Creek Mine, North Carolina, III*, Smithsonian Contr to Paleobiol 90: 233-365.
- Onley, D & Scofield, P 2007. Albatrosses, petrels and shearwaters of the World. London.
- Orlando, C 1958. Cattura di Albatro urlatore (*Diomedea exulans*, Linnaeus) in Sicilia. *Riv Ital Ornitol* 28: 101-113.
- Penhallurick, J & Wink, M 2004. Analysis of the taxonomy and nomenclature of the Procellariiformes based on complete nucleotide sequences of the mitochondrial cytochrome *b* gene. *Emu* 104: 125-147.
- Pitches, A 2007. News and comment: The one that got away (twice). *Br Birds* 100: 512-513.
- Prince, P A, Croxall, J P, Trathan, P N & Wood, A G 1998. The pelagic distribution of South Georgia albatrosses and their relationships with fisheries. In: Robertson, G & Gales, R (editors), *Albatross biology and conservation*, Chipping Norton, Australia, pp 137-167.
- Reimer, P J & Reimer, R W 2001. A marine reservoir correction database and on-line interface. *Radiocarbon* 43: 461-463.
- Robertson, C J R & Nunn, G B 1998. Towards a new taxonomy for albatrosses. In: Robertson, G & Gales, R (editors), *Albatross biology and conservation*, Chipping Norton, Australia, pp 13-19.
- Robertson, C J R & Warham, J 1992. Nomenclature of the New Zealand Wandering Albatross (*Diomedea exulans*). *Bull Br Ornithol Cl* 112: 74-81.
- Robertson, C J R & Warham, J 1994. Measurements of *Diomedea exulans antipodensis* and *D. e. gibsoni*. *Bull Br Ornithol Cl* 114: 132-133.
- Roux, J-P, Jouventin, P, Mougou, J-L, Stahl, J-C & Weimerskirch, H 1983. Un nouvel albatros *Diomedea amsterdamensis* n. sp. découvert sur l'île Amsterdam (37°50'S, 77°35'E). *L'Oiseau et RFO* 53: 1-11.
- Shaffer, S A, Weimerskirch, H & Costa, D P 2001. Functional significance of sexual dimorphism in Wandering Albatrosses, *Diomedea exulans*. *Funct Ecol* 15: 203-210.
- Tickell, W L N 2000. Albatrosses. Mountfield.
- Vaucher, H & Vaucher, A 1917. Liste des oiseaux observés au Maroc. *Rev Française d'Ornithol* 7 & 8: 137.
- Warham, J 1990. The petrels: their ecology and breeding systems. London.
- Wijnker, E 2005. Miocene and Pliocene marine birds from Mill, the Netherlands. Unpublished MSc thesis, Wageningen University, Wageningen.
- Wüst, W, Bandorf, H, Heiser F, Krauss W & Nitsche, G (editors) 1982. *Avifauna Bavariae – die Vogelwelt Bayerns im Wandel der Zeit I*. Second edition. Altötting.
- Edward Soldaat, Margrietstraat 5, 9491 BE Zeijen, Netherlands (edward@shearwater.nl)*
Mardik F Leopold, Dutch Seabird Group & Wageningen IMARES, PO Box 167, 1790 AD Den Burg, Texel, Netherlands (mardik.leopold@wur.nl)
Erik Meesters, Wageningen IMARES, PO Box 167, 1790 AD Den Burg, Texel, Netherlands (erik.meesters@wur.nl)
Christopher J R Robertson, PO Box 12397, Wellington 6144, New Zealand (cjrr@wildpress.org)

Kumliens Meeuw op Terschelling in januari 2005

Martijn Bunschoek, Enno B Ebels & Rik Winters

Einde januari 2005 verbleef ik (Martijn Bunschoek) enkele dagen bij een huisgenoot en zijn ouders te West aan Zee op Terschelling, Friesland. Op 30 januari rond 11:00 liep ik na een verregende ochtend naar het Noordzeestrand ter hoogte van paal 8. Het zicht was een stuk beter dan eerder op de dag en op zee zwommen en vlogen verschillende aardige soorten. Rond 12:00 werd het rustiger op zee en verlegde ik de aandacht naar de vele Stormmeeuwen *Larus canus*, Zilvermeeuwen *L argentatus* en Grote Mantelmeeuwen *L marinus* op het strand. Al snel zag ik een eigenaardig bleek gekleurde meeuw en dacht meteen aan een burgemeester *L glaucoides/hyperboreus* hoewel ik hem wel wat apart vond overkomen. Aangezien ik op Schiermonnikoog, Friesland, wel eens een leucistische meeuw had gezien (cf Edelaar 2008), leek mij dat de meest waarschijnlijke determinatie. Omdat er voortdurend jeeps op het strand rondreden en er vrij veel mensen liepen vlogen de meeuwen vaak op. Daarom daalde ik snel af naar het strand om de vogel te fotograferen. Wat opviel waren het iets kleinere formaat, kleinere snavel en lichtere mantelkleur in vergelijking met de eromheen staande Zilvermeeuwen, de rommelige witte tertials – waardoor ik aan een leucistische vogel dacht – en het donker overkomende oog. Ik was hem tot op c 100 m genaderd en had al een paar ‘record shots’ genomen maar was nog niet tevreden. Toen zag ik van links een ruiter te paard en van rechts de zoveelste jeep naderen, een garantie dat de meeuwen weer zouden opvliegen. Zo snel als ik kon liep ik naar de vogel toe en nam op een afstand van 15-20 m meerdere foto’s. Toen vloog hij op en landde enkele 100-en meters verderop. Ik had voldoende foto’s gemaakt en staakte de achtervolging. Even later zag ik mijn huisgenoot met zijn ouders naderen en ik kon hen die ‘rare meeuw’ aanwijzen. Terug in het huisje bestudeerde ik de foto’s; met alleen de ANWB-gids (Svensson et al 2002) bij de hand kwam ik er niet echt uit maar de beschrijving van Kumliens Meeuw *L g kumlieni* vertoonde de meeste overeenkomsten met de zojuist gefotografeerde meeuw... De volgende ochtend was ik weer thuis en mailde ik zo snel mogelijk enkele foto’s naar andere vogelaars.

Het mailtje belandde diezelfde dag nog bij Bruce Mactavish in Newfoundland, Canada. BM reageerde snel en ondersteunde de determinatie als Kumliens Meeuw (Bunschoek 2005).

Beschrijving

De beschrijving is gebaseerd op foto’s (cf Dutch Birding 27: 153, plaat 193-195, 2005) en aantekeningen van MB.

GROOTTE & BOUW Formaat iets kleiner dan Zilvermeeuw, snavel iets kleiner, korter en minder dik dan bij Zilvermeeuw, waarmee direct te vergelijken. In zijaanzicht kop duidelijk kleiner en ronder dan bij Zilvermeeuw. Vleugelpunt ver voorbij staart stekend; in zit zeker vijf handpennen voorbij staartpunt stekend. Tibia vrij kort.

KOP Overwegend licht (vuilwit) met wat donkerdere bruine streping rond oog en op achterkop.

BOVENDELEN Schouder en mantel lichtgrijs, lichter dan bij aanwezige adulte Zilvermeeuwen, met vage bruine en witachtige tekening. Stuit licht met vage bruine lengtestreping.

ONDERDELEN Overwegend vuilwit met lichte bruine streping op zijhals en op buik en anaalstreek.

VLEUGEL Dekveren lichtbruin. Tertials vrijwel geheel wit. Arm- en handpennen licht bruingrijs met smalle lichte veerranden. Handpennen ook met smalle lichte top.

STAART Bovenstaart bleek grijsbruin; elke staartpen met iets lichtere randen dan centrum. Onderstaart in veld niet gezien en ook niet op foto’s zichtbaar.

NAAKTE DELEN Iris donker. Snavel vleeskleurig met brede zwarte punt. Poot vleeskleurig.

RUI & SLEET Geen actieve rui of opmerkelijke sleet waargenomen of zichtbaar op foto’s.

Determinatie en leeftijd

De combinatie van bijna egaal grijze mantelveren met bruingrijze staart en vleugels duiden op een tweede winter of (vertraagde) derde winter ‘grote meeuw’ en sluiten de mogelijkheid van een leucistische vogel uit. Eerste-winter ‘grote meeuwen’ hebben altijd bruinere bovendelen; de bruine tint op de binnenste handpennen (zichtbaar in vlucht) bij de vogel van Terschelling sluit bovendien een vertraagde derde winter uit, die daar meer adultachtige kleur en tekening heeft. Het formaat en de structuur passen goed op Kleine Burgemeester *L glaucoides* maar de grijsbruine tekening op de staart en handpennen past niet op nominaat *L g*

Kumliens Meeuw op Terschelling in januari 2005

1-6 Kumliens Meeuw / Kumlien's Gull *Larus glaucooides kumlieni*, tweede-winter, West aan Zee, Terschelling, Friesland, 30 januari 2005 (Martijn Bunskoek)

glaucoides en is kenmerkend voor Kumliens Meeuw. Vergeleken met de nominaat oogde de vogel iets forser, met een iets stevigere snavel; dit is indicatief voor Kumliens. De belangrijkste te verwarren soort is Thayers Meeuw *L thayeri*. Die soort heeft in alle kleden echter donkerdere handpennen (met zwartbruine buitenvlaggen die contrasteren met bleke binnenvlaggen) en in tweede winterkleed doorgaans meer donkere tekening op de tertials. Verder is de armpenbaan iets donkerder dan bij Kumliens en is het formaat iets forser met een wat langere snavel (Olsen & Larsson 2004, Howell & Dunn 2007). De enige beschreven hybride die voor verwarring zou kunnen zorgen is die tussen Thayers en Kumliens. Deze heeft doorgaans kenmerken die tussen beide taxa in liggen, wat met name bij donkere Kumliens een zekere determinatie kan bemoeilijken. Hybriden tussen Zilvermeeuw en Grote Burgemeester komen vaker voor, maar zulke vogels zijn groter en minder fijn gebouwd en verschillen daarnaast in kleedkenmerken. De vogel van Terschelling laat geen kenmerken zien die duiden op een hybride.

Taxonomie

De taxonomie van Kumliens Meeuw is een veelbesproken onderwerp. Adriaens (2008) gaf een goed overzicht van de discussiepunten. Alhoewel veel nog onbekend is lijken er voor de vaak aangehaalde hypothese dat Kumliens Meeuw een hybride-populatie is van Kleine Burgemeester en Thayers Meeuw geen goede argumenten te bestaan; het taxon is wellicht ooit ontstaan door hybridisatie, maar lijkt zich nu als een stabiele, zichzelf in stand houdende populatie te gedragen. Op basis van de huidige kennis wordt Kumliens als ondersoort van Kleine Burgemeester beschouwd.

Verspreiding en voorkomen

Kumliens Meeuw broedt in Noordoost-Canada, voornamelijk op het zuidelijke deel van Baffin Island. De meeste exemplaren overwinteren in de Golf van St Lawrence en in Newfoundland, met kleinere aantallen in New Brunswick en New

England en elders in Noord-Amerika. Aan de westkust van de VS is het een regelmatige dwaalgast. In Europa wordt Kumliens alleen regelmatig gezien op de Faeröer eilanden (met een influx van 38 adulte en een onbekend aantal onvolwassen exemplaren in de winter van 1982/83) en in Ierland, IJsland en Schotland en in veel kleinere aantallen zuidelijker in Brittannië. Verder naar het oosten en zuiden is de ondersoort beduidend zeldzamer en tot en met 2007 zijn alleen uit Noorwegen (enkele), Zweden (twee) en Frankrijk (één) waarnemingen bekend (Olsen & Larsson 2004). Uit het zuidelijke Noordzeegebied waren nog geen eerdere waarnemingen bekend. De waarneming op Terschelling is aanvaard door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) en betreft de eerste Kumliens Meeuw voor Nederland. De eerste voor België werd in januari 2008 waargenomen en betrof een adult exemplaar (Adriaens 2008).

Summary

KUMLIEN'S GULL ON TERSCHELLING IN JANUARY 2005 On 30 January 2005, a second-winter Kumlien's Gull *Larus glaucoides kumlieni* was observed and photographed on the beach at West aan Zee, Terschelling, Friesland, the Netherlands. This is the first record of this taxon for the Netherlands and for the southern North Sea region; the second was an adult in Belgium in January 2008.

Verwijzingen

- Adriaens, P 2008. DB Actueel: Kumliens Meeuw bij Nieuwpoort. Dutch Birding 30: 63-65.
Bunskoek, M 2005. DB Actueel: Kumliens Meeuw op Terschelling. Dutch Birding 27: 152-154.
Edelaar, L 2008. Mogelijke hybride Grote Burgemeester x Grote Mantelmeeuw bij IJmuiden in januari-maart 2007 en herkenning. Dutch Birding 30: 224-228.
Howell, S N G & Dunn, J 2007. Gulls of the Americas. Boston/New York.
Olsen, K M & Larsson, H 2004. Gulls of Europe, Asia and North America. Londen.
Svensson, L, Grant, P J, Mullarney, K & Zetterstrom, D 2002. ANWB vogelgids van Europa. Tweede druk. Den Haag.

Martijn Bunskoek, Rijnlaan 225, 8032 MZ Zwolle, Nederland (bunskoekoek@yahoo.co.uk)
Enno B Ebels, Joseph Haydnlaan 4, 3533 AE Utrecht, Nederland (ebels@wxs.nl)
Rik Winters, Aquamarijnstraat 60, 9743 RB Groningen, Nederland (groenebijeneter@home.nl)

'Southern skua' off La Palma, Canary Islands, in October 2005

Edwin Winkel

In early October 2005, my wife and I spent a week on La Palma, Canary Islands, for a short break and some birdwatching. On 6 October, we boarded the *Fancy 2*, a vessel that offers wildlife cruises off the west coast of the island. This trip mainly focused on marine mammals but I also hoped for pelagic birds. We left Tazacorte at c 11:00 and met a calm ocean and cloudless sky. Seemingly not the ideal circumstances for storm petrels, shearwaters or even marine mammals (as the captain said...), but we were proven wrong. Within 15 min, we were literally surrounded by 100s of Cory's Shearwaters *Calonectris borealis* and 10s of dolphins and turtles. The boat slowly moved south and c 1 h later, c 3 km off Puerto Naos, I was still busy taking photographs of all the wildlife around us. Suddenly, I saw a dark bird approaching from the north, coming towards the stern of the ship in a straight line. I quickly changed my camera settings and took c 10 photographs of the bird which was checking us from c 10 m high. After it passed the bow, it turned left and circled above the ship a couple of times. Its flight was calm and very steady and after a while it continued its way south. I recognized the bird as a large skua *Stercorarius* and I warned other people on board. Most of them paid some attention to the bird but unfortunately there were no birders amongst them and they believed my story that it was probably a Great Skua *S skua*, passing us on its way to its wintering grounds. Since Great is not too common in Canary Islands waters, I was very happy with the photographic opportunities that it had offered. I did not check the photographs straight away because there was still too much going on around the ship. About 1 h later, when we were approaching Las Indias, I suddenly saw the bird again. It was resting on the ocean, c 400 m to the west. The captain was willing to go for it and approached it very carefully to give me a photographic opportunity. When we were c 20 m from the skua, it flew and disappeared slowly but steadily to the south.

That evening, I checked my 100s of photographs and when I came to the skua I promptly realized it was unusual. It showed a pale and 'smooth' underside strongly contrasting with the blackish under-

wings. It also had a relatively long tail and narrower looking wings. And where were the yellowish streaks that are so typical of adult Great Skua or the warm reddish-brown tones in case it was a juvenile? Then I took the Dutch edition of Svensson et al (2002) and, after seeing the only available illustration, I knew that my bird was probably not a Great but more likely a South Polar Skua *S maccormicki*. The illustrated underparts matched perfectly with my photographs from the bird seen that day! Next day, when I was back home in the Netherlands, I immediately sent out some photographs to get support for my identification.

Description

The following description is based on the photographs (cf Dutch Birding 27: 407, plate 491-492, 2005) and my own field observations.

SIZE & STRUCTURE Jizz like Pomarine Skua *S pomarinus* or 'friendly-looking' Great Skua with smaller head and bill, narrower wing and slightly longer tail (more wedge shaped) than Great. Appearing less bulky than Great.

HEAD Hindneck and sideneck showing thin yellow shaft-streaks.

UPPERPARTS Predominantly dark and uniform without warm tones and coarse spotting of Great Skua.

UNDERPARTS Smooth greyish-brown.

WING Underwings blackish, contrasting strongly with underparts and head and neck.

BARE PARTS Bill shape varying depending on photograph (angle) and individual perception. From underneath appearing relatively long and narrow. From above and aside, appearing slightly heavier and thick with longer gonys. Bill, leg and foot dark.

SOUND Not heard.

BEHAVIOUR Patrolling in search for food or activities. Later resting on the ocean surface. Appearing healthy and showing no signs of weakness or sickness. Always alone.

MOULT Plumage fresh with nearly completed moult, with only outer primary (p10) still growing.

Identification

After consulting many people I concluded that the Palma bird must be a skua from the southern hemisphere ('southern skua'), based on, eg, Cramp & Simmons (1983), Furness (1987), Gantlett & Harap (1992), Lansdown (1993), Jiguet (1997), Newell et al (1997), Olsen & Larsson (1997) and Bearhop et al (1998).

The identification as one of the large *Stercorarius* species (the skuas) was straightforward, based on the large size (too large for a jaeger), heavy posture, predominantly dark plumage, plain dark underwing and extensive white wing flashes.

The most important characters for the identification as 'southern skua' is the fact that the bird was in fresh plumage in early October, with p10 still growing, as is visible in the photographs (Steve Howell in litt). This fits the moult pattern of South Polar Skua *S maccormicki*, because this species finishes the primary moult between July and October. Great Skua, on the other hand, has a nearly opposite moult and finishes its primary moult between January and April and can therefore be excluded, especially since the supporting characters in morphology fit South Polar much better than Great. Supporting characters for South Polar are the smooth brown-grey underparts strongly contrasting with the dark (blackish) underwing-coverts and the absence of the streaks and reddish tones typical for Great. In addition, the structural characters (smaller head and bill, narrower wing and slightly longer, more wedge-shaped tail) support the identification as South Polar. Brown Skua *S antarcticus* shows a similar moult pattern as South Polar but is less likely because it shows a much thicker and stronger hooked bill. In conclusion, the La Palma bird most prob-

ably was a South Polar but Brown could not be excluded with certainty. The big problem nowadays is that it is uncertain what Brown actually looks like (Klaus Malling Olsen pers comm)! In favour of South Polar is the fact that the majority of juvenile and immature birds of this species winter in the northern hemisphere. Brown, on the other hand, appears much less inclined to cross the equator (del Hoyo et al 1996).

My identification was later confirmed by the Spanish Rarities Committee based on the arguments given above (Ricard Gutiérrez in litt) and the bird has been accepted as the first 'South Polar/Brown Skua' (or 'southern skua') for the Canary Islands and Spain (Díes & Comité de Rarezas de la SEO 2007).

Distribution and occurrence

South Polar Skua is a monotypic species and breeds around the coast of Antarctica between October and February. After breeding, adults probably stay close to their breeding grounds. Juveniles and immatures, on the other hand, are long-distance migrants and perform a clockwise movement in the Pacific and Atlantic Ocean. In the Pacific Ocean, it is a common visitor along the coasts of Japan, and the west coast of Canada, the USA and Mexico. In the Atlantic Ocean, South Polar Skua is much scarcer. There are several

7 South Polar/Brown Skua / Zuidpooljager/Subantarctische Grote Jager *Stercorarius maccormicki/antarcticus*, off La Palma, Canary Islands, 6 October 2005 (Edwin Winkel)

8-9 South Polar/Brown Skua / Zuidpooljager/Subantarctische Grote Jager *Stercorarius maccormicki/antarcticus*, off La Palma, Canary Islands, 6 October 2005 (Edwin Winkel)

records from Brazil, the West Indies, Newfoundland, Canada, and Greenland (Salomonsen 1976) but only one definite record from the eastside of the ocean: a bird collected in the Faeroes in September 1889. The only two other Western Palearctic records are from Eilat, Israel (3-6 June 1983 and 28 June 1992; Shirihai 1996). The status of a bird reported between Hurghada and Giftun island, Egypt, on 10 June 1991 (cf Shirihai 1996) is unclear. In addition, for Egypt, Goodman & Meininger (1989) give five older records of 'Great or South Polar Skua' during March-January 1959-64 at Port Said and in the Gulf of Suez on 17 August 1957. Off the coast of Senegal, it is apparently a regular visitor (cf Baillon & Dubois 1992, Marr & Porter 1992).

Brown Skua is divided into three taxa: Tristan Skua *S a hamiltoni*, Falkland Skua *S a antarctica* and Subantarctic Skua *S a lonnbergi*. All populations are thought to generally stay close to their breeding grounds but to perform some dispersal northwards. Subantarctic, which breeds almost circumpolar from South Georgia and Antarctica to southern parts of New Zealand, has been recorded regularly along the coasts of Australia, South America and South Africa. Subantarctic rarely crosses the equator but there are a few reports from Kenya, Somalia, Oman, the Maldives and India.

The occurrence of Brown Skua in the Western Palearctic has, despite several claims (eg, in Scilly, England, in 2001 and in Glamorgan, Wales, in 2002), not yet been proven (Moon & Carrington 2002, Votier et al 2004, 2007; cf www.surfbirds.com/mb/Features/skua-identification.html). The two British birds have been proven by DNA re-

search to belong to one of the skuas from the southern hemisphere but specific identification has not (yet) been possible. Both were first identified as Brown Skuas (Votier et al 2004) but this was later retracted and it has been suggested that they should be considered South Polar Skuas (Votier et al 2007, Newell 2008).

Hybridization of South Polar Skua and Brown Skua has been documented, further complicating the identification of individual birds (cf Jiguet et al 1999).

Acknowledgements

Between the discovery of the skua and the writing of this paper, the following people were involved in getting this bird identified: Arnoud van den Berg, Martijn Bot, Tony Clarke, Ron Demey, Nils van Duivendijk, Enno Ebels, Ricard Gutiérrez, Steffen Hahn, Steve Howell, Frédéric Jiguet, André van Loon, Klaus Malling Olsen, René Pop, Peter de Vries, Stephen Votier and Mark Zekhuis. I am very grateful to them.

Samenvatting

'ZUIDELIJKE GROTE JAGER' BIJ LA PALMA, CANARISCHE EILANDEN, IN OKTOBER 2005 Tijdens een pelagische tocht op 6 oktober 2005 voor de westkust van La Palma, Canarische Eilanden, maakte ik foto's van een jager *Stercorarius* die ik ter plaatse determineerde als Grote Jager *S skua*. 's Avonds, bij het bekijken en uitzoeken van de foto's, zag ik echter dat de egaal lichte onderzijde, zwartachtige en relatief smalle vleugels, verhoudingsgewijs kleine kop en snavel en licht wigvormige staart niet pasten bij deze soort en meer van toepassing waren op Zuidpooljager *S maccormicki*. Na thuiskomst in Nederland stuurde ik foto's op naar enkele jagerkenners. Op basis van hun be-

10 South Polar/Brown Skua / Zuidpooljager/
Subantarctische Grote Jager *Stercorarius maccormicki/*
antarcticus, off La Palma, Canary Islands,
6 October 2005 (Edwin Winkel)

vindingen kon ik concluderen dat de waargenomen jager een vogel van het zuidelijk halfrond was, hoogstwaarschijnlijk een Zuidpooljager maar een Subantarctische Grote Jager *S antarcticus* viel niet uit te sluiten. Het belangrijkste argument voor het predikaat 'zuidelijke grote jager' was het ruipatroon. Zowel Zuidpooljager als Subantarctische Grote Jager voltooien de handpenruï tussen juli en oktober, terwijl Grote Jager dat doet tussen januari en april. Op de foto's is te zien dat de buitenste handpen (p10) nog groeit, wat diagnostisch is voor een zuidelijke komaf. Aanvullende argumenten voor Zuidpooljager (en tegen Grote Jager) zijn het ontbreken van roodbruine tekening op kop en bovendelen en de egaal zwarte ondervleugel. Subantarctische Grote Jager zou waarschijnlijk een forsere snavel tonen maar kan op basis van de huidige kennis niet met zekerheid worden uitgesloten; vooralsnog zijn er geen diagnostische veldkenmerken voor het onderscheiden van deze twee soorten bekend. De meeste juveniele en onvolwassen Zuidpooljagers trekken ieder jaar met de klok mee over de Stille en Atlantische Oceaan en overschrijden daarbij ruim de evenaar. Van Subantarctische Grote Jager wordt aangenomen dat deze grotendeels in de buurt van de broedgebieden op het zuidelijk halfrond blijft maar er zijn enkele meldingen verder noordelijk. De vogel van La Palma is daarom gedetermineerd als 'zuidelijke grote jager'. De Spaanse zeldzaamhedencommissie heeft deze bevinding overgenomen en de vogel van La Palma geaccepteerd als de eerste Zuidpooljager/Subantarctische Grote Jager voor de Canarische Eilanden en Spanje.

References

- Baillon, F & Dubois, P 1992. Seawatching from Cape Verde, Senegal. *Birding World* 4: 440-442.
- Bearhop, S, Furness, R & Zonfrillo, B 1998. Identification of *Catharacta* skuas: variability in juvenile Great Skuas. *Birding World* 11: 355-359.
- Cramp, S & Simmons, K E L (editors) 1983. *The birds of the Western Palearctic* 3. Oxford.
- Dies, J I & Comité de Rarezas de la SEO 2007. Observaciones de aves raras en España, año 2005. *Ardeola* 54: 405-446.
- Furness, R W 1987. *The skuas*. London.
- Gantlett, S J M & Harrap, S 1992. Identification forum: South Polar Skua. *Birding World* 5: 256-270.
- Goodman, S M & Meininger, P L (editors) 1989. *The birds of Egypt*. Oxford.
- del Hoyo, J, Elliott, A & Sargatal, J (editors) 1996. *Handbook of the birds of the world* 3. Barcelona.
- Jiguet, F 1997. Identification of South Polar Skua: the Brown Skua pitfall. *Birding World* 10: 306-310.
- Jiguet, F, Chastel, O & Barbraud, C 1999. A hybrid South Polar Skua x Brown Skua. *Birding World* 12: 118-122.
- Lansdown, P 1993. Separation of South Polar Skua from Great Skua. *Br Birds* 86: 176-177.
- Marr, T & Porter, R 1992. Spring seabird passage off Senegal. *Birding World* 5: 391-394.
- Moon, S & Carrington, D 2002. A Brown Skua in Glamorgan. *Birding World* 15: 387-389.
- Newell, D, Porter, R & Marr, T 1997. South Polar Skua – an overlooked bird in the eastern Atlantic. *Birding World* 10: 229-235.
- Newell, D 2008. Recent records of southern skuas in Britain. *Br Birds* 101: 439-441.
- Olsen, K M & Larsson, H 1997. *Skuas and jaegers: a guide to the skuas and jaegers of the world*. Mountfield.
- Salomonsen, F 1976. The South Polar Skua *Stercorarius maccormicki* Saunders in Greenland. *Dansk Orn Foren Tidsskr* 70: 81-89.
- Shirihai, H 1996. *The birds of Israel*. London.
- Svensson, L, Grant, P J, Mullarney, K & Zetterström, D 2002. *ANWB vogelgids van Europa*. Tweede druk. Den Haag.
- Votier, S C, Bearhop, S, Newell, R G, Orr, K, Furness, R W & Kennedy, M 2004. The first record of Brown Skua *Catharacta antarctica* in Europe. *Ibis* 146: 95-102, 384.
- Votier, S C, Kennedy, M, Bearhop, S, Newell, R G, Griffiths, K, Whitaker, H, Ritz, M S & Furness, R W 2007. Supplementary DNA evidence fails to confirm presence of Brown Skuas *Stercorarius antarctica* in Europe: a retraction of Votier et al. (2004). *Ibis* 149: 619-621.

Western Palearctic list updates: Cape Petrel

Cape Petrel *Daption capense* is currently on the Western Palearctic (WP) list based on records in Italy and Gibraltar (cf Hillcoat et al 1997). This paper documents all known reports and records of Cape Petrel within the WP (see table 1) and discusses its status in this region.

Var, France, October 1844

Jaubert (1853) reported a Cape Petrel having been shot by M Besson near Hyères, Var, France, in October 1844. This specimen was apparently kept in the Marseille museum (Jaubert 1853) and has been accepted by Mayaud (1936). Mayaud (1936) also mentions that two have allegedly been caught near Paris along the river Seine (c 1825, Bercy) but this report is based only on a personal communication by M J Verraux to Degland & Gerbe (1867). Another report of two, in the Sarthe département some time before 1878 (Bourne 1967, Gurney 1901), was discarded by Mayaud (1936) because there is not enough information on these specimens to ascertain that they were really collected in France; the specimens are still housed in the museum at Le Mans, Sarthe, today. Mayaud (1936) did not consider that any of these reports were likely to concern wild birds having arrived naturally but supposed that they were brought in captivity onboard ships. For the same reasons, the species is currently in Category E of the French list (cf Jiguet & CAF 2004, http://www2.mnhn.fr/crbpo/IMG/pdf/ListePO_2007.pdf).

Gwynedd, Wales, 1879

Salter (1895) recognized a Cape Petrel specimen in a collection at Gogerddan, Dyfed, Wales. It had been shot in 1879 on the river Dovey in Gwynedd, Wales, by the son of Sir Pryse. The whereabouts of the specimen are not known. As all other British Cape Petrel records, this record has not been included in the British list (BOURC 2006) because of the likelihood that the specimen had been imported (Andrew Harrop in litt).

Dublin, Ireland, 30 October 1881

On 30 October 1881, William Kelly shot a bird, flying near some pools, at Crumlin, west of Dublin, Dublin, Ireland, which he skinned. After three weeks he sent it to Mr Tank who made sure it was sent to A G More who, in turn, secured it for the Natural History Museum in Dublin where it is probably still preserved (More 1882). After our research into the whereabouts of the specimens, Nigel Monaghan investigated the presence of Cape Petrel specimens in the Natural History Museum and found one (NMINH 2003.52.20) with a general label which states 'Cape Pigeon, *Daption capensis* L., Southern Ocean'. Most likely this is the Crumlin specimen because there are only five Cape Petrel specimens present in the museum and four of these were collected in Australia and New Zealand. The fact that the bird is mounted also implies that this is the Crumlin specimen because a mount would suggest a 'special' specimen, in this case a 'first for Ireland'. The four other specimens are study skins (Nigel Monaghan in litt). Cape Petrel has not been admitted to the Irish list (cf Irish Rare Birds Committee

TABLE 1 Reports and records of Cape Petrel *Daption capense* in the Western Palearctic / meldingen en gevallen van Kaapse Stormvogel *Daption capense* in het West-Palearctische gebied

<i>Britain</i> (2) 1879, river Dovey, Gwynedd, Wales, collected early December 1894, Old Harry Rocks, off Studland, Dorset, England, collected	lected (probably preserved at Natural History Museum, Dublin)
<i>France</i> (3/5) c 1825, river Seine, Bercy, Paris, two, collected October 1844, Hyères, Var, collected before 1878, Sarthe, two, collected	
<i>Gibraltar</i> (1) 20 June 1979, Europa Point	
<i>Ireland</i> (1) 30 October 1881, Crumlin, near Dublin, Dublin, col-	
	<i>Italy</i> (2) September 1964, off Sciacca, Agrigento, Sicily, at sea, immature, collected (preserved in private collection of Gino Fantin, Treviso, Veneto) December 1977, off Cetara, Salerno, Campania, col- lected
	<i>Netherlands</i> (1) between mid-August and mid-September 1930, Hoek van Holland, Zuid-Holland, skull found (preserved at Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, Zuid-Holland)

11 Cape Petrel / Kaapse Stormvogel *Daption capense* (reportedly shot at Crumlin, near Dublin, Dublin, Ireland, on 30 October 1881), Natural History Museum of Ireland, Dublin, Ireland, 7 March 2008 (Nigel Monaghan/Natural History Museum of Ireland) **12** Cape Petrel / Kaapse Stormvogel *Daption capense*, immature (collected at sea, off Sciacca, Agrigento, Sicily, Italy, in September 1964), private collection of Gino Fantin, Treviso, Veneto, Italy, November 1973 (Bruno Massa) **13** Cape Petrel / Kaapse Stormvogel *Daption capense*, skull (found at Hoek van Holland, Zuid-Holland, Netherlands, between mid August and mid September 1930), Nationaal Natuurhistorisch Museum/Naturalis, Leiden, Zuid-Holland, Netherlands, April 1983 (Arnoud B van den Berg)

1998) mainly because of the probability of ship assistance (Paul Milne in litt).

Dorset, England, early December 1894

In early December 1894, reportedly, a petrel was shot that followed a foreign steamer near the Old Harry Rocks, off Studland, Dorset. The bird was mounted by Thomas Cooper and he sent a photograph of the mounted bird to Murray Mathew who identified it as Cape Petrel (Mathew 1894). The whereabouts of the specimen are not known. This record has not been included in the British list (BOURC 2006) for the same reason as the Welsh 1879 record.

Zuid-Holland, the Netherlands, between mid-August and mid-September 1930

S Bakker found a skull of a petrel on the beach at Hoek van Holland, Zuid-Holland, the Netherlands. According to the museum label of the skull, this occurred between mid-August and mid-September 1930. He forwarded the skull to J J ter Pelkwijk who brought it to E D van Oort at the Rijksmuseum van Natuurlijke Historie (now Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis (NNM)) at Leiden, Zuid-Holland). Van Oort compared the skull with other skulls in the collection of NNM and identified it as Cape Petrel (van Oort 1930). This record has not been admitted to the Dutch list because of

the policy of the CDNA that at least the month of a record should be known to admit a record to the Dutch list (cf van den Berg & Bosman 2001).

Sicily, Italy, September 1964

A petrel was collected at sea off Sciacca, Agrigento, Sicily, Italy, in September 1964, in the presence of Francesco Curreri who showed the specimen to Bruno Massa in November 1973. BM identified the specimen as an immature Cape Petrel (Massa 1974). The specimen is currently in the collection of Gino Fantin in Treviso, Veneto, Italy (Giancarlo Fracasso in litt). Cape Petrel is currently on the Italian list on the basis of this record (Baccetti et al 2005).

Campania, Italy, December 1977

In December 1977, a Cape Petrel was collected off Cetara, Salerno, Campania, Italy (Milone et al 1989). The bird was mounted and photographed. Unfortunately, the whereabouts of the specimen and the photographs are not known (Maurizio Fraissinet in litt). This observation has never been submitted to the Italian rarities committee (Giancarlo Fracasso in litt). It was also excluded from the checklist of birds of Campania published in 2001 (Fraissinet et al 2001) and has only been mentioned as a report in Brichetti & Fracasso (2003).

Gibraltar, 20 June 1979

On 20 June 1979, Charles Perez saw a Cape Petrel flying past at close range down to 10 m at Europa Point, Gibraltar, Spain. It flew below the cliff of the observatory for c three minutes and provided excellent views (Charles Perez in litt). This record has been accepted by both the Spanish rarities committee (de Juana 1991) and the Gibraltar rarities committee (Holliday 1990). It is currently on the Gibraltar bird list (Garcia 2006).

Distribution and movements

Antarctic Cape Petrel *D c capense* breeds on ice-free coasts of the Antarctic mainland, the Antarctic Peninsula and islands in the Southern Ocean. Dispersion occurs anywhere in the southern oceans as far north as 25° S. All collected birds in the WP concerned Antarctic Cape Petrels. Snare's Cape Petrel *D c australe* breeds on the subantarctic islands off New Zealand and is more common around New Zealand than Antarctic Cape Petrel (del Hoyo et al 1992, Onley & Scofield 2007).

Vagrant Cape Petrels in the northern hemisphere have occurred outside the WP in California and Mexico (McCaskie 1970, Onley & Scofield 2007).

Status

Bourne (1967) lists seven of the reports above and a few more from the northern hemisphere. In his final paragraph of his Cape Petrel account, he writes 'It seems likely that sooner or later one will be found at sea in the north, but so far we lack completely satisfactory records.' This statement was made before the Sicilian and Gibraltar records had been published. Both records are satisfactory indeed but that still leaves the question whether these are genuine vagrants in the WP. Interestingly, Bourne (1992) refers to Hutton (1867) who writes 'The same man also told me that he once took six or seven Cape-Pigeons alive as far as the English Channel, where, owing to a difference with the steward, who was part-owner, he let them all fly away.' So, in the 19th century, sailors were capturing Cape Petrels and keeping them as pets. One can only imagine the possibility that a released Cape Petrel ended up in Britain, Ireland or France...

In the 20th century, one must assume that Cape Petrels were no longer held as pets but seabirds can still end up on ships (cf Bourne 1988). The location of the skull found on a Dutch beach in 1930 was close to Rotterdam, a major harbour where many ships from all over the world dock. The possibility that the bird died onboard a ship and was thrown overboard while cleaning the decks cannot be excluded. Of course, though, such provenance can never be excluded in beached birds.

The Sicilian record is remarkable since it is located in the Mediterranean Sea. However, Italy has a substantial number of seabird records. The most peculiar are a record of an immature male Tristan Albatross *Diomedea dabbenena* caught alive near Palermo, Sicily, on 4 October 1957 (Orlando 1958, Soldaat et al 2009) and a report of a Black-footed Albatross *Phoebastria nigripes* which was collected at Torre Faro, Messina, Sicily, on 10 November 1971 (Sorci et al 1972). The latter one has never been admitted to the Italian list mainly because of the possibility that it arrived aboard a ship (Bruno Massa in litt). Likewise, a Jouanin's Petrel *Bulweria fallax*, another remarkable seabird record from Italy, collected at Cimadolmo, Treviso, on 2 November 1953 has been delegated to Category D. Following discussions between us and members of the Italian rarities committee about the Italian reports of Cape Petrel and other seabirds, the Italian rarities committee has decided to remove the species from Category A of the Italian list (Giancarlo Fracasso in litt), a decision that will be published in the next edition of the Italian list.

The Gibraltar record so far has the best credentials of being a genuine vagrant even though, obviously, one cannot rule out with certainty that it arrived in the North Atlantic aboard a ship and flew off when the ship approached the Strait of Gibraltar (cf de Juana 2006). The Gibraltar rarities committee has decided to keep the species in Category A (Charles Perez in litt).

Conclusions

Based upon the observations of Hutton (1867) of Cape Petrels being released in the English Channel and the fact that they were kept as pets, we suggest that all specimens collected in the WP should be considered birds of dubious origin. This is especially true for those dating back from the 19th century and the first decades of the 20th century, since the practice of keeping this species as pet has gone out of use since. For many national rarities committees, ship assistance alone is not a reason for not admitting a bird onto a national list. Only if the ship-assisted bird is known to have been restrained, fed or taken care of, the record will be rejected. Indeed, most Nearctic vagrants (many of which might use ships for at least a temporary rest during their transatlantic voyage to Europe) get the benefit of the doubt and are accepted. On the other hand, in some WP countries (eg, the Netherlands), any well-documented certain ship-assisted record will be rejected.

The most recent record from Gibraltar has the best credentials for a genuine vagrant and is accepted into Category A by the relevant national committee. Cape Petrel thus remains on the WP list.

Acknowledgements

We would like to thank Arnoud van den Berg, Giancarlo Fracasso, Maurizio Fraissinet, Andrew Harrap, Bruno Massa, Paul Milne, Nigel Monaghan and Charles Perez for their comments on an earlier draft or for providing information.

References

Baccetti, N, Fracasso, G & Serra, L 2005. Check-list degli Uccelli (Aves) italiani. Website: www.ciso-coi.org.
 van den Berg, A B & Bosman, C A W 2001. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Second edition. Haarlem.
 BOURC 2006. The British list: a checklist of birds of Britain (7th edition). Ibis 148: 526-563.
 Bourne, W R P 1967. Long-distance vagrancy in petrels. Ibis 109: 141-167.
 Bourne, W R P 1988. Ships and Capped Petrels. Br Birds 81: 400-401.

Bourne, W R P 1992. Debatable British and Irish seabirds. Birding World 5: 382-390.
 Brichetti, P & Fracasso, G 2003. Ornitologia Italiana 1. Gaviidae-Falconidae. Bologna.
 Degland, C D & Gerbe, Z 1867. Ornithologie européenne ou catalogue descriptif, analytique et raisonné des oiseaux observés en Europe. Second edition. Paris.
 Fraissinet, M, Cavaliere, V, Conti, P, Milone, M, Moschetti, G, Piciocchi, S & Scebba, S 2001. Checklist degli uccelli della Campania. Riv Ital Ornitol 71: 9-25.
 Garcia, E 2006. The Gibraltar Bird List. Website: www.gonhs.org/Birds_000.htm
 Gurney, J H jr 1901. On the ornithology of the Var and adjacent districts. Ibis 1901: 404.
 Hillcoat, B, Keijl, G O, Roselaar, C S & Wallace, D I M 1997. *Daption capense* Cape Petrel. BWP Update 1: 115-117.
 Holliday, S T 1990. List of unpublished bird records of significance for Gibraltar to 31 December 1986. Alectoris 7: 49-57.
 del Hoyo, J, Elliott, A & Sargatal, J (editors) 1992. Handbook of the birds of the world 1. Barcelona.
 Hutton, F H 1867. Notes on birds seen from a voyage from London to New Zealand in 1866. Ibis 1867: 185-193.
 Irish Rare Birds Committee 1998. Checklist of the birds of Ireland. Dublin.
 Jaubert, J-B 1853. Ornithologie. In: Doublie, M, Panescorse, F, Jaubert, J-B, Segond, M, Maurin, F (editors), Prodrome d'histoire naturelle du Département du Var, Première partie, Draguignan, pp 399-432.
 Jiguet, F & CAF 2004. Décisions récentes prises par la Commission de l'Avifaune Française. Ornithos 11: 230-245.
 de Juana, E 1991. Noticiario Ornitologico. Ardeola 38: 327-350.
 de Juana, E 2006. Aves raras de España. Un catálogo de las especies de presentación ocasional. Bellaterra.
 Massa, B 1974. La Procellaria del Capo (*Daption capensis* (L.)) è giunta anche nel Mediterraneo. Riv Ital Ornitol 44: 210-212.
 Mathew, M A 1894. Occurrence of the 'Cape Pigeon' at Bournemouth. Zoologist 1894: 396.
 Mayaud, N 1936. Inventaire des oiseaux de France. Paris.
 McCaskie, G 1970. A Cape Petrel off Monterey, California. Western Birds 1: 39-40.
 Milone, M, Kalby, M & Fraissinet, M 1989. Check list degli Uccelli della Campania. Sitta 3: 55-66.
 More, A G 1882. [Letter recording a Cape Pigeon shot near Dublin.] Ibis 1882: 346-347.
 Onley, D & Scofield, P 2007. Albatrosses, petrels and shearwaters of the World. London.
 van Oort, E D 1930. On some birds observed in the Netherlands. Zoologische Mededelingen, Leiden 13: 259-260.
 Orlando, C 1958. Cattura di Albatro urlatore (*Diomedea exulans*, Linnaeus) in Sicilia. Riv Ital Ornitol 28: 101-113.

Salter, T H 1895. Observations on birds in mid Wales. Zoologist 1895: 254.
Soldaat, E, Leopold, M F, Meesters, A H & Robertson, C J R 2009. Albatross mandible at archeological site in Amsterdam, the Netherlands, and WP records of

Diomedea albatrosses. Dutch Birding 31: 1-16.
Sorci, G, Massa, B & Cangialosi, G 1972. Osservazioni e catture interessanti in Sicilia. Riv Ital Ornitol 42: 231-247.

Marcel Haas, Kapellaan 52, 1851 PE Heiloo, Netherlands (m.haas@wpbirds.com)
Pierre-André Crochet, CNRS-UMR 5175 Centre d'Ecologie Fonctionnelle et Evolutive, 1919 route de Mende, 34293 Montpellier cedex 5, France (pierre-andre.crochet@cefe.cnrs.fr)

Frigatebird off Sardinia, Italy, in 1967-68 and records in Mediterranean

Eaton et al (2005) and Bradbury et al (2008) documented an adult Magnificent Frigatebird *Fregata magnificens* recovered from a field near Whitchurch, Shropshire, England, on 8 November 2005 and taken into captivity in the Chester Zoo, where it died the next day. In their papers, they listed records of frigatebirds in Europe and the Western Palearctic from the literature. Considering the little available data of Magnificent in the WP, it seems worthwhile to recall another 'possible' record not mentioned by them, ie, one found in Sardinia, Italy.

In 1967 or 1968 (the exact year is unfortunately unknown), a recently dead male Magnificent Frigatebird was found in a fishing net in the sea near the peninsula of Stintino, in the gulf of the Asinara, north-western Sardinia. The bird was examined still fresh and identified by Giuseppe Delitala of the university of Sassari, who reported it to me. Because it was discovered next to the industrial port of Porto Torres, visited by many transoceanic ships and oil tankers at that time, and because of the species' normal range and its historical and recent occurrence in the Mediterranean, the provenance of the bird was strongly suspected to be ship-assisted (Grussu 2001). This record is also the first and only for this species listed in the avifauna of Italy (Brichetti & Fracasso 2003). However, since many European rarities

committees regard Magnificent as a genuine vagrant, I think that a reconsideration by the Sardinian Ornithological Group and the Italian rarities committee would be appropriate. Unfortunately, though, this individual must probably be left unidentified as a 'Magnificent or Ascension Frigatebird *F aquila*' because no biometric data are available.

The Sardinian frigatebird is therefore the oldest record of a frigatebird in the Mediterranean. The other two concerned an unidentified frigatebird in Camargue, Bouches-du-Rhône, France, on 7 September 1991 (probably immature; Dubois et al 2008) and a Magnificent Frigatebird at Torremolinos, Malagá, Spain, in October 2000 (subadult female; de Juana et al 2000, de Juana 2006).

References

- Bradbury, R, Eaton, M, Bowden, C & Jordan, M 2008. Magnificent Frigatebird in Shropshire: new to Britain. Br Birds 101: 317-321.
Brichetti, P & Fracasso, G 2003. Ornitologia Italiana 1. Gaviidae-Falconidae. Perdisa Editore.
Dubois, P J, le Maréchal, P, Olioso, G & Yésou, P 2008. Nouvel inventaire des oiseaux de France. Paris.
Eaton, M, Bradbury, R & Bowden, C 2005. The Magnificent Frigatebird in Shropshire. Birding World 18: 479-481.
Grussu, M 2001. Checklist of the birds of Sardinia. Aves Ichnusae 4: 2-55.
de Juana, E 2006. Aves raras de España. Un catálogo de las especies de presentación ocasional. Barcelona.
de Juana, E & Comité de Rarezas de la SEO 2002. Observaciones de aves raras en España, año 2000. Ardeola 49: 141-171.

Marcello Grussu, Gruppo Ornitologico Sardo, CP 209/C, 09045 Quartu Sant'Elena, Cagliari, Italy (porphyrio@tiscali.it)

Leucistic Common Tern at Swinoujscie, Poland, in August 2008

On 4 August 2008, we observed and photographed a leucistic Common Tern *Sterna hirundo* at Swinoujscie, north-western Poland. The bird

was resting on the shore of the Szczecin lagoon among a large flock of Black Terns *Chlidonias niger* and Common Terns. Its distinctive features were the overall white plumage, orange bill and legs, and black eyes. No aggressive behaviour of the other birds towards the leucistic individual

14-15 Leucistic Common Tern / Visdief *Sterna hirundo*, with normally coloured Common Tern / Visdief and Black Terns / Zwarte Sterns *Chlidonias niger*, Swinoujscie, Poland, 4 August 2008 (Lukasz Lawicki)

was detected. In general, plumage mutations among Sternidae are rare (van Grouw 2006, Hein van Grouw in litt). Up to now, only one example of a leucistic Common Tern has been published in the literature. This concerns a bird photographed by Martin Budding at Maasvlakte, Zuid-Holland, the Netherlands, on 11 September 1988 (cf Dutch

Birding 10: 200, plate 148, 1988).

References

van Grouw, H 2006. Not every white bird is an albino: sense and nonsense about colour aberrations in birds. Dutch Birding 28: 79-89.

Lukasz Lawicki, Flisacza 35e/6, 74-100 Gryfino, Poland (izuza@interia.pl)
Tomasz Grabowski, Kierzkow72, 74-300 Mysliborz, Poland (aves21@wp.pl)

Eyebrowed Thrush at Merzouga, Morocco, in December 2008

On 17 December 2008, for a bird tour of Eco Tourist Services, I visited the Merzouga area, Tafilalt, south-eastern Morocco, together with Frank van den Bosch, Menno Huizinga, Astrid Kant and Jacques de Raad. In the morning, we had an eventful landrover tour during which we found two Houbara Bustards *Chlamydotis undulata* and some Desert Sparrows *Passer simplex*. For lunch, we went to café Yasmina, a site well known as a former stronghold of Desert Sparrow. It is situated at the edge of huge sand dunes. This year, between some tamarisk trees and bushes, recent rains had created a little lake, where a juvenile Black Stork *Ciconia nigra* was present. On the terrace of the café, our lunch was prepared and we enjoyed a drink while watching some House Sparrows *P domesticus* and a House Bunting *Emberiza sahari*. Suddenly, a thrush walked into our view. Since thrushes are a rare sight in southern Morocco, we were immediately at our toes. At first, we only noticed its head in the shade and the

conspicuous white supercilium reminded us of a Redwing *Turdus iliacus*. It took a while before the bird came out in the open and, to my astonishment, I was watching an Eyebrowed Thrush *T obscurus* at a distance of only 6 m! It foraged together with the other birds, even eating some bread crumbs. Now and then, it disappeared behind an oleander bush only to reappear again after a short while. Sometimes, it went behind a wall to search food in small flower pots. At other times, when bothered by too many people walking about, it flew into a high tamarisk tree. I took several photographs, on which the description below is mostly based.

SIZE & STRUCTURE Similar to Song Thrush *T philomelos*, rather slim and upright with shortish bill.

HEAD Greyish olive-brown with greyish ear-coverts. Long white supercilium reaching from bill to beyond ear-coverts. White crescent-shaped spot below eye. Strong dark loreal stripe. Chin and throat white with dark malar stripe.

UPPERPARTS Greyish olive-brown.

UNDERPARTS Breast and flanks extensively orange buff. Some grey on upper-breast. Belly, vent, thighs and un-

16-17 Eyebrowed Thrush / Vale Lijster *Turdus obscurus*, first-year, Merzouga, Tafilalt, Morocco, 17 December 2008
(Ronald Messemaker)

dertail-coverts off-white, vaguely demarcated.

WING Greyish olive-brown, as upperparts. Whitish tips of greater coverts forming white line. Also white fringe to tertials.

TAIL Greyish olive-brown with white tips of outer rectrices visible only in flight.

BARE PARTS Leg pale yellowish. Upper mandible dark grey with yellow at cutting edge of base. Lower mandible yellow, dark grey towards tip. Iris dark.

The identification was straightforward as no other thrush shows the combination of greyish olive-brown head and upperparts with a conspicuous long white supercilium and orange buff breast-band and flanks. African Thrush *T pelios* from sub-Saharan Africa shows similarities in general coloration (brown-grey upperparts and head, orange flanks and white belly) but lacks the strong face-pattern with pale supercilium and dark loreal stripe and malar stripe and has a more greyish breast and an all-pale bill. It was identified as a first-winter because of, eg, the whitish tips of the greater coverts and tertials. It was most likely a male because of the greyish colours on the head (Clement et al 2000). The white tips on the outer rectrices mentioned in the description are interesting because, according to Clement et al (2000), the rectrices are uniformly dark in immatures. However, they mention that adult males show a narrow whitish tip to the inner web of the outermost feather and a fine whitish fringe to the tip of the next innermost feather. Beaman & Madge (1998) state 'In flight, sometimes shows whitish spot at each tail corner (may be absent, or not visible unless tail spread)' and Cramp (1988) states that the tail of juveniles is 'as adult'. The white spots noted in the Merzouga bird may therefore comply with the identification as first-winter male.

This is the first Eyebrowed Thrush for Morocco and Africa (if accepted by the Moroccan Rare Birds Committee) and the south-westernmost ever (Urban et al 1997, Isenmann & Moali 2000, Thévenot 2003, Isenmann et al 2005). The species breeds in central and eastern Siberia, east from 78 E, and winters in south-eastern Asia, from north-

eastern India to Borneo. It has occurred as a vagrant in most western European countries (Clement et al 2000). In Italy, there are 28 records, nearly all trapped and most from the north, of which 13 since 1950; the post-1950 records were almost all between 27 September and 8 November with one in December and one in April (Andrea Corso in litt). There are five records for Malta: on 26 October 1966, 1 October 1975, 31 October 1990, January 1999 (caged and still alive in February 2006) and October 1999 or 2000 (mounted specimen of first-winter) (Raymond Galea in litt). In the Iberian Peninsula, there is one record of a first-winter shot and photographed at Leiria, Arrimal, Porto de Mós, Portugal, on 28 October 1991 (João Jara in litt). There is no record for Spain. This means that the Portuguese bird concerns the record nearest to Merzouga at a distance of more than 1000 km. However, the frequency of records in Italy and Malta (which is at 1400 km distance) suggests that the bird may have flown in roughly from the east rather than the north.

I like to thank Arnoud van den Berg, Andrea Corso, Jacques Franchimont, Raymond Galea, Ricard Gutiérrez and João Jara for information on the species' occurrence in south-western Europe and Africa.

References

- Beaman, M & Madge, S 1998. The handbook of bird identification for Europe and the Western Palearctic. London.
- Clement, P, Hathway, R, Byers, C & Wilczur, J 2000. Thrushes. London.
- Cramp, S (editor) 1988. The birds of the Western Palearctic 5. Oxford.
- Isenmann, P & Moali, A 2000. Oiseaux d'Algérie / Birds of Algeria. Paris.
- Isenmann, P, Gaultier, T, El Hili, A, Azafzaf, H, Dlenzi, H & Smart, M 2005. Oiseaux de Tunisie / Birds of Tunisia. Paris.
- Urban, E K, Fry, C H & Keith, S 1997. The birds of Africa 5. London.
- Thévenot, M, Vernon, R & Bergier, P 2003. The birds of Morocco. An annotated checklist. BOU Checklist 20. Tring.

*Ronald Messemaker, Lingedijk 35, 4155 BB Gellicum, Netherlands
(r.messemaker@xs4all.nl)*

Koolmezen met afwijkend verenkleed in Zuid-Holland in 2006-09

Op woensdag 27 november 2008 kreeg ik (Harvey van Diek) via de infobox op het SOVON-kantoor een e-mailtje van Anita Ruinen uit Krimpen aan den IJssel, Zuid-Holland, met daarbij een aantal foto's. AR had een rare Koolmees *Parus major* gefotografeerd in haar achtertuin. De foto's toonden een exemplaar met een geheel zwarte kop en een opvallend brede borstband en buikstreep en zonder de kenmerkende witte vleugelstreep. De kleur op de vleugels was niet blauwig maar meer groen. Het geel op de buik was veel donkerder dan bij normale exemplaren en ook groenig. Ik nam contact met haar op omdat ik speciale belangstelling heb voor afwijkende vogels en dit exemplaar graag zelf wilde zien en fotograferen. Op 29 november vertrok ik al vroeg naar Krimpen aan den IJssel – en bij binnenkomst zag ik vanuit mijn ooghoek de vogel al direct aan een pindanetje hangen. Voordat ik de camera had opgesteld was hij echter weer verdwenen. De hele tuin hing vol met pindanetjes en pindasnoeren dus er was genoeg voedsel. Andere Koolmezen en Pimpelmezen *Cyanistes caeruleus* maar ook Gaaien *Garrulus*

glandarius en een vrouwtje Zwartkop *Sylvia atricapilla* wisten de tuin te vinden. Na een uur kwam de 'Zwartkopkoolmees' weer langs. Hij gedroeg zich voorzichtig. Als er te veel andere vogels waren bleef hij op veilige afstand. Hij vloog pas naar een vetbol als er geen andere Koolmezen in de directe omgeving waren. Bij directe vergelijking met een Koolmees leek hij wat meer gedrongen. Op de foto's is te zien dat het zwart een blauwe gloed vertoonde. Op de plek waar normaal gesproken het witte wangetje zit, was het zwart zonder blauwe gloed. De zwarte 'stropdas' van normaal gekleurde Koolmezen loopt door tot de poten maar bij hem liep het zwart veel verder door en zorgde voor een zwarte broek. Zijn geluid heb ik niet gehoord. AR had de 'Zwartkopkoolmees' op zaterdag 22 november voor het eerst waargenomen en nam hem na mijn bezoek nog dagelijks waar in de tuin, tot in januari 2009.

Naar aanleiding van de waarneming in Krimpen aan den IJssel meldde Chris van Rijswijk (in litt) dat een vergelijkbare 'Zwartkopkoolmees' al drie winters lang (2006/07 tot 2008/09) dagelijks de tuin van zijn ouders bezoekt in Rotterdam-Overschie, Zuid-Holland (c 15 km van Krimpen aan den IJssel). Het verenkleed lijkt sterk op dat

18 Koolmees / Great Tit *Parus major*, Krimpen aan den IJssel, Zuid-Holland, 29 november 2008
(Harvey van Diek)

dat van het exemplaar van Krimpen aan den IJssel maar het ziet er nogal gehavend uit.

Een dergelijk afwijkend kleed blijkt zeldzaam te zijn. Een speurtocht op internet leerde dat er in Surrey, Engeland, sinds 1940 een kleine populatie zwartkoppige Koolmezen voorkomt (www.bto.org/news/news2005/july-aug/surrey_residents_in-vade_berkshire.htm). Deze kleurafwijking is (dus) erfelijk. De foto's van deze vogels tonen opvallend veel gelijkenis met de beide Nederlandse exemplaren. Het is in theorie denkbaar dat het in Zuid-Holland om exemplaren van de kleine Engelse populatie gaat maar het kan ook een vaker optredende speling van de natuur zijn.

Foto's van de 'Zwartkopkoolmezen' zijn onder meer gestuurd naar Hein van Grouw (Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis) en Kees (CS) Roselaar (Zoölogisch Museum Amsterdam). HvG (in litt) deelde me mee dat het zeer waarschijnlijk om melanisme gaat: 'De plaats waar van nature al een diepzwarte kleur aanwezig is wordt nog meer zwart (de kop en de buikstreep), terwijl ook de rest van het lichaam meer eumelanine krijgt. Eumelanine is een pigmentstof die vooral voor de kleuren bruin en zwart zorgt. Hoe meer eumelanine een vogel heeft, des te donkerder hij is.'

Kleurafwijkingen zoals melanisme maar ook albinisme kunnen in principe bij elk organisme voorkomen. HvG meldde echter dat deze donkere kleurmutatie bij enkele vogelsoorten wat vaker lijkt op te treden dan bij andere, zoals Witte Kwikstaart *Motacilla alba* en Zwartkop; deze soorten hebben net als Koolmees van nature diepzwarte kopdelen die bij deze mutatie verder uitgebreid zijn en ook de rest van het lichaam is dan zwarter. Van Zwartkeellijsters *Turdus atrogularis* uit het Altai-gebergte in Siberië, Rusland, is een zwartkoppige variant bekend (Kees Roselaar pers meded). Op de eilanden van Macaronesië (met name op Madeira) betreft een klein percentage van de populatie Zwartkoppen de melanistische vorm; mannetjes zijn donkergrijs met een volledig zwarte kop.

Meer foto's van de vogel van Krimpen aan den IJssel zijn te zien op www.harveyvandiek.nl. Ik dank Anita Ruinen voor de gastvrijheid; Nils van Duivendijk, Hein van Grouw, Chris van Rijwijk en Kees Roselaar voor hun aanvullingen, commentaar en/of het leggen van de juiste contacten; Daniël Mourik voor de informatie over de populatie in Engeland; en Bram Aarts, Arjan Boele, Joost van Bruggen en Michel Klemann (SOVON) voor

19 Koolmees / Great Tit *Parus major*, Rotterdam-Overschie, Zuid-Holland, 29 december 2008
(Chris van Rijswijk/birdshooting.nl)

20 Koolmees / Great Tit *Parus major*, Krimpen aan den IJssel, Zuid-Holland, 29 november 2008
(Harvey van Diek)

21 Koolmees / Great Tit *Parus major*, Rotterdam-Overschie, Zuid-Holland, 29 december 2008
(Chris van Rijswijk/birdshooting.nl)

het meespeuren op internet naar meer informatie.

Summary

ABERRANT GREAT TITS IN ZUID-HOLLAND IN 2006-09 From 22 November 2008 into 2009, an aberrant Great Tit *Parus major* was observed at Krimpen aan den IJssel, Zuid-Holland, the Netherlands. Compared with normal birds, it was much darker overall, with a completely

dark head, darker upperparts and wing (without pale wing-bar), broader dark belly-stripe and dirty greenish-yellow underparts. In consecutive winters from 2006/07 to 2008/09, a bird with similar plumage has been visiting a garden in Rotterdam-Overschie, Zuid-Holland (c 15 km from Krimpen aan den IJssel). These dark plumages are considered to be the result of melanism. Similar 'black-headed' Great Tits have also been reported in Surrey, England, since 1940.

Harvey van Diek, Prins Willem Alexanderstraat 53, 6576 BL Ooij, Nederland
(info@harveyvandiek.nl)

Aankondigingen & verzoeken

Palmyra Society for the Protection of Environment and Wildlife The Palmyra area in central Syria offers some of the best birding in the Middle East. Huge numbers of migrants pass through each season and the last colony of Northern Bald Ibis *Geronticus eremita* in the Middle East is nearby. However, there is intense pressure on the local wildlife, with increasing grazing, hunting and water abstraction all degrading the environment. In autumn 2006, concerned Palmyrians formed Syria's first local conservation society, the Palmyra Society for the Protection of Environment and Wildlife. Its website, www.palmyrasociety.org, has gone live in January 2009 with support from an OSME grant. Its aims are to raise international interest in the area and to develop eco-

tourism. Anyone visiting Syria should find information useful for their trip, for instance on Syrian Important Bird Areas or Red Data Book species. It is hoped with assistance from visiting birders to develop a gallery of photographs of local birds and a database of records from the area. Local conservationists, trained during the Bald Ibis project, can be contacted via the Palmyra Society website; they will guide visitors to see the special birds of the area such as Northern Bald Ibis, Griffon Vulture *Gyps fulvus*, Namaqua Dove *Oena capensis* and 12 species of lark among which Thick-billed Lark *Ramphocoris clotbey* and Dunn's Lark *Eremalauda dunnii*. Visitors can meet Haian Dukhan, secretary of the Society, at the Palmyra Tourist Office.

Redactiemededelingen

Naamgeving van taxa in Dutch Birding

Voor taxonomie, naamgeving en volgorde van in Nederland waargenomen taxa houdt Dutch Birding zich aan de beslissingen van de Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA) (Sangster et al 1999, 2003). Dit is een gevolg van afspraken tussen Dutch Birding Association (DBA), Nederlandse Ornithologische Unie en Sovon Vogelonderzoek Nederland die werden gemaakt in het kader van de publicatie van Avifauna van Nederland (van den Berg & Bosman 1999, 2001, Bijlsma et al 2001). Voor taxonomie van niet in Nederland vastgestelde taxa wordt de derde editie van 'Howard and Moore' (Dickinson 2003) gevolgd behoudens aanvullingen en wijzigingen gepresenteerd in redactiemededelingen in de eerste nummers van Dutch Birding-jaargangen. In de in 2008 door DBA gepubliceerde lijst van vogelnamen (van den Berg 2008) zijn alle redactiemededelingen van Dutch Birding 19-30, 1997-2008, verwerkt. In tabel 1 staan nieuwe wijzigingen in de naamgeving van West-Palearticische taxa vermeld die per 1 januari 2009 in Dutch Birding worden doorgevoerd.

Voor Engelse vogelnamen volgt Dutch Birding sinds 1 januari 2008 de aanbevelingen van het Internationaal Ornithologisch Congres (IOC) (Gill & Wright 2006), met als uitzondering Smithsonian Gull *Larus smithsonianus* (Olson & Banks 2007, Redactie Dutch Birding 2008). Aanvullingen en wijzigingen worden door het IOC op internet gepubliceerd (Gill et al 2008) en deze veranderingen in Engelse namen worden overgenomen door Dutch Birding. Zie tabel 2 voor veranderingen in Engelse namen van WP-soorten.

Aan de lijst van West-Palearticische vogelsoorten kunnen vier soorten worden toegevoegd die binnen het door van den Berg (2008) gedefinieerde WP-gebied zijn vastgesteld: Kelpmeeuw / Cape Gull *L. dominicanus vetula* (Marokko; was reeds in lijst opgenomen), Kamtsjatkameeuw / Slaty-backed Gull *L. schistisagus* (Litouwen; waargenomen in november 2008), Vorkstaartkoningstiran / Fork-tailed Flycatcher *Tyrannus savana* (Spanje; waargenomen in oktober 2002) en Krekelpriinia / Cricket Longtail *Spiloptila clamans* (Westelijke Sahara; vastgesteld als broedvogel). Het is in het kader van de lijst van geïntroduceerde soorten van belang dat WP-populaties van Baardpatrijs

Perdix dauurica inmiddels uitgestorven zijn (Pierre-André Crochet in litt).

Summary

TAXA NAMES IN DUTCH BIRDING From 1 January 2009, Dutch Birding will use new names or new taxonomic treatments for several taxa (see table 1). For English vernacular names, updates by the International Ornithological Congress will be followed (see table 2 for WP species).

Verwijzingen

- Baccetti, N, Massa, B & Violani, C 2007. Proposed synonymy of *Sylvia cantillans moltonii* Orlando, 1937, with *Sylvia cantillans subalpina* Temminck, 1820. Bull Br Ornithol Cl 127: 107-110.
- Bolton, M, Smith, A L, Gómez-Díaz, E, Friesen, V L, Medeiros, R, Bried, J, Roscales, J L, Furness, R W 2008. Monteiro's Storm-petrel *Oceanodroma monteiroi*: a new species from the Azores. Ibis 150: 717-727.
- Brambilla, M, Florenzano, G T, Sorace, A & Guidali, F 2006. Geographical distribution of Subalpine Warbler *Sylvia cantillans* subspecies in mainland Italy. Ibis 148: 568-571.
- Brambilla, M, Janni O, Guidali, F & Sorace, A 2008a. Song perception among incipient species as a mechanism for reproductive isolation. J Evol Biol 21: 651-657.
- Brambilla, M, Reginato, F & Guidali, F 2007. Habitat use by Moltoni's Warbler *Sylvia cantillans moltonii* in Italy. Ornis Fennica 84: 91-96.
- Brambilla, M, Vitulano, S, Spina, F, Baccetti, N, Gargallo, G, Fabbri, E, Guidali, F & Randi, E 2008b. A molecular phylogeny of the *Sylvia cantillans* complex: cryptic species within the Mediterranean basin. Mol Phylogeny Evol 48: 461-472.
- van den Berg, A B 2008. Dutch Birding-vogelnamen: lijst van West-Palearticische vogelsoorten 2008 – Dutch Birding bird names: list of Western Palearctic bird species 2008. Amsterdam.
- van den Berg, A B & Bosman, C A W 1999, 2001. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Eerste, tweede druk. Haarlem.
- Bijlsma, R G, Hustings, F & Camphuysen, C J 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland – Common and scarce birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 2. Haarlem.
- Christides, L & Boles, W E 2008. Systematics and taxonomy of Australian birds. Melbourne.
- Dickinson, E C (redactie) 2003. The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world. Derde druk. Londen.
- Dickinson, E C 2008. The name of the easternmost population of Common Nightingale *Luscinia megarhyn-*

TABEL 1 Vanaf 1 januari 2008 door Dutch Birding gebruikte nieuwe wetenschappelijke namen van West-Palearctische (WP) taxa / New scientific names for Western Palearctic (WP) taxa used in Dutch Birding from 1 January 2008

Middendorffs Rietgans / Middendorff's Bean Goose *Anser middendorffii* (was *A fabalis middendorffii*) (Ruokonen et al 2008)

Er zijn meldingen van Middendorffs Rietgans in de WP maar goede documentatie is niet voorhanden. Naast Middendorffs en Kleine Rietgans *A brachyrhynchus* vormen ook twee andere rietganstaxa, *A f fabalis/johanseni* (Taigarietgans) en *A s serrirostris/rossicus* (Toendrarietgans), aparte groepen in de door Ruokonen et al (2008) gepresenteerde gegevens. Hun publicatie geeft derhalve geen argument om de soortstatus te wijzigen (George Sangster in litt).

Although Middendorff's Bean Goose has been reported in the WP, it is unlikely that it has been sufficiently documented. Apart from Middendorff's Bean and Pink-footed Goose *A brachyrhynchus*, two other 'bean goose' taxa, *A fabalis/johanseni* (Taiga Bean Goose) and *A s serrirostris/rossicus* (Tundra Bean Goose), also form separate groups in the data presented by Ruokonen et al (2008). Therefore, their publication does not offer an argument to change their specific status (George Sangster in litt).

Monteiro's Stormvogeltje / Monteiro's Storm Petrel *Oceanodroma monteiroi* (hoorde bij / was included in Madeiran Storm Petrel *O castro*) (Sangster 1999, Bolton et al 2008, Robb et al 2008)

Madeirastormvogeltje sensu lato omvat thans drie soorten in de WP (Madeirastormvogeltje sensu stricto, Kaapverdisch Stormvogeltje *O jabejabe* en Monteiro's Stormvogeltje) terwijl een vierde ('Grants Stormvogeltje') vooralsnog niet is benoemd (cf Robb et al 2008).

In the WP, Madeiran Storm Petrel sensu lato now comprises three species (Madeira Storm Petrel sensu stricto, Cape Verde Storm Petrel *O jabejabe* and Monteiro's Storm Petrel) while a fourth ('Grant's Storm Petrel') remains unnamed for the time being (cf Robb et al 2008).

Afrikaanse Slangenhalvogel / African Darter *Anhinga rufa* (was *A melanogaster rufa*) (Rasmussen & Anderton 2005, Kennedy et al 2005, Ottens 2007, Christides & Boles 2008)

Lilith's Owl / Woestijsteenuil *Athene glaux* (was *A noctua glaux*, *A n lilith*, *A n indigena*) (König & Weick 2008, Wink 2008)

Voorlopig worden de ondersoorten *glaux* (inclusief *saharae*), *indigena* en *lilith* onder deze soort gerekend (cf Wink 2008). Het verspreidingsgebied van deze vier reikt van Noord-Afrika oost tot Saoedi-Arabië en het Midden-Oosten en van zuidelijk Roemenië (*indigena*) oost via Turkije en de Kaukasus tot zuidwestelijk Siberië. In Europa omvat Steenuil *A noctua* twee ondersoorten: *vidalii* in het westen en noord-westen oost tot het Baltische gebied (geïntroduceerd in Britannië) en nominaat *noctua* van Corsica, Sardinië en het vasteland van Italië oost tot de Karpaten en noordelijk Roemenië (Wink 2008).

Provisionally, this species includes the subspecies *glaux* (including *saharae*), *indigena* and *lilith* (cf Wink 2008). These taxa occur from North Africa east to Saudi Arabia and the Middle East and from southern Romania (*indigena*) east through Turkey to south-western Siberia. In Europe, Little Owl *A noctua* comprises two taxa: *vidalii* in western and north-western Europe east to the Baltic (introduced in Britain), and nominate *noctua* from Corsica, Sardinia and mainland Italy east to the Carpathians and northern Romania (Wink 2008).

Oosterse Nachtegaal / Eastern Nightingale *Luscinia megarhynchos golzii* (was *L m hafizi*) (Dickinson 2008)

Siberische Lijster / Siberian Thrush *Geokichla sibirica* (was *Zoothera sibirica*) (Voelker & Outlaw 2008)

Iberische Klapekster / Southern Grey Shrike *Lanius meridionalis* (was Zuidelijke Klapekster / Southern Grey Shrike *L m meridionalis*)

Gonzales et al (2008) concludeerden dat de ondersoort van Zuidelijke Klapekster van de Canarische Eilanden, *L m koenigi*, niet conspecifiek is met de Europese nominaat *L m meridionalis*. Bovendien stelden ze vast dat *L m koenigi* genetisch niet verschilt van de Noord-Afrikaanse ondersoort *L m algeriensis*. Hoewel de verwantschappen van andere (voormalige) ondersoorten van *L meridionalis* in Afrika en het Midden-Oosten nog worden onderzocht, is de conclusie gerechtvaardigd dat het Europese taxon (broedvogel van Zuid-Frankrijk en Iberisch schiereiland) een monotypische soort is. In afwachting van verder onderzoek kunnen overige taxa voorlopig het best worden opgevat als ondersoorten van Woestijnklapekster *L elegans*.

Gonzales et al (2008) concluded that the Canary Islands subspecies of Southern Grey Shrike, *L m koenigi*, is not conspecific with the European nominate *L m meridionalis*. In addition, they found that *L m koenigi* does not differ genetically from the North African subspecies *L m algeriensis*. Although relationships between other (former) subspecies of *L meridionalis* in Africa and the Middle East are still being investigated, it can be concluded that the European species (which breeds in southern France and Iberia) is monotypic. Pending further research, other taxa can best be regarded as subspecies of Desert Grey Shrike *L elegans*.

Moltoni's Baardgrasmus / Moltoni's Warbler *Sylvia subalpina* (was *S cantillans moltonii*) (Gargallo 1994, Shirihai et al 2001, Baccetti et al 2007, Brambilla et al 2007, Brambilla et al 2008a, Brambilla et al 2008b)

Daurische Spreeuw / Daurian Starling *Agropsus sturninus* (was *Sturnus sturninus*) (Lovette et al 2008, Zuccon et al 2008)

Roze Spreeuw / Rosy Starling *Pastor roseus* (was *Sturnus roseus*) (Lovette et al 2008, Zuccon et al 2008)

TABEL 2 Vanaf 1 januari 2009 door Dutch Birding gebruikte nieuwe Engelse namen van West-Palearctische (WP) taxa / New English vernacular names for Western Palearctic (WP) taxa used in Dutch Birding from 1 January 2009

Trindade Petrel <i>Pterodroma arminjoniana</i> (was Herald Petrel) (naamswijziging geeft onderscheid tussen (onder)soorten in Atlantisch <i>P (a) arminjoniana</i> en Pacifisch gebied <i>P (a) heraldica</i> / name change reflects distinction between Atlantic taxon <i>P (a) arminjoniana</i> and Herald Petrel <i>P (a) heraldica</i> from Pacific)	tus van Oostelijke Grote Zilverreiger <i>C modestus</i> / name change follows elevation to species level of Eastern Great Egret <i>C modestus</i> ; Christides & Boles 2008)
Tropical Shearwater <i>Puffinus bailloni</i> (was Baillon's Shearwater)	Black-headed Gull <i>Chroicocephalus ridibundus</i> (was Common Black-headed Gull)
African Sacred Ibis <i>Threskiornis aethiopica</i> (was Sacred Ibis)	Pallas's Gull <i>Larus ichthyaetus</i> (was Great Black-headed Gull)
Eastern Imperial Eagle <i>Aquila heliaca</i> (was Asian Imperial Eagle)	Western Barn Owl <i>Tyto alba</i> (was Common Barn Owl)
Western Great Egret <i>Casmerodius albus</i> (was Great Egret) (naamswijziging is het gevolg van de soortsta-	Long-tailed Tit <i>Aegithalos caudatus</i> (was Long-tailed Bushtit)
	Red-tailed Shrike <i>Lanius phoenicuroides</i> (was Turkestan Shrike)
	Striolated Bunting <i>Emberiza striolata</i> (was Striated Bunting)

- chos. Bull Br Ornithol Cl 128: 141.
- Gargallo, G 1994. On the taxonomy of the western Mediterranean islands populations of Subalpine Warbler *Sylvia cantillans*. Bull Br Ornithol Cl 114: 31-36.
- Gill, F & Wright, M 2006. Birds of the world: recommended English names. Londen.
- Gill, F, Wright, M & Donsker, D 2008. IOC world bird names (version 1.7). Website: www.worldbirdnames.org.
- Gonzales, J, Wink, M, Garcia-del-Rey, E & Castro, G D 2008. Evidence from DNA nucleotide sequences and ISSR profiles indicates paraphyly in subspecies of the Southern Grey Shrike (*Lanius meridionalis*). J Ornithol 149: 495-506.
- König, C & Weick, F 2008 Owls of the world. Tweede druk. Londen.
- Lovette, I J, McCleery, B V, Talaba, A L & Rubenstein, D R 2008. A complete species-level molecular phylogeny for the 'Eurasian' starlings (Sturnidae: *Sturnus*, *Acridotheres*, and allies): recent diversification in a highly social and dispersive avian group. Mol Phylogenet Evol 47: 251-260.
- Olson, S L & Banks, R C 2007. Lectotypification of *Larus Smithsonianus* Coues, 1862 (Aves: Laridae). Proc Biol Soc Wash 120: 382-386.
- Ottens, G 2006. African Darter in Israel in May 2004 and its WP occurrence. Dutch Birding 28: 214-218.
- Rasmussen, P C & Anderton, J C 2005. The birds of South Asia: the Ripley guide. Barcelona.
- Redactie Dutch Birding 2008. Naamgeving van taxa in Dutch Birding. Dutch Birding 30: 20-22.
- Robb, M S, Mullaney, K M & The Sound Approach 2008. Petrels night and day: a Sound Approach guide. Poole.
- Ruokonen, M, Litvin, K & Aarvak, T 2008. Taxonomy of the bean goose-pink-footed goose. Mol Phylogenet Evol 48: 554-562.
- Sangster, G 1999. Cryptic species of storm-petrels in the Azores? Dutch Birding 21: 101-106.
- Sangster, G, Hazevoet, C J, van den Berg, A B, Roselaar, C S & Sluys, R 1999. Dutch avifaunal list: species concepts, taxonomic instability, and taxonomic changes in 1977-1998. Ardea 87: 139-165.
- Sangster, G, van den Berg, A B, van Loon, A J & Roselaar, C S 2003. Dutch avifaunal list: taxonomic changes in 1999-2003. Ardea 91: 281-287.
- Shirihai, H, Gargallo, G, Helbig, A J, Harris, A & Cottridge, D 2001. *Sylvia* warblers. Identification, taxonomy and phylogeny of the genus *Sylvia*. Londen.
- Voelker, G & Outlaw, D 2008. Establishing a perimeter position: speciation around the Indian Ocean Basin. J Evol Biol 21: 1779-1788.
- Wink, M 2008. Phylogenetic and phylogeographic relationships. In: Van Nieuwenhuysse, D, Génot, J-C & Johnson, D H (redactie), The Little Owl: conservation, ecology and behaviour of *Athene noctua*, Cambridge, pp 39-44.
- Zuccon, D, Pasquet, E & Ericson, P G P 2008. Phylogenetic relationships among Palearctic-Oriental starlings and mynas (genera *Sturnus* and *Acridotheres*: Sturnidae). Zool Scr 37: 469-481.

Redactie Dutch Birding, Postbus 116, 2080 AC Santpoort-Zuid, Nederland
(editors@dutchbirding.nl)

30 jaar Dutch Birding

30 jaar Dutch Birding: 2008, aanvullingen en correcties

Als afronding van de serie artikelen over 30 jaar Dutch Birding blik ik in dit naschrift wat uitvoeriger terug op 2008 dan in de vorige aflevering en vermeld ik een aantal aanvullingen en correcties op de voorgaande zes afleveringen.

De vogels, lijstjes en getallen

2008

Terugkijkend op 2008 was het een gemiddeld vogeljaar in Nederland met een teller die lijkt te stoppen bij 358 soorten, een goed aantal dat volledig in lijn ligt met de andere jaren in 2004-08, natuurlijk met uitzondering van het topjaar 2006. Dit aantal werd echter gehaald met een flink aantal vondsten en vangsten zodat 2008 in het veld toch ietwat teleurstellend was. Dit wordt onderstreept door het feit dat 2008 voor het eerst in jaaaaren (sinds 1969!) geen enkele nieuwe (onder)soort voor de Nederlandse lijst opleverde – of zou de ‘unseasonal’ Schoorsteengierzwaluw *Chaetura pelagica* van de Ezumakeeg, Friesland, op 16 juli nog een kans maken op aanvaarding?

Het jaar begon met wat ‘left-overs’ van 2007, waarvan de Grote Kruisbekken *Loxia pytyopsittacus* bij Leusden, Utrecht, en Schoorl, Noord-Holland, waarschijnlijk de meeste bezoekers trokken. Populair waren ook de duinen van Castricum, Noord-Holland, waar de eerste overwinterende Kortteenleeuwerik *Calandrella brachydactyla* kon worden gecombineerd met de weer aanwezige Grote Tafeleend *Aythya valisineria*. De hernieuwde aandacht voor de eend leidde tot de ontdekking dat hij op de vleugelboeg een restant van een ‘wing-clip’ draagt, reden waarom dit geval weer rouleert bij de CDNA. We zullen 2008 vooral onthouden als het jaar van de uilen, en de beste kwam het eerst. Cor en Joey Kuipers ontdekten in de middag van 10 februari een Dwerguil *Glaucidium passerinum* in het Leenderbos bij Valkenswaard, Noord-Brabant, die zich van dichtbij liet fotograferen (derde geval). De foto’s werden snel op www.waarneming.nl geplaatst en Pieter van Veelen had de eer deze soort rond 16:15 per semafoon aan het grote publiek bekend te maken. Het was een heldere dag waardoor uiteindelijk c 25 waarnemers uit zuidelijk en centraal Nederland er nog in slaagden op tijd op de

plek te komen en de vogel terug te vinden in de invallende schemering. Na een voor velen spannende en vooral korte nacht werd hij al vroeg teruggevonden. De toegestroomde vogelaars konden de gehele dag van hem genieten waarbij hij zich regelmatig onbekommerd liet documenteren op foto en video. Totaal tegen de verwachting in was hij de volgende dag verdwenen. De volgende leuke uil kwam nog geen twee weken later toen een groepje noordelijke vogelaars het initiatief nam om weer eens structureel te gaan zoeken naar Ruigpootuilen *Aegolius funereus*. Sinds 1999 was er geen twitchbaar geval geweest maar een serie van waarnemingen en vondsten sinds de jaren 1980 deed vermoeden dat er nog leven in de brouwerij zat. De eerste zoektocht was op 23 februari waarbij, gewapend met kaarten met daarop spechtenholen, een belangrijk deel van de Drentse en een stukje van de Friese bossen werd doorzocht. Het was meteen raak: Marnix Jonker en Jasper Klaver hadden boswachterij Schoonloo, Drenthe, op hun zoeklijst en hier werd eerst op afstand maar later dichterbij de soort gehoord. In overleg met Staatsbosbeheer werden de volgende avonden excursies gehouden die druk werden bezocht en voor een hele kluit jonge vogelaars een lang verwachte nieuwe soort opleverden. Op beide avonden bleken er twee aan het roepen. Daarna ging het bos op slot. Gedurende het voorjaar en zomer werd vastgesteld dat er twee broedgevallen hadden plaatsgevonden. Jammer genoeg werden drie van de in totaal vijf jongen gepreedeerd. Een erg lastige Audouins Meeuw *Larus audouinii* werd aan de Belgische kant van de Maas ontdekt bij Stokkem, Limburg, door Geert Beckers. De meeuw verdween richting het noorden maar vloog enkele uren later langs Jo van der Coelen boven de Pietersplas bij Maastricht, Limburg. Laurent Raty zag hem vervolgens laat in de middag bij de Barrage de Monsin, Liège, België. Ook hier verdween hij voordat er meer vogelaars konden aansluiten. Vermoedelijk dezelfde vogel vloog op 19 april langs Erwin Collaerts over het Vinne bij Zouteleew, Vlaams-Brabant, België. Zo bleef de eerste Audouins Meeuw voor België en de tweede voor Nederland dus een zeer exclusief geval met een serie van vier eenmanswaarnemingen op vier verschillende plekken. Dit geval lijkt me een serieuze kandidaat voor de slechtst twitchbare soort van 2008... Op de avond van 10 mei kreeg Carl Zuhorn op www.waarneming.nl te zien

dat hij een wel heel mooie tuinsoort had gemist. Dirk Vogt had een afwijkende vogel gefotografeerd op het dak van een van de huizen bij de vuurtoren op Vlieland, Friesland. Onder tijdsdruk van de veerboot naar huis had hij de determinatie niet kunnen afmaken en zag pas 's avonds toen hij zijn foto's bekeek dat het een Alpenheggenmus *Prunella collaris* betrof (vijfde geval). De vogel was tot 19 mei met wat geduld en geluk te bekijken. Het voorjaar was in de breedte goed maar het ontbrak aan echte uitschieters – hoewel er maar liefst drie Kalanderleeuweriken *Melanocorypha calandra* werden gemeld. Bij de waarneming op de Loozerheide, Noord-Brabant, op 26 april was mogelijk sprake van een in beslag genomen vogel die in deze omgeving is vrijgelaten. Vluchtige exemplaren werden gemeld op 4 mei over de Eemshaven, Groningen, en op 8 mei bij Groede, Zeeland. De relatieve rust werd doorbroken toen een echte topsoort werd gevonden in Noordwijk, Zuid-Holland, en weer was het een uil. Annelies Marijnis meldde op 23 mei in de mailgroep van Noordwijk dat een gek geluidje al een paar avonden te horen was op zorgterrein Willem van den Bergh. Ze twijfelde tussen Vroedmeesterpad *Alytes obstetricans* en Dwergooruil

Otus scops met voorkeur voor de laatste. Annelies raakte in een drukke mailwisseling met Bas van der Burg die aangaf dat het vast wel om een Vroedmeesterpad zou gaan. Ook dat was echter interessant voor de regio, dus na zwaar aandringen van Annelies ging Bas op zondag 25 mei eindelijk eens luisteren – en al vanuit de auto moest hij toegeven dat hij luisterde naar de achtste Dwergooruil ooit. Omdat de vogel zich op het terrein van een zorginstelling bevond werden met het bestuur spelregels afgesproken. Het was de eerste twitchbare sinds het geval in de Ooijpolder, Gelderland, in mei-juni 1998, en hij trok de volgende avond ruim 200 waarnemers. Tot en met 19 juni was hij te horen en soms in de schemering vliegend te zien en het bleef een publiekstrekker. Eveneens op 23 mei werd een Oeraluil *Strix uralensis* gefotografeerd bij Boxmeer, Noord-Brabant, die uiteindelijk belandde in een vogelopvang in St Anthonis. Hij droeg een ring die wijst op niet-wilde herkomst. Opmerkelijk is dat er in het voorjaar twee Velddrietzangers *Acrocephalus agricola* werden gevangen: op 30 mei bij Beetsterzwaag, Friesland, en op 2 juni in het Zwanenwater, Noord-Holland. Deze laatste was hier op 4 juni aan het zingen en werd nogmaals gevangen maar

22 Sneeuwuil / Snowy Owl *Bubo scandiacus*, eerstejaars vrouwtje, Zeeburg, Texel, Noord-Holland, 17 november 2008 (Eric Menkveld)

dat mocht niet tijdig bekend worden gemaakt. Het lijkt er op dat er iets gaande is met die Veldrietzangers.

Het najaar begon leuk: van 22 tot 29 augustus werd een eerstejaars Citroenkwikstaart *Motacilla citreola* in de Ooijpolder ruim getwicht en mooi gefotografeerd. De Maasvlakte leverde op 12 en 13 september weer een Kleine Spotvogel *A caligatus* op, voor het derde jaar op rij. Bijzonderder was in feite de veldwaarneming van een Krekeltzanger *Locustella fluviatilis* op 13 september, eveneens op de Maasvlakte. Die (top)dag leverde ook nog een vangst van een Veldrietzanger bij Castricum op. Ruud van Beusekom opende het Deception Tours-seizoen op Vlieland op de aller-eerste ochtend (26 september) met een Raddes Boszanger *Phylloscopus schwarzi*. Deze verschrikkelijke skulker was niet alleen de eerste goede soort van het DT-seizoen maar gelijk ook de laatste. Toch zorgde Vlieland nog voor wat leuke dingen. Een Blauwstaart *Tarsiger cyanurus* werd gevangen op 6 oktober en Han Buckx, Peter de Rouw en Jaap en Peter Eerdmans vonden op 18 oktober maar liefst twee Siberische Boompiepers *Anthus hodgsoni* bij Lange Paal, ondertussen de beste plek voor deze soort. Leuk was dat Deception Tours 'regulair' Eddie Nieuwstraten de dag ervoor ook een 'Sibopie' had gevonden maar dan op Terschelling, Friesland. Deze vogels konden alleen worden gehaald door mensen die al op het eiland waren. Een Dwerguil, de vierde ooit, werd op 9 oktober dood gevonden als raamslachtoffer in Koudum, Friesland; wederom een bewijs dat er echt beweging zit in deze soort. Heel wat levendiger was de door Ellen Sandberg gevonden Bonte Tapuit *Oenanthe pleschanka* die van 13 tot 16 oktober was te bewonderen langs de Jan Ayeslag op Texel, Noord-Holland. Op de dag dat het DBA-weekeinde begon was hij helaas verdwenen, dus mensen die de twitch uitstelden tot het weekeinde werden teleurgesteld. Ook Schiermonnikoog, Friesland, had een vangst van een Blauwstaart op 29 oktober. Deze vogel bleef enige tijd in de omgeving en werd verschillende keren gevangen en ook op 8 en 11 november in het veld gezien. Op 30 oktober werd een derde Blauwstaart als raamslachtoffer opgeraapt in Putten, Gelderland. Mevrouw Voskuil-Berghauser Pont die het zag gebeuren heeft daarmee een leuke soort op haar tuinlijst... Aan het einde van de herfst kreeg 2008 weer een lekker blosje op de wangen. Met een handjevol Notenkraakers *Nucifraga caryocatactes* op verschillende en goed gespreide plekken kon iedereen die dat wilde deze mooie soort gaan bekijken. Op 1 november zorgden André Boven en

Willem Wind voor een van de hoogtepunten met de ontdekking van een Giervalk *Falco rusticolus* op de Dollardkwelders in Groningen, ten noorden van het dorp met de mooiste naam van alle dorpen, Hongerige Wolf. Na vele hybriden of anderszins verdachte individuen was dit de eerste kans sinds maart 1998 (Schiermonnikoog) om deze soort te zien. Natuurlijk had ook deze vogel zoals een echte Giervalk betaamt een flinke actieradius maar vooral de eerste dagen kwam hij regelmatig terug op de plaats van ontdekking. Toch zorgde een combinatie van mist en afstand vaak voor nog wat verwarring zodat foto's van Buizerds *Buteo buteo* en Slechtvalken *F peregrinus* op de vaste plek van de Giervalk nog dagen lang voor levendige discussies op www.waarneming.nl zorgden. Na een week werd zijn verschijningspatroon minder voorspelbaar. De Notenkraaker bij Delfzijl, Groningen, werd een populaire bijvangst voor bezoekers aan het verre noordoosten. Roy Slaterus vond op 6 november een Aziatische Roodborsttapuit *Saxicola maurus* aan de voet van de Zuidpier in IJmuiden, Noord-Holland, die zich de hele dag mooi liet bekijken. Later bleek hij ook de dag ervoor te zijn gezien. Nog een topsoort – en weer een uil – zat de Giervalk vlak op de hieën. Op 13 november meldde een toerist bij Ecomare op Texel dat hij een Sneeuwuil *Bubo scandiacus* had gezien ten zuiden van Oudeschild. Er werd op 14 november zonder succes gezocht maar via het Texelse circuit werd op 15 november bekend dat hij de dag tevoren was gezien bij Oosterend. Later die dag bleek hij daar nog te zijn en kon hij door de Texelse vogelaars worden vastgelegd voor het nageslacht en nog worden getwicht door enkele 10-tallen vogelaars van de vaste wal. Toen vele vogelaars de volgende dag overstaken met de eerste boot was al bekend dat de uil niet meer op de plek van de dag ervoor aanwezig was en met een grote ploeg werd de omgeving uitgekamd. De zoektocht rond Oosterend werd abrupt afgebroken toen bleek dat hij zich ten noorden van De Cocksdorp bevond. Hier kwamen 100en vogelaars in de loop van de dag een kijkje nemen. In de dagen daarna kwam hij na wat omzwervingen terecht in het ganzenreservaat bij Zeeburg en bleef daar tot in het nieuwe jaar. Op 22 november werd tweemaal kort een Bonte Tapuit gezien bij Lauwersoog, Friesland/ Groningen. Vanaf eind november (b)leken er weer (of nog steeds) enkele Grote Kruisbekken bij Schoorl te vertoeven op precies dezelfde plek als de vorige winter. Op 5 december werd in Rotterdam, Zuid-Holland, een Kuhls Pijlstormvogel *Calonectris borealis* ontdekt tussen de containers

op het dek van het Hamburgse schip Buxfavourite dat was binnengelopen na een reis uit Panama. De vogel werd opgevangen in Vogelklas Karel Schot in Rotterdam. Om het uilenjaar compleet te maken zat er op 7 december een ontsnapte Laplanduil *S nebulosa* achter restaurant Suyderoogh in Lauwersoog... Een late Woestijntapuit *O deserti* werd op 13 december ontdekt in het Verdrongen Land van Saeftinghe, Zeeland, door de fotografen Filip Mineur en Didier Plu die samen met Henk Castelijn en Marc Jeurissen in het reservaat van het Zeeuwse Landschap mochten. De volgende dag werd toestemming gegeven voor een excursie en enkele 10-tallen vogelaars konden de vogel toen zien; dit herhaalde zich op 20 december. Het jaar liep af met een grote sisser: op 27 december verscheen er op www.waarneming.nl een waarneming van Teun van der Steeg van een 'Zomertortel' *Streptopelia turtur* met daarbij foto's die een Oosterse Tortel *S orientalis* toonden. De vogel bevond zich vanaf 20 december in een tuin in Oudesluis, Noord-Holland, en droeg een aluminium ring. Al snel werd duidelijk dat het ging om een ring uit een dierentuin in Berlijn en enkele dagen later bleek dat de vogel was ontsnapt in 't Zand, Noord-Holland. Goede tijd, goede plek, goede soort – maar toch foute boel.

De lijstjes

Alwin Borhem eindigde het jaar met in ieder geval 337 soorten. Daarmee scoort hij net onder de 94% van het totale aantal soorten en heeft hij volgens Aart Vink, 'jaarlijstvervaardingsdeskundige nummer 1', precies de score bereikt die past bij een serieuze en geslaagde jaarlijst. Aart houdt voor elk jaar bij welke soorten 'haalbaar' (in theorie twitchbaar) zijn. Dit aantal lag voor 2008 op 337, en daarmee beduidend lager dan 2007 (341) en 2006 (344). Dit bevestigt dat Alwin een voor 2008 optimale score heeft bereikt. Hij heeft bovendien met de Kokardezaagbek *Lophodytes cucullatus* van Schiermonnikoog en de Grote Kruisbekken eind december (in januari was hij nog even niet op scherp voor deze soort...) nog twee ijzers in het (vage)vuur van de CDNA die bij aanvaarding de legendarische 339 van Jan Wierda in beeld zouden brengen. Alwin zal dan helemaal nog wel eens terugdenken aan het missen van twee zeer lastige soorten, de Raddes Boszanger op Vlieland en de Blauwstaart van Schiermonnikoog – maar ook de net wel of net niet twitchbare Witstuitbarmsijs *Carduelis hornemanni* van Eindhoven, Noord-Brabant, op 22 november had het verschil kunnen maken. De Grote Tafeleend kan alsnog verdwijnen als dat geval niet langer aanvaardbaar

blijkt. Door de wat tegenvallende herfst heeft Alwin het record dus net niet kunnen bereiken – en dat in een jaar dat zeker niet meer dan gemiddeld scoorde. Het lijkt er dus op dat de Jan Wierda-trofee de komende jaren van naam zal gaan veranderen... Maar wie neemt het estafette-stokje over van Alwin?

Het jaar leverde voor de top 10 slechts één nieuwe soort op – de Dwerguil. Op de ranglijst is per 1 januari een verschuiving te zien omdat Moltoni's Baardgrasmus *Sylvia subalpina* soortstatus heeft gekregen (voorheen *S cantillans moltonii*). Enno Ebels, Klaas Eigenhuis en Aart Vink zijn de enigen uit de top 10 die de vogel van 23 tot 26 mei 1987 te Overveen in de Kennemerduinen, Noord-Holland, hebben gezien. Voor alle duidelijkheid, in deze aantallen is Kokar De Zaagbek niet meegeteld en de Grote Tafeleend wel. Als Kokar wel wordt meegeteld dan delen Gerard en Aart de koppositie met 454 soorten – en heeft Klaas nog een makkelijke inhaler.

We zijn ondertussen alweer een paar weken onderweg in 2009. Kersvers is de complete 'make-over' van de website www.dutchbirding.nl die er veelbelovend uitziet ook al staan er hier en daar nog wat steigers van de verbouwing. En iedereen is nu echt overgestapt op Dutch Bird Alerts via zijn mobieltje. Jaloezie is het overheersende gevoel als we naar het zuiden kijken. Onze Belgische collega's konden op één winterse dag rond 9 en 10 januari Dikbekkuut *Podilymbus podiceps*, Arendbuizerd *B rufinus*, Sneeuwuil, Bruine Lijster *Turdus eunomus*, Provençaalse Grasmus *S undata* en Cirlgors *Emberiza cirlus* scoren. Geen slecht begin voor een jaarlijstje zou ik denken!

Aanvullingen en correcties

Het is onvermijdelijk dat in de serie van zes afleveringen hier en daar wat (type)fouten of kleine

TABEL 1 Ranglijst soortenjagers op 1 januari 2009 / ranking of twitchers in the Netherlands on 1 January 2009

1	Klaas Eigenhuis	453
	Gerard Steinhaus	453
	Aart Vink	453
4	Hans ter Haar	452
5	Cock Reijnders	451
6	Jan van der Laan	450
	Enno Ebels	450
8	Alexander Buhr	449
9	Nick van der Ham	448
10	Ted Hoogendoorn	447
	Dick Groenendijk	447

stukjes geschiedvervalsing optraden. Een paar dingen wil ik hier rechtzetten. De correcte wetenschappelijke naam van Geelbrauwgors moest zijn *E chrysophrys*, niet *E leucophrys* (p 29). De eerste ontdekker van de Ivoormeeuw *Pagophila eburnea* van Stellendam, Zuid-Holland, in februari 1990 werd niet vermeld maar was Frank Dröge (p 178). De Steppekiekendief *Circus macrourus* op 5 september 1991 in Zeeland vloog niet zoals vermeld langs Breskens maar langs de Nolledijk in Vlissingen (p 179). Bij plaat 288 van waarnemers bij de Perzische Roodborst *Irania gutturalis* bij Katwijk, Zuid-Holland, staat geheel links Arjan Brenkman (p 242). Bij plaat 290 van waarnemers bij de Zwartkopgors *Emelanocephala* op Ameland, Friesland, staat als één van de aanwezigen Carl Derks vermeld maar die ontkent dat hij bij deze twitch aanwezig was... (p 244); wie is zijn look-alike? Dick Groenendijk kwam met een subtiele maar belangrijke correctie op de 'witkeelkwikstaart' *M cinereocapilla/iberiae* van 2004 bij Makkum, Friesland (p 397). Deze vogel is niet aanvaard als hybride maar als superspecies omdat ook zuivere *iberiae* volgens de literatuur een kort wenkbrauwstreepje kan hebben en daardoor niet is uitgesloten. Arend Wassink liet weten dat de Roodkeelstrandloper *Calidris ruficollis* in het Wagejot op Texel op 24 juli 2005 door c 150 waarnemers is gezien terwijl ik schreef dat alleen de allersnelsten de vogel haalden voordat deze het wad op vloog (p 401); voor zo'n soort wil je dus wel rijden... Verder is er een correctie op de ontdekking van de Grijze Strandloper *C pusilla* op dezelfde plek op 21 augustus 2005 (p 401). De juiste gang van zaken is dat Vincent Stork in het Wagejot een Witvleugelstern *Chlidonias leucopterus* zag die de dijk over vloog. Omdat dit voor Texel een zeldzaamheid is besloot Arend ernaar te gaan zoeken. Hij vond niet de stern terug maar wel een vrij zekere Grijze Strandloper die hij vervolgens samen met een aantal reeds op Texel aanwezige vogelaars definitief op naam bracht. Arend wees er verder op dat de mogelijke Oosterse Gekraagde Roodstaart *Phoenicurus phoenicurus samamiscus* datzelfde jaar door hem slechts is gemeld als een interessante Gekraagde Roodstaart die wat weg had van *samamiscus*. De gekozen formulering zou een andere indruk kunnen wekken (p 401). In tegenstelling tot wat werd vermeld was Frank Neijts – tot zijn grote verdriet – net te vroeg vertrokken bij de waarneming van de Spaan-

se Keizerarend *Aquila adalberti* over de Loozerheide op 6 mei 2007 (p 407). De vermelding dat op 1 januari 2008 drie vogelaars de eerste plek op de ranglijst zouden gaan delen (door de 'armchair tick' van Moltoni's Baardgrasmus) was niet correct; ik bedoelde hier natuurlijk 1 januari 2009 (p 410).

Correcties blijven ook na deze afsluitende publicatie welkom op onderstaand adres. Het is denkbaar dat de teksten in de toekomst opnieuw worden gebruikt voor een publicatie of worden vertaald in het Engels en dan is elke verbetering welkom. Al was het maar voor degene die over een kleine 30 jaar de serie '60 jaar Dutch Birding' mag gaan schrijven...

Summary

30 YEARS DUTCH BIRDING: 2008, ADDITIONS AND CORRECTIONS This paper looks back at the Dutch birding year 2008 (which was only briefly dealt with in the previous issue) and gives some additions and corrections to the series of six papers describing 30 years of Dutch Birding.

2008 was an average year with c 358 species but for the first time since 1969 (!) no new taxon was added to the Dutch list. The best bird of the year was a Eurasian Pygmy Owl *Glaucidium passerinum* in February (third and first twitchable, followed by the fourth (found dead) in October). Other good records were two successful breeding records of Boreal Owl *Aegolius funereus* (five young, of which at least three did not survive), European Scops Owl *Otus scops* (eighth, second twitchable), Audouin's Gull *L audouinii* (second), Alpine Accentor (fifth), three Paddyfield Warblers *Acrocephalus agricola* (two in spring and one in autumn), Citrine Wagtail *Motacilla citreola*, Booted Warbler *A caligatus*, two Pied Wheatears *Oenanthe pleschanka*, three Olive-backed Pipits *Anthus hodgsoni*, three Red-flanked Bluetails (two trapped and one found dead), Siberian Stonechat *Saxicola maurus*, Gyr Falcon *Falco rusticolus* (third twitchable), Snowy Owl *Bubo scandiacus* and the largest invasion since 1991 of Spotted Nutcrackers *Nucifraga caryocatactes*, with a few 10s of birds. The year ended with an escaped (ringed) Oriental Turtle Dove *Streptopelia orientalis* (not yet on the Dutch list)...

The year list attempt failed to set a new record, which still stands at 339. Alwin Borhem reached at least 337 and could reach 339 depending on decisions to be made by the Dutch rarities committee. On 1 January 2009, the number one position of the Dutch ranking was shared by Klaas Eigenhuis, Gerard Steinhaus and Aart Vink, each with 453 species, thanks to the upgrading of Moltoni's Subalpine Warbler *Sylvia subalpina* (formerly *S cantillans moltonii*) to species level (seen by Klaas and Aart).

G J (Hans) ter Haar, Hollandse Hout 127, 8244 GD Lelystad, Nederland (hterhaar@planet.nl)

CDNA-mededelingen

Recente CDNA-besluiten Op de (verlate) 'zomervergadering' van de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) op 22 november 2008 zijn de volgende besluiten genomen. Twee taxa zijn bekrachtigd als nieuwe soorten voor de Nederlandse lijst: Groene Reiger *Butorides virescens* (Amsterdam, Noord-Holland, april-september 2006, en Amsterdam en Zaandam, Noord-Holland, juni-juli 2007) en Kroonboszanger *Phylloscopus coronatus* (Katwijk aan Zee, Zuid-Holland, 5 oktober 2007). Beide besluiten konden nog worden meegenomen in het CDNA-jaarverslag over 2007 (Dutch Birding 30: 369-389, 2008). De Huisgierzwaluw *Apus affinis* van Terschelling, Friesland, 11 mei 2001 is eveneens aanvaard als – met terugwerkende kracht – eerste geval. Omdat van deze soort al een geval op de lijst stond (Ijmuiden, Noord-Holland, 20 november 2006) betreft het hier geen toevoeging aan de Nederlandse lijst.

Drie taxa worden met ingang van 1 januari 2009 afgevoerd van de lijst van beoordeel(onder)soorten: Grote Aalscholver *Phalacrocorax carbo carbo*, Griel *Burhinus oedichnemus* en Bosgors *Emberiza rustica*. Voor Grote Aalscholver geldt dat hij, nu de kenmerken om dit taxon te kunnen determineren beter bekend zijn, algemener blijkt dan voorheen bekend was. Voor Griel en Bosgors geldt dat ze de afgelopen twee decennia gemiddeld meer dan twee keer per jaar zijn vastgesteld en daarom niet meer voor beoordeling in aanmerking komen. Naar aanleiding van het door Justin Jansen en Wim Nap geschreven artikel over herkenning en voorkomen van Witkopstaartmezen *Aegithalos caudatus caudatus* (Dutch Birding 30: 293-308, 2008) is besproken of het een beoordeeltaxon moet worden, zoals de auteurs aanbevelen. De commissie is van mening dat dit niet nodig is omdat de ontwikkelingen van de laatste jaren (nu beter op deze ondersoort wordt gelet en de documentatie beter wordt verzorgd) aangeven dat deze ondersoort waarschijnlijk jaarlijks in zeer klein aantal voorkomt. Naar aanleiding van twee recent aanvaarde Witte Kerkuilen *Tyto alba alba* is besloten om het eerste (en enige andere) geval uit 1976 opnieuw te beoordelen, aan de hand van dezelfde criteria die werden gehanteerd voor de twee recente.

Het onderzoek naar de mogelijke herkomst van de Grote Tafeleend *Aythya valisineria* met vleugelclip die vanaf januari 2003 elke winter terugkeert naar het Noordhollands Duinreservaat bij Castricum, Noord-Holland, is nog gaande. De CDNA heeft de Britse dwaalgastcommissie gevraagd naar hun kennis over vleugelclips bij (Nearctische) eenden en inmiddels heeft de Britse commissie een eigen onderzoek gestart. Afgesproken is om vooralsnog af te wachten wat het Britse onderzoek oplevert. De herbeoordeling van het Wilsons Stormvogeltje *Oceanites oceanicus* van Westkapelle, Zeeland, op 7 november 2002 is nog gaande.

Een beknopte weergave van de beoordelingscriteria voor gevallen van Siberische Tjiftjaf *P collybita tristis* en

drie zuidelijke taxa van gele kwikstaart (Italiaanse Kwikstaart *Motacilla cinerocapilla*, Iberische Kwikstaart *M iberiae* (en 'witkeelkwikstaart' *M cinerocapilla/iberiae*) en Balkankwikstaart *M feldegg*) worden opgenomen in het CDNA-handboek. Op basis van de criteria voor beoordeling van Siberische Tjiftjaf zijn drie gevallen die voorheen aanvaard waren afgevoerd van de lijst omdat er geen sprake is van geluidsopnamen en/of (zeer gedetailleerde) foto's (11-23 december 1995, Huizerpier, Huizen, Noord-Holland; 13 december 1995 tot 2 januari 1996, Gooierdijkpark, Huizen, Noord-Holland; en 18 oktober 1998, Laakse Strand, Zeewolde, Flevoland). Deze beslissingen zijn nog niet gepubliceerd in een CDNA-jaarverslag.

Nils van Duivendijk en Willem van Rijswijk hebben de afgelopen tijd in het Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis in Leiden, Zuid-Holland, balgen van vrouwtjestype Blauwborsten *Luscinia svecica* bestudeerd, met als doel om criteria op te stellen voor de determinatie van vrouwtjes en eerste-winter mannetjes Roodsterblauwborst *L s svecica*. Dit onderzoek heeft geen bruikbare kleedkenmerken opgeleverd. Dit kwam mogelijk doordat de serie balgen vrij klein was. De conclusie is dan ook dat (met de huidige kennis) vrouwtjestype Blauwborsten niet met zekerheid op basis van kleedkenmerken gedetermineerd kunnen worden. Maten zijn nog wel bruikbaar.

Nils van Duivendijk en Teus Luijendijk zijn per 1 januari 2009 geen commissielid meer vanwege het verstrijken van hun termijn. Als opvolgers zijn inmiddels benoemd Rob van Bemmelen en Roy Slaterus. Laurens Steijn heeft de werkzaamheden als secretaris overgedragen aan Willem van Rijswijk; Laurens blijft wel in functie als gewoon commissielid en penningmeester. Als onderdeel van de werkverdeling binnen de commissie is er (weer) een indeling in regio's gemaakt voor CDNA-contactpersonen; deze personen zijn indien nodig als aanspreekpunt beschikbaar per regio. De CDNA en deels dus ook deze regiocoördinatoren zullen zelf proactief waarnemers benaderen om de dossiervorming van bijzondere gevallen zo goed mogelijk rond te krijgen. De verdeling van CDNA-leden naar regio's is als volgt: Rob van Bemmelen (Noord-Brabant), Ruud Brouwer (Noord-Holland en Friesland, exclusief eilanden), Dick Groenendijk (Gelderland en Overijssel), Arjan Ova (Limburg en Zeeland), Willem van Rijswijk (Zuid-Holland), Roy Slaterus (Drenthe en Groningen), Laurens Steijn (Flevoland en Utrecht) en Arend Wassink (Waddeneilanden). Deze indeling is ook te vinden op de website van Dutch Birding onder 'Committees'.

Omdat de CDNA onder de gedeelde verantwoordelijkheid valt van de Dutch Birding Association (DBA) en de Nederlandse Ornithologische Unie (NOU) is besloten om de CDNA-mededelingen voortaan ook in Limosa te publiceren. DICK GROENENDIJK & WILLEM VAN RIJSWIJK

Masters of Mystery

SWAROVSKI
OPTIK

Solutions of sixth round 2008

The solutions of mystery photographs XI and XII (Dutch Birding 30: 414, 2008) of the sixth and final round of the 2008 Masters of Mystery competition appear below.

XI Mystery photograph XI shows a small warbler seen from behind. The small size and the head pattern with obvious supercilium and dark eye-stripe look rather *Phylloscopus*-like. Note, however, the brown upperparts and, moreover, the whitish side of the outer tail-feather, which exclude all *Phylloscopus* warblers. These features indicate that this mystery bird is one of the smaller *Acrocephalus* warblers. Some entrants thought the mystery bird was an Eastern Olivaceous Warbler *A pallidus* (5%). However, most entrants went for Booted Warbler *A caligatus* (18%) or Sykes's Warbler *A rama* (59%). Assuming the mystery bird is one of these three species, identifying it can be a tough job because some birds are hardly distinguishable under field conditions or from a single photograph. Especially some Eastern Olivaceous of the subspecies *A p elaeicus* from south-eastern Europe and Central Asia are almost similar to some Sykes's, which is widespread in Central Asia. To identify these species, the focus in this mystery bird must be on characters like the bill (especially structure), head pattern, wing formula and tertial pattern.

The first question to answer is whether the mystery bird can be an Eastern Olivaceous Warbler. In Eastern Olivaceous, the bill is quite long and shows a rather down-curved tip. In addition, the lower mandible is all pale. At first glance, the mystery bird seems to have an all-pale lower mandible. However, because of the dorsal view of the bill, this is very difficult to judge properly. The bill is not strikingly long and seems to be quite straight, which does not support Eastern Olivaceous. Another important character can be found in the wing. In Eastern Olivaceous, a hint of a pale wing-panel is normally present and also, especially in fresh birds, there are whitish tips to the secondaries. Unfortunately, these can not be properly judged in the mystery bird because the tertials cover the folded secondaries almost completely. Furthermore, because the mystery bird was photographed in January, some characters, like the pale wing-panel or the whitish tips to the secondaries,

can be less clear due to wear. Note, however, that the mystery bird has a rather short primary projection of c 30% of the visible tertial length, which in *elaiecus* is c 70%. This character, in combination with the other features mentioned, excludes Eastern Olivaceous. So, the mystery bird is either a Booted Warbler or a Sykes's Warbler.

The latter two species are very similar in both plumage and structure. The overall colour in Sykes's Warbler is rather uniform greyish-brown, whereas Booted Warbler shows a darker and more rusty-tinged coloration. The mystery bird looks rather greyish, which thus favours Sykes's, but judging colours from a single photograph is a bit tricky. In the mystery bird, the tertials are uniformly coloured with little contrast and plain brown shafts, which are not very prominent, and this is a strong pointer towards Sykes's. In Booted, the tertials show dark brown centres with contrasting paler edges and obvious dark shafts. Other differences between Booted and Sykes's can be found in the head pattern, which is more non-descript in Sykes's than in Booted. In the mystery bird, a rather short supercilium ending just behind the rear edge of the eye is visible and also a rather pale loreal stripe, again favouring Sykes's. In Booted, the supercilium is normally stronger, especially behind the eye, and also the loreal stripe is more pronounced, creating a rather *Phylloscopus*-like expression. Note that the mystery bird shows a rather obvious dark shade on the side of the forehead above the supercilium. In Booted, this character is normally better developed compared with Sykes's. However, the dark crown-sides may partly be caused by shadow effects and can also appear faintly in Sykes's.

In addition to the above-mentioned characters, there are also a few structural differences between Booted Warbler and Sykes's Warbler. Sykes's has a longer tail and a shorter primary projection than Booted. In the mystery bird, the tail is relatively long and the primary projection of c 30% seems a bit too short for Booted. These characters create a rather long and more slim looking bird, which is in contrast with the more compact jizz typical for Booted. Furthermore, on average, Sykes's shows a longer bill which can look similar to that of *elaiecus* Eastern Olivaceous Warbler. Seen from above or below, another subtle difference in bill structure between Booted and Sykes's is sometimes visible. On Booted, the sides of the bill are on aver-

23 Sykes's Warbler / Sykes' Spotvogel *Acrocephalus rama*, Pushkar, Rajasthan, India, 6 January 2008 (Sander Lagerveld)

24 Red-backed Shrike / Grauwe Klauwier *Lanius collurio*, first-winter, El Gouna, Egypt, 11 September 2008 (Edwin Winkel)

age distinctly concave, producing a narrow or thin bill-tip, whilst on Sykes's the sides are more convex, producing a broader bill when viewed from above or below. In the mystery bird, the bill looks rather long but more details are not visible due to its posture. The longer bill, however, is again in favour of Sykes's.

In conclusion, especially based on the pattern of the tertials and supported by other characters like head pattern, bill length, primary projection and tail length, this mystery bird can be safely identified as a Sykes's Warbler. It was photographed by Sander Lagerveld in Pushkar, Rajasthan, India, on 6 January 2008. Another photograph of the same bird is shown in plate 23. In this bird, the convex bill sides, producing a broader bill typical for Sykes's, can be seen.

XII Nearly all entrants recognized the shrike in the mystery photograph – correctly – as a member of the '*cristatus* group', which contains four species that have occurred in the Western Palearctic: Brown *Lanius cristatus*, Red-backed *L. collurio*, Red-tailed (formerly Turkestan) *L. phoenicuroides* and Daurian Shrike *L. isabellinus* (the status of Chinese Shrike *L. arenarius* in the WP is contentious). Two other shrike species were mentioned: Lesser Grey Shrike *L. minor* (6%) and Woodchat Shrike *L. senator* (6%). The former can be excluded as the mystery bird does not show black central tail-feathers nor blackish wings, and the latter can be excluded as the mystery bird lacks a pale rump and scapulars.

The primaries appear somewhat worn, suggesting the bird is a second-year or older, but the sub-

terminal lines to some uppertail-coverts show that it is a first-year. Having replaced the majority of juvenile scalloped mantle-feathers by plain brown feathers, it is well advanced in its moult. Still, some faintly scalloped mantle-feathers can be seen in the sunlit upper mantle. Scalloping on the mantle and crown can be found in Brown, Red-backed and Red-tailed Shrike, even as late as mid-September, but is atypical for Daurian Shrike (and Chinese Shrike). The coloration of the upperparts, being grey-brown rather than sandy-grey, also does not fit Daurian and Chinese, and these species can therefore be safely excluded.

Structural characters may especially be of help distinguishing Brown Shrike from the other species, as it has the heaviest bill, the longest and most rounded tail and the shortest wings. Indeed, the tail seems long, indicating Brown, but the square shape does not fit this species. Moreover, at least seven primary tips can be seen on the right wing of the mystery bird, whereas Brown normally shows only five. Another structural character to differentiate between the species is the bill size but this is difficult to assess on the mystery photograph as the bird is seen from behind. In addition, exclusion of Brown is further supported by the ground colour of the flank. In the mystery bird, from the little area of left flank that can be seen, the ground colour appears clean white whereas Brown typically shows a buffish ground colour here. In summary, Brown can be eliminated.

Unlike Red-tailed Shrike, the tail of the mystery bird is dark brown without pronounced reddish and although the rump is somewhat paler, one can hardly claim this to be contrasting with the

tail or back. Although some Red-tailed and Daurian Shrikes can show rather dark tails compared with the typical red coloration of most birds, one would expect to see at least some red tinge to the uppertail-coverts and rump. This is not the case in the mystery bird. Two characters typical for Red-backed Shrike are the grey nape, contrasting with the brown back and crown, and the whitish outer web of the outer tail-feathers. Both features are shown by the mystery bird and reveal its identity – a Red-backed.

This Red-backed Shrike was photographed by Edwin Winkel at El Gouna, Egypt, on 11 September 2008. The same individual is shown in plate 24. It was correctly identified by 82% of the entrants. Red-tailed Shrike was mentioned by 6%.

In the final round of the 2008 Masters of Mystery competition, there were 17 entrants of which 10 managed to identify both mystery birds correctly. From these, Hannu Huhtinen was drawn as the winner of *Petrels night and day* by Magnus Robb, Killian Mullarney & The Sound Approach and donated by The Sound Approach.

With the sixth round, the 2008 Masters of Mystery competition comes to an end. With all 12 mystery birds correctly identified, Hans Larsson is the undisputed winner! He wins the marvellous pair of Swarovski SLC 15x56 binoculars. Congratulations to him! He is followed by Petteri Lehikoinen

with 11 and Martin Gottschling and Clemens Portofeé with 10 correct identifications each. The final overview, including the gallery of fame, of all entrants with at least one correct identification in the Masters of Mystery 2008 competition can be viewed at www.dutchbirding.nl.

We would like to thank the following people for their help with the Masters of Mystery 2008 competition: Guido Keijl, Sander Lagerveld, Ben Wielstra and Edwin Winkel for the use of their photographs; Arnoud van den Berg, Nils van Duivendijk, Enno Ebels and André van Loon for commenting on the texts; Jeannette Admiraal, Gijsbert van der Bent, Albert van den Ende, Wietze Jansen, André van der Plas and René Pop for taking care of the website and helping in various other ways; and Gino Merchiers from Swarovski Benelux for sponsoring this competition in 2008 for the 12th consecutive year!

Finally

With the 2008 competition, the Masters of Mystery in Dutch Birding comes to an end. From 1997 to 2001, the competition was started and carried out by Diederik Kok and Nils van Duivendijk. From 2002 to 2008, the work was done by Rob van Bemmelen and Dick Groenendijk, the last two years assisted by Jan Eerbeek. In the next issue of Dutch Birding, a review will appear, looking back on 12 years Masters of Mystery.

Rob S A van Bemmelen, Gouwzee 20, 1423 DV Uithoorn, Netherlands (masters@dutchbirding.nl)

Dick Groenendijk, Elzenstraat 14, 4043 PB Opheusden, Netherlands (masters@dutchbirding.nl)

Jan Eerbeek, De Peel 2, 4041 EL Kesteren, Netherlands (masters@dutchbirding.nl)

Corrigenda

In het bijschrift bij plaat 485 (Dutch Birding 30: 420, 2008) van de Eleonora's Valk *Falco eleonora* werden niet de juiste leeftijd en geslacht vermeld. Het betrof een tweede kalenderjaar mannetje.

In het bijschrift bij plaat 492 (Dutch Birding 30: 423, 2008) van de Withalsvliegenvanger *Ficedula albicollis* werd niet het juiste geslacht vermeld en ontbrak de leeftijd. Het betrof een eerste kalenderjaar mannetje.

In het bijschrift bij plaat 530 (Dutch Birding 30: 443, 2008) van de Bonte Tapuit *Oenanthe pleschanka* werd niet de juiste leeftijd vermeld. Het betrof een adult mannetje. REDACTIE

In the caption of plate 485 (Dutch Birding 30: 420, 2008) of the Eleonora's Falcon *Falco eleonora* the wrong age and sex were mentioned. It concerned a second calendar-year male.

In the caption of plate 492 (Dutch Birding 30: 423, 2008) of the Collared Flycatcher *Ficedula albicollis* the wrong sex was mentioned and the age was omitted. It concerned a first calendar-year male.

In the caption of plate 530 (Dutch Birding 30: 443, 2008) of the Pied Wheatear *Oenanthe pleschanka* the wrong age was mentioned. It concerned an adult male. EDITORS

Recensies

STEVE N G HOWELL & JON DUNN 2007. *Gulls of the Americas*. Peterson Reference Guides. Houghton Mifflin Company, 215 Park Avenue South, New York, New York 10003, USA; website: www.houghtonmifflinbooks.com. 516 pp. ISBN 978-0-618-72641-7. GBP 30.00.

The release of *Gulls of the Americas* in 2007 seems to have gone relatively unnoticed in Europe (eg, of the major European birding magazines, only *Birdwatch* seems to have published a sort of review on it so far, limited to no more than 1/10th of a page), and that is truly a shame.

It is fair to say that, for many gull species, this is the new standard work. The book covers 36 species and a further 14 hybrid combinations, which have their own account. The emphasis is, of course, on American gulls – including all of the South American species, such as the intriguing Swallow-tailed *Creagrus furcatus*, Lava *Larus fuliginosus* and Grey Gull *L modestus*. However, many species familiar to European birders are treated as well: Ivory Gull *Pagophila eburnea*, Sabine's Gull *Xema sabini*, Black-legged Kittiwake *Rissa tridactyla* and Black-headed *Chroicocephalus ridibundus*, Little *Hydrocoloeus minutus*, Ross's *Rhodostethia rosea*, Mew *L canus* (including the subspecies *kamtschatschensis*), Lesser Black-backed *L fuscus*, Herring *L argentatus*, Yellow-legged *L michahellis* (with focus on the Azorean subspecies *L m atlantis*), Iceland *L glaucoides*, Glaucous *L hyperboreus* and Great Black-backed Gull *L marinus* all receive detailed coverage.

Gulls are always a difficult subject for a book, as the variation is so bewildering. Indeed, one could easily write a book on the variation in Herring Gull alone (although very few people would read it, I guess!). I therefore like the authors' idea of leaving out paintings and including as many colour photographs as possible. Variations in plumage and structure can be more easily conveyed in a series of photographs than in one or two paintings. There are usually several photographs for each plumage of each species, and each plumage is shown both at rest and in flight. Personally, I think you cannot have enough photographs of gulls, and it is therefore a good thing that the book includes no less than 99 plates of 'herring gulls' (54 plates of Smithsonian (or American Herring) *L smithsonianus*, 21 of Vega *L (mongolicus) vegae* and 24 of Herring), 48 of Thayer's *L thayeri*, 43 of Kumlien's *L glaucoides kumlieni*, 37 of Slaty-backed *L schistisagus* and 42 of Glaucous-winged Gull *L glaucescens*, and many more. Even hybrid combinations are illustrated with many photographs, eg, 17 plates of Glaucous x American Herring Gull ('Nelson's Gull'; all plumages, except fourth cycle).

The book starts with a 35-page introduction, which is simply excellent. Steve Howell is known for his detailed and innovative articles on moult in gulls and his treatment of this complicated subject does not disappoint here. In 34 annotated colour photographs, the various

stages of plumage development of a large gull species are shown (in this case Western Gull *L occidentalis*) throughout the years, from fresh juvenile to adult breeding. The accompanying text is highly informative as well as accurate and ends with a handy summary for quick reference. Note that the moult terminology used in the book will probably be unfamiliar for many European gull watchers; as it covers both northern and southern hemisphere species, it is impractical to talk about 'winter' and 'summer' plumages. As an example, 'first-cycle plumage' is therefore used, rather than the 'first-winter' and 'first-summer plumages' used in European field guides. There are other reasons as well to adopt this terminology and these are explained in the introduction.

The species accounts are well-written, accurate and comprehensive without being overly detailed. Each account includes chapters on (general) identification, taxonomy, status/distribution, similar species, habitat/behaviour, (more detailed) description of plumages and moult, and hybridisation. Especially the comparison with similar species is very useful.

The taxonomy used in the book apparently follows that of the American Ornithologist's Union, which is perhaps a bit conservative for a work published in 2007. As such, Smithsonian, Vega and (European) Herring Gull are treated as subspecies of 'Herring Gull', although in separate accounts and with the authors' recommendation that they should be considered three different species.

A book with so many photographs and so much text can hardly be free of errors, although this one comes quite close! A few photographs have been too heavily cropped, cutting off the wingtips of some birds: eg, in plate 10.8, most of the primaries of the adult Sabine's Gull have been left out, while the caption refers to moult in the primaries; in plate 36.34, the outermost two primaries of the adult Thayer's Gull have been cut off, while the caption refers to the (important) pattern on these feathers.

In the species accounts the flaws are less dramatic. Calling the bill of adult Mew Gull unmarked (p 375) is a bit oversimplified, as the bill usually does have dark markings in winter. In addition, it is confusing that the name Mew Gull is used for both the North American taxon *Larus [canus] brachyrhynchus* (for which Dutch Birding uses the name Short-billed Gull) as well as the whole *Larus canus* group (which includes four taxa: *brachyrhynchus*, *canus*, *heinei* and *kamtschatschensis*). On p 398 (California Gull; Similar Species; Rarer Species), first-cycle Yellow-legged, Vega and Herring Gull are referred to as having 'contrastingly white uppertail-coverts and tail base with clean-cut black distal tail band'; this is misleading, as it suggests something like the pattern of a Common Gull *L c canus*, or the cleanest-marked Ring-billed Gull *L delawarensis*. In most first-cycle Herring Gulls and many first-cycle Vega Gulls, the tail-band has a brownish tinge and the uppertail-coverts are heavily spotted dark. The differences between

Smithsonian Gull and Herring could have been more elaborated on, although this is a thorny subject – particularly from an American point of view – and it is quite understandable that the authors have chosen to be brief rather than running the risk of providing wrong information. The account on Lesser Black-backed Gull (p 422-427) does not mention Yellow-legged Gull as a similar species (although the similarity is dealt with in the Yellow-legged account), nor does it consider the possibility that some records from western North America may involve the taxon *heuglini*.

In conclusion, this book is a fairly detailed, richly illustrated reference work that can be relied upon. As it was released relatively shortly after *Gulls of Europe, Asia and North America* (Olsen & Larsson 2003), the question may arise: do we really need yet another gull book? I would say 'yes': *Gulls of the Americas* provides more photographs, clearer species accounts with well-written details on how to separate each species from all similar ones (including hybrids), precise information on moult, very informative and correct captions to each photograph, and is a very accurate book altogether. You will not find any information on Caspian Gull *L. cachinnans* or Audouin's Gull *L. audouinii* in this book but you get Swallow-tailed Gull and other South American species instead. In addition, it sells at roughly half the price of *Gulls of Europe, Asia and North America*. PETER ADRIAENS

MARK W OBERLE 2008. *Caribbean Bird Song: Puerto Rico south to Grenada, with the Bahamas, Caymans and San Andrés* (three CDs and booklet in English/Spanish, 57 pp). The Macaulay Library, Cornell Laboratory of Ornithology, 159 Sapsucker Woods Road, Ithaca, New York 14850, USA; website www.birds.cornell.edu. EUR 29.50 (www.birdsounds.nl).

This audio guide covers various Caribbean islands like Puerto Rico and smaller islands of the West Indies, including the Lesser Antilles, from Virgin Islands south to Grenada and Barbados, as well as the Bahamas, Turks and Caicos, Caymans and San Andrés. It is the fourth in a series of audio guides for the West Indies published by the Macaulay Library. The previous ones covered Jamaica, Hispaniola and Cuba and were primarily recorded by the late George B Reynard, who passed away in 2008. It offers vocalizations of 283 species, which include all the regular breeding and endemic species and common migrants from these islands. The recordings were provided by 74 recordists and include many of Reynard's recordings from his 1969 LP record for Puerto Rico. The publication is dedicated both to Reynard and the late Dave Stemple, who died in 2006. The sounds are presented in a reliable way, with special annotations when loops were used or when the recording was in response to playback. For each recording, the location and recordist are mentioned. A Macaulay Library access code makes it possible to obtain additional information on each recording via the library's website. ARNOUD B VAN DEN BERG

PETER BOESMAN 2008. *Vogels van België en Nederland* (MP3-CD). Birdsounds.nl, Wierengastraat 42, 9969 PD Westernieland, Nederland; e-mail info@birdsounds.nl, website www.birdsounds.nl. EUR 29.95.

Peter Boesman did it again! After his extensive coverage of bird sounds in Brazil, Mexico and Venezuela in three MP3-CD publications published in the past years by Birdsounds.nl (see, eg, Dutch Birding 28: 238, 2006), he worked hard for two years to complete a full selection of bird sound recordings from his home turf. The result is an MP3-sound collection with 830 stereo recordings totalling more than 10 hours of songs and calls of 195 species from the Low Countries. The sound tracks have information on locality, date and background species and can easily be transferred to an iPod. ARNOUD B VAN DEN BERG

PETER PYLE 2008. *Identification guide to North American birds. Part II. Anatidae to Alcidae*. Slate Creek Press, PO Box 1064, Point Reyes Station, CA 94956 California, USA; website www.slatecreekpress.com. 848 pp. ISBN 978-0-9618940-4-7. USD 49.50.

Peter Pyle's first book on ageing and sexing of birds in the hand, published in 1987, covers passerines in 278 pages. More than 10 years later, in 1997, it was made obsolete by a complete update 2.5 times the size with more species, from doves Columbidae through passerines. That book had the same title as its predecessor, *Identification guide to North American birds*, with the addition of 'Part I' (ISBN 0-9618940-2-4), creating expectations for a *Part II*. Now, again more than 10 years later, this promise has been fulfilled by PP in collaboration with Steve Howell, Siobhan Ruck and David De Sante (SH and DDS also participated in the two previous books). It is obviously a landmark publication and even more voluminous than *Part I*. It treats 310 species and 276 subspecies of 'water-birds, gallinaceous birds and diurnal raptors' in 848 pages, richly illustrated with 556 figures and 289 bar graphs. (By comparison, *Part I* covers 395 species, including 89 near-passerines, and 856 subspecies of 'land-birds' in 732 pages.) The presented information on moult, ageing and sexing relies heavily on field and museum work instead of compiling literature. As a consequence, a lot of the contents has not been published before. For those not familiar with American 'molt' terminology it may be a relief that a list of abbreviations and explanations is printed on the inside of the cover. The introductory chapters give, in 46 pages, detailed and fully updated information and guidelines on topography, moult, ageing and sexing, which makes essential reading. Compared with the first volume, there are several improvements. For instance, characters to separate taxa, ages and sexes are listed in order of diagnostic strength rather than by topography, which will make it easier to draw conclusions. For every species, there is information about reported hybrids. The taxonomy follows the most recent decisions of the American Ornithologists' Union. The book is quite important for ringers and birders in

Eurasia too since many of the 310 species also occur in the Old World like, for instance, many swans, geese and ducks Anatidae, a few grouse Tetraonidae, (introduced) pheasants Phasianidae, all loons Gaviidae, a few of the grebes Podicipedidae, many tubenoses Procellariiformes, the tropicbirds Phaethontidae, a few gannets Sulidae, two cormorants Phalacrocoracidae, the frigatebirds Fregatidae, many heron species Ardeidae (vagrants in Europe), Glossy Ibis *Plegadis falcinellus*, a few of the hawks Accipitridae, half of the falcons Falconidae, the majority of waders, skuas, gulls and terns Charadriiformes, and a few auks Alcidae. The European counterpart of this book, *Identification guide to European non-passerines* by Kevin Baker (1993) (BTO guide 24, ISBN 0-903793-18-0) is clearly less comprehensive on the species concerned. Therefore, PP's *Part II* not only is a must for all ringing stations but should also be present on the shelf of every serious birder. ARNOUD B VAN DEN BERG

MARTIN GARNER & FRIENDS 2008. *Frontiers in birding*. BirdGuides Ltd, 3 Warple Mews, Warple Way, London W30 0GF, UK; website www.birdguides.com. 192 pp. ISBN 978-1-898110-47-7. GBP 19.95 (originally 29.95).

The title *Frontiers in birding* is a tribute to *Frontiers of bird identification* (1980), edited by Tim Sharrock and containing a compilation of ground-breaking identification papers published in *British Birds* in 1966-77. '*Frontiers*' was back then *the* book about bird identification challenges. The new '*Frontiers*' (2008) stands in this tradition by opening up new identification grounds, with chapters discussing some of the most complex and yet-to-be-understood-in-full-detail ID challenges. Martin Garner is the right man to present this – he has been involved with bird identification for decades and has shown to have a sharp eye for underexplored ID matters, especially with regard to little-known subspecies or taxa that have only recently been elevated to species level and have therefore suffered a lack of interest. In this book, the following topics are treated, all written by MG, unless stated otherwise: Pacific Diver *Gavia pacifica*; Atlantic Fulmar *Fulmarus glacialis glacialis* and Pacific Fulmar *Fulmarus glacialis rodgersii*; Cape Gannet *Morus capensis*; Yelkouan *Puffinus yelkouan* and Balearic Shearwater *Puffinus mauretanicus*; [Great] Cormorant races *Phalacrocorax carbo*; American (Laughing) Moorhen *Gallinula chloropus cachinnans*; White-fronted Geese *Anser albifrons* (by Richard Millington); brent geese *Branta*; 'Greater Canada Geese and Arctic (Lesser) Canada Geese' [Canada Geese and Cackling Geese] *B. canadensis/hutchinsii*; female-type Blue-winged *A. discors* and Cinnamon Teal *A. cyanoptera*; female-type Green-winged *A. carolinensis* and Baikal Teal *A. formosa*; Stejneger's, White-winged and Velvet Scoter *Melanitta deglandi/fusca*; Common *M. nigra* and Black Scoter *M. americana*; Canvasback *Aythya valisineria*, Common Pochard *A. ferina* and Redhead *A. americana*; northern Eiders *Somateria mollissima*; Black *Milvus migrans*, Red *M. milvus* and Black-eared Kite *M. lineatus* (by John McLoughlin); ring-tailed Northern Harrier *Circus cyaneus*

hudsonius (by John Martin); and Taiga Merlin *Falco columbarius columbarius*. The ID sections are illustrated by one or more sketches or drawings in black-and-white (some by Ian Lewington) and so rely mainly on the text. Because most subjects have been discussed so little before and because of the absence of photographs, it is difficult to judge the value of the identification characters that are presented. However, Garner has shown before to be a keen observer with a sharp eye for new or largely overlooked ID characters, and many of his observations are a direct invitation to start testing them in the field to see if he is right again on these subjects – in his introduction, he already invites the reader to do just that! Every subject is accompanied by a list of references, showing that the author has done his homework – although I was a bit disappointed to see that my own contribution to the identification of brent geese ('Identification of brent geese: a new feature?'; *Dutch Birding* 19: 232-236, 1995) was not included. Was it not worth to be included or will other publications have been missed as well?

This book, however, is about many more frontiers than just ID frontiers – and this is where the majority of the co-authors ('friends') come in. In various chapters all kinds of birding frontiers are discussed and under this theme a broad array of subjects is presented, divided into two clusters. One is about discovering new skills and the other about discovering sites and birds. The first cluster includes forensic birding (about the use of molecular and stable isotope techniques to establish identification and origin of vagrants); discovering bird sounds; and discussion about the mechanism causing vagrancy in birds. The second cluster discusses, among others, the geographic frontiers of birding (exploring little-known sites in search of more, better or rarer birds, in this case Barra in the Outer Hebrides, Scotland); a chapter about visible migration, which can even be rewarding in the middle of nowhere (in this case: the middle of Yorkshire); where and when to find your own rarities; and a discussion of Category D vagrants on the British list (the 'frontiers of countability'). These chapters are an interesting read, although very different in tone and content, and together form a jig-saw of the state of birding in the year 2008.

The format of this book will not appeal to everyone. Some will find it a rather haphazard compilation of very different subjects which have little to do with each other – and which leave many other 'frontiers' untouched. Critics can also state that the ID chapters would have benefited strongly from colour illustrations and photographs to illustrate (and test) the characters presented. Others may have a more positive view and will stress the fact that the format of this book is in itself ground breaking and beyond the standards that we have known for so long: it is not an identification guide, it is not a 'where to watch birds' book, it is not a compilation of scientific papers – it is all that in one book! It brings together the knowledge, experience and enthusiasm of a group of pioneering birders with a strong personal involvement in pushing the limits of birding further step by step. The result is, to my opinion, a most welcome addition to the large number of birding books that have been published lately, and one that stands out by its innovative concept.

That said, there are a few strange things about the book. Most noteworthy is the extremely basic quality. I already mentioned the absence of any colour illustrations or photographs but also the quality of the paper used (slightly better than newspaper quality...) is way away from the standard of most modern birding books. Whether this was meant as a statement to oppose the trend of birding books becoming more colourful, flashy and fancy with every new publication ('It's the content, stupid...') or just an attempt to keep the price as low as possible to make the information within reach of as many birders as possible, I do not know. If it was the latter,

something went wrong along the way, because the initial price of GBP 29.95 was much too high for such a basic publication. The publisher has reacted adequately by lowering the price to GBP 19.95.

Many of the identification subjects deserve more study and follow-up publications with more illustrations and photographs. I reckon that the leading European birding journals want to become (or stay) friends with Martin Garner to obtain some of these publications – I know for sure that Dutch Birding would be most interested... ENNO B EBELS

WP reports

This review lists rare and interesting birds reported in the Western Palearctic mainly in **December 2008–mid-January 2009**. The reports are largely unchecked and their publication here does not imply future acceptance by a rarities committee. Observers are requested to submit their records to each country's rarities committee. Corrections are welcome and will be published.

SWANS TO DUCKS In the Netherlands, the only pair of **Whooper Swan** *Cygnus cygnus* did two breeding attempts in 2008 but no young were raised. The first **Barnacle Goose** *Branta leucopsis* for Georgia, USA, was first seen on 17 November along the Alabama border. A **Common Shelduck** *Tadorna tadorna* at Lagoa Azul on São Miguel from 2 December onwards was the third for the Azores. In France, a female **Canvasback** *Aythya valisineria* was reported at Lac de Grand-Lieu, Loire-Atlantique, on 17 December. A female was swimming at the head of Loch Indaal, Islay, Argyll, Scotland, on 6-8 January. A first-year male **Mandarin Duck** *Aix galericulata* ringed at Velp, Gelderland, the Netherlands, on 10 August 2005 was last seen on 12 March 2006 and found dead as a predator kill at Svorksjøn, Sør-Trøndelag, Norway, on 13 September 2008. The first **American Scoter** *Melanitta americana* for Denmark was back at Blåvands Huk, Vestjylland, on 10-12 December (it was first seen here on 26 March 2003). The third was a male at Melby Overdrev, Nordsjælland, from 27 December to at least 5 January. In France, one was seen at Baie de Mont Saint-Michel on 17 January. In the Netherlands, the adult male **Bufflehead** *Bucephala albeola* remained at Gaatkensplas, Barendrecht, Zuid-Holland, at least until mid-January. The first breeding record of presumably feral **Hooded Mergansers** *Lophodytes cucullatus* for the Netherlands concerned a pair observed with five young at Mijdrecht, Utrecht, on 24 May 2008. An unringed male remained at Radipole Lake, Dorset, England, and an unringed adult female stayed on Schiermonnikoog, Friesland, the Netherlands, from 24 November. Long-staying male **American Black Ducks** *Anas rubripes* remained, for instance, at Ventry Harbour, Kerry, Ireland, in Vestfold, Norway, and at Selvogur, Iceland.

LOONS TO GREBES An adult **Pacific Loon** *Gavia pacifica* was showing again from time to time at Marazion, Cornwall, England, on 3-11 December (it was first seen in February 2007 and in late November 2007). A **Yellow-billed Loon** *G. adamsii* in Kärnten from 18 January was the seventh for Austria. In Poland, a juvenile turned up at Turawa lake, Silesia, on 5 December. In the Netherlands, a **Cory's Shearwater** *Calonectris borealis* was found between containers on a ship at Rotterdam, Zuid-Holland, on 2 December and taken into care. 'Unseasonal' **Great Shearwaters** *Puffinus gravis* concerned one off Filey Brigg, North Yorkshire, England, on 29 December and a dead one beached at Groot-Valkenisse, Zeeland, the Netherlands, on 7 January. The adult **Great White Pelican** *Pelecanus onocrotalus* associating with a flock of White Storks *Ciconia ciconia* in Germany, Switzerland and France turned up in Spain at Aiguamolls de l'Empordà, Catalunya, on 17-28 September and then at Torres de Segre, Montoliu and Ivars d'Urgell, Lleida, from 10 October into January. The first in winter for Poland was a juvenile at Krakow from 27 October to at least 27 December. In Wales, an **American Bittern** *Botaurus lentiginosus* was found dead at St David's, Pembrokeshire, on 30 November. In France, the 'Amsterdam' **Green Heron** *Butorides virescens* (which was seen in the Netherlands in the summers of 2006 and 2007 but not in 2008) stayed for its third consecutive winter at Berre l'Étang, Bouches-du-Rhône, from 11 November until at least 4 January. Mirroring to some extent the events of last winter, a good number of **Cattle Egrets** *Bubulcus ibis* turned up in England and southern Ireland during December and early January. High numbers also turned up in the Azores with, for instance, flocks of 19 on São Miguel on 10 December and up to eight on Terceira on 18 December. In 2008, the number of breeding pairs of **Little Egret** *Egretta garzetta* in the Netherlands showed an increase and the largest colony at Quackjeswater, Zuid-Holland, numbered a record 75 nests. Elsewhere in the Netherlands, there were also new nesting sites in Zeeland but, like in 2007, none were in Flevoland. The number of 78 nests of **Western Great Egrets** *Casmerodius albus* at Oostvaardersplassen, Flevoland, was lower than

25 Great White Pelican / Roze Pelikaan *Pelecanus onocrotalus*, with White Storks / Ooievaars *Ciconia ciconia*, Torres de Segre, Lerida, Spain, 22 December 2008 (Marten van Dijl/charlatanmessiah.com)

26 African Spoonbill / Afrikaanse Lepelaar *Platalea alba*, East Khawr, Salalah, Oman, 12 November 2008 (Ray Tipper)

27 Long-legged Buzzard / Arendbuiserz *Buteo rufinus*, subadult, Doel, Oost-Vlaanderen, Belgium, 11 January 2009 (*Jan den Hertog*)

28 Indian Roller / Indische Scharrelaar *Coracias benghalensis*, Jahra farms, Kuwait, 27 December 2008 (*Kris De Rouck*)

in 2005 (97) and 2006 (143) but higher than in 2007 (35). In the Azores, up to two **American Great Egrets** *C a egretta* were present on Terceira, one on Pico and one on São Miguel during December. In Iceland, the first-year **Eurasian Spoonbill** *Platalea leucorodia* at Sandgerði from 24 October stayed until 1 December, while another was at Fornustekkar on 2-3 December. On 11-13 November, an adult **African Spoonbill** *P alba* was photographed at East Khawr, Salalah, Oman. The first-winter **Pied-billed Grebe** *Podilymbus podiceps* at Lagoa das Furnas, São Miguel, from 9 November stayed into January. A first-winter confined to a small area of open water remaining in a frozen lake at Kluisen, Oost-Vlaanderen, on 5-12 January was the first for Belgium; possibly, it was already seen on 20 October 2008.

RAPTORS TO BUSTARDS In Israel, a female **Crested Honey Buzzard** *Pernis ptilorhynchus* was back for its second winter at Eilat from late December to at least 17 January; it was first present from February until 12 April 2008. In the Netherlands, a pair of **Red Kite** *Milvus milvus* raised one chick at Westerwolde, Groningen, in 2008; it was the northernmost ever. There are an estimated 10 previous breeding records, the most recent ones in 1991 and 1998, although some are not well documented. In Spain, a first-winter **Pallid Harrier** *Circus macrourus* was photographed at Jérez de la Frontera, Cadiz, on 3 December. In the Netherlands, breeding pair totals of raptors in 2008 included (only) 29 territories of **Hen Harrier** *C cyaneus* in the Wadden Sea area (37 in 2007), seven territories of **Montagu's Harrier** *C pygargus* in Flevoland and seven in northern Groningen, and a record 50 pairs of **Peregrine Falcon** *Falco peregrinus* (41 in 2007). The first **Long-legged Buzzard** *Buteo rufinus* for Belgium at Doel, Oost-Vlaanderen, from 19 October remained to at least mid-January. Another stayed at Barville-en-Gâtinais, Loiret, France, from mid-September to at least 28 December. A satellite-tracked **Greater Spotted Eagle** *Aquila clanga* from Estonia has been followed through Germany and France into Spain, being at Murcia on 28 November and at El Hondo reservoir, Alicante, from 24 December (cf Der Falke 56 (1): 34-35, 2009). In Camargue, Bouches-du-Rhône, up to three Greater Spotted and two **Booted Eagles** *A pennata* were present in early January. This autumn, for the first time, a solar satellite transmitter as tiny as 5 g has been used to track a long distance migration; it concerned an adult female **Eurasian Hobby** *Falco sub-buteo* trapped in August at Berlin, Germany, and tracked to southern Angola and then Zimbabwe (see www.raptor-research.de). In spring 2008, five chicks of **Californian Condor** *Gymnogyps californianus* hatched in the wild in California, USA, and over the next few years a dramatic increase in the number of birds born in the nest and fledging in the wild is expected because of a newly imposed law that bans the use of lead ammunition by hunters in areas where condors roam. Thanks to re-introduction programmes, there are now 79 condors in the wild in California. In the Canary Islands, a first-winter **Allen's Gallinule** *Porphyrio alleni* showed well at Maspalomas pond, Gran Canaria, on 26 December. Recently it

became known that, in spring 2008, the second **Purple Gallinule** *P martinica* for England was picked up dead at Southill Estate, Bedfordshire; the first was an immature picked up exhausted on St Mary's, Scilly, on 7 November 1958 (cf <http://bedsbirds.blogspot.com/2008/11/american-purple-gallinule.html>). In the Azores, an **American Coot** *Fulica americana* was present at Lagoa Azul, São Miguel, from 2 December to at least mid-January. In 2008, for the eighth year in succession, **Common Cranes** *Grus grus* bred at Fochteloërveen, Drenthe/Friesland, the Netherlands; there were three pairs of which two nested and one pair produced four young, one of which survived. In Germany, the species' first breeding for Nordrhein-Westfalen was discovered on 28 May 2008 when two chicks fed by two adults were found in the Oppenwieser Moores at Grosses Torfmoor north of Lübbecke, Kreis Minden-Lübbecke. In 2007, 17 territories of this species were counted further north at the Diepholzer Moorniederung just across the Niedersachsen border (Charadrius 44: 126-127, 2008). A **Sungrebe** *Heliornis fulica* photographed at Bosque Del Apache, New Mexico, USA, on 18 November was the first for North America. An unringed and untagged adult **Great Bustard** *Otis tarda* in Somerset, England, on 31 December may have been a genuine vagrant instead of one of the introduced birds.

WADERS In England, a **Killdeer** *Charadrius vociferus* at Saddle Bow, King's Lynn, on 11 January was the third for Norfolk. A juvenile **American Golden Plover** *Pluvialis dominica* at Ma'agan Michael on 21-30 November was the first for Israel. In Belgium, a **Pacific Golden Plover** *P fulva* was present at Nieuwpoort, West-Vlaanderen, on 30-31 December. Flocks of **Sociable Lapwing** *Vanellus gregarius* were present, eg, at Bulanik-Mus, Turkey, on 12 October (105 individuals), in Great Rann of Kutch, Gujarat, India, from 17 November (30), at Jarziz farms, Oman, from 27 November (up to 24) and at Pivot fields, Kuwait, on 29 December (three). In Spain, one was relocated at Baix Empordà, Girona, Spain, on 1 January and, in south-eastern France, one was seen at Cabassole, Pernes les Fontaines, until at least 18 January. A juvenile **Purple Sandpiper** *Calidris maritima* at Balatongyörök on 14-15 November was the first for Hungary. The sixth to eighth for Switzerland since 1900 were seen at Kesswil, Thurgau, on 29 November, at Schmerikon, Sankt Gallen, on 12-15 December and at Romanshorn, Thurgau, on 25 December. On 30 November, one was photographed at Chiemsee, Bayern, Germany. A paper on the spectacular migration of **Bar-tailed Godwits** *Limosa lapponica* between Alaska, USA, and New Zealand has been published and is free to download at <http://journals.royalsociety.org/content/224x500552515823>. First-winter **Spotted Sandpipers** *Actitis macularius* stayed in Staffordshire, England, from 22 November to 18 December and at Dundalk, Louth, Ireland, on 24-26 November. The third for Poland was photographed at Lublin on 16 December. In the Azores, a variety of Nearctic waders in December included an **American Golden Plover**, up to two **Semipalmated Plovers** *C semipalmatus*, a **Semipalmated Sandpiper**

29 Iceland Gull / Kleine Burgemeester *Larus glaucoides*, first-year, Villa Real de Santo Antonio, Portugal, 4 January 2009 (Laurens Steijn) **30** Franklin's Gull / Franklins Meeuw *Larus pipixcan*, Étang d'Entressens, Bouches-du-Rhône, France, 30 December 2008 (Roef Mulder) **31** Glaucous-winged Gull / Beringmeeuw *Larus glaucescens*, adult, Cowpen Bewley, Cleveland, England, 10 January 2009 (John Carter) **32** Slaty-backed Gull / Kamtsjatkameeuw *Larus schistisagus*, adult, Klaipeda, Lithuania, 17 November 2008 (Vytautas Pareigis) **33** Naumann's Thrush / Naumanns Lijster *Turdus naumanni*, Neiden, Sor-Varanger, Norway, 11 December 2008 (Knut-Sverre Horn) **34** Cirl Bunting / Cirlgors *Emberiza cirlus*, male, Doelpolder, Oost-Vlaanderen, Belgium, 10 January 2009 (Toy Jansen)

C pusilla, a **Wilson's Snipe** *Gallinago delicata* and a **Spotted Sandpiper** on Terceira; a **Pectoral Sandpiper** *C melanotos* and a **Wilson's Snipe** on Pico; a **Hudsonian Whimbrel** *Numenius hudsonicus* on Graciosa on 15 December; and a **Semipalmated Sandpiper**, a **White-rumped Sandpiper** *C fuscicollis* and a **Long-billed Dowitcher** *Limnodromus scolopaceus* on São Miguel.

GULLS TO TERNS First-winter **Ivory Gulls** *Pagophila eburnea* were seen at Lerwick, Shetland, Scotland, on 21 November, at Simrishamn, Skåne, Sweden, on 5-13 December and on Fetlar, Shetland, on 14-15 December. Adult **Bonaparte's Gulls** *Chroicocephalus philadelphia* were found, eg, at Rosscarbery, Cork, Ireland, on 1 December and at Ponta Delgada, São Miguel, from 7 December. An adult **Ross's Gull** *Rhodostethia rosea* at Ristna, Hiiuma, on 4 December was the fifth for Estonia. The first-winter **Franklin's Gull** *Larus pipixcan* at Grannesbukta, Rogaland, Norway, from 16 November was last seen on 19 November. Also on 19 November, an adult winter reportedly flew south past Noordwijk aan Zee, Zuid-Holland. On 9 December, one turned up at El Cierrón, Villaviciosa, Asturias, Spain. From 29 December to at least 2 January, an adult stayed at Étang d'Entressens, Bouches-du-Rhône. A second-year turned up at Troon, Ayrshire, Scotland, in January. Single **Mew Gulls** *L canus* were seen north of Aswan, Egypt, on 9 December and at Doha spit, Kuwait, on 27 December. On 6 December, the adult **Smithsonian Gull** *L smithsonianus* returned to winter at Nimmo's Pier, Galway, Ireland, where it was first seen as a first-winter in 2003/04. Interestingly, DNA analysis has concluded that the presumed adult at Chew Valley Lake, Somerset, England, from 6 June 2008 concerned a European taxon (cf Dutch Birding 30: 267, 2008). In Algarve, Portugal, a first-winter **Iceland Gull** *L glaucooides glaucooides* was photographed at Villa Real de Santo Antonio on 4 January. An influx of 16 immatures occurred along the Atlantic coasts of Spain from 2 December onwards (there were 41 records in Spain until 2006). In Britain, a total of no less than 140 was seen in late December with just a handful of **Kumlien's Gulls** *L g kumlieni*. A **Slaty-backed Gull** *L schistisagus* at Klaipeda rubbish dump, Lithuania, on 17-20 November has already been accepted by the Lithuanian rarities committee as the first for the WP (cf Dutch Birding 30: 426, 2008). An unringed adult **Glaucous-winged Gull** *L glaucescens* at Teesside, Cleveland, from 31 December to at least 10 January was the second for Britain (and fourth for the WP); the first for Britain was trapped and ringed at Hempstead, Gloucestershire, in December 2006 (and subsequently seen in Wales in March 2007 and Beddington, Surrey, England, in April 2007). A **Kelp Gull** *L dominicanus* photographed at Quintana Beach, Brazoria, on 16 November was the second for Texas, USA. In Ireland, the adult **Forster's Tern** *Sterna forsteri* remained off Nimmo's Pier, throughout the period. On 17 December, an adult was reported past Río Guadalhorce, Málaga, Spain. A **White-cheeked Tern** *S repressa* trapped and ringed at the Bundala saltpans on 14 December was the second for Sri Lanka.

DOVES TO WOODPECKERS For its fourth consecutive winter, the adult **Oriental Turtle Dove** *Streptopelia orientalis* remained at Falköping, Västergötland, Sweden, until at least 18 January. In the Netherlands, an individual with a metal ring at Oudesluis, Noord-Holland, in late December was traced as an escape from a nearby village; the owner had purchased the bird from a zoo in Berlin. A first-winter female **Snowy Owl** *Bubo scandiacus* on Texel, Noord-Holland, from 14 November into January was the 16th for the Netherlands. A first-winter male at Uitkerke, West-Vlaanderen, from 19 November to at least 25 January was the first twitchable for Belgium. In Scotland, one was seen at Lochmaddy, North Uist, Outer Hebrides, on 20 November. On Alderney, Channel Islands, a first-year female was first seen in November and regularly from late December into January; another female turned up at Lihou on Guernsey in early January. In England, the first-winter male in Scilly from 29 October to 13 November reappeared at Zennor, Cornwall, on 21 December and remained to at least 18 January as the first for mainland England since 2001. Another juvenile was picked up moribund at Foxford, Mayo, Ireland, on 31 December. On 9 January, one was reported from Westray, Orkney, Scotland. It appeared that the fourth **Eurasian Pygmy Owl** *Glaucidium passerinum* for the Netherlands was picked up as a window victim at Koudum, Friesland, on 9 October, not 11 October (cf Dutch Birding 30: 426, 2008). After years of decline, the number of breeding **Short-eared Owls** *Asio flammeus* in the Netherlands in 2008 increased a little with at least 20 pairs in the Wadden Sea area (just 15 in 2007). It was a record autumn for **Boreal Owl** *Aegolius funereus* in Denmark with more than 25 mainly in the Kobenhavn area during November; in December, two were killed by cars and one was trapped, and there was another one found dead on 7 January. In the Netherlands, one was picked up as a window victim near Heino, Overijssel, on 16 December and taken into care but died on 19 December. In Kuwait, an **Indian Roller** *Coracias benghalensis* wintered at Jahra farms. In the Netherlands, the number of breeding pairs of **Middle Spotted Woodpecker** *Dendrocopos medius* in 2008 was high in Twente, Overijssel, with 42 territories (47 in 2007) and Limburg with 60 (45 in 2007); eight pairs were found in Achterhoek, Gelderland, and there were single pairs at three other sites, of which one was at Liempde, Noord-Brabant (as recently as 1997, the species bred for the first time in the Netherlands since 1962).

TYRANT-FLYCATCHERS TO WAXWINGS A **Pine Flycatcher** *Empidonax affinis* at Choke Canyon Reservoir in McMullen County, south of San Antonio, Texas, from 13 December to at least mid-January was the first for North America. On 2-6 January, a **Greater Short-toed Lark** *Calandrella brachydactyla* stayed at Arbroath, Angus, Scotland. The two **Crested Larks** *Galerida cristata* at Hirtshals, Nordjylland, during December may be the last individuals in Denmark. In Israel, up to five **Oriental Skylarks** *Alauda gulgula* and 15 **Siberian Buff-bellied Pipits** *Anthus rubescens japonicus* were present at Yotvata's circular fields during December; also, up to

35 Green Heron / Groene Reiger *Butorides virescens*, adult, Berre l'Étang, Bouches-du-Rhône, France, 29 December 2008 (Eric Koops) 36 Glaucous-winged Gull / Beringmeeuw *Larus glaucescens*, adult, Cowpen Bewley, Cleveland, England, 10 January 2009 (John Carter) 37 Ivory Gull / Ivoormeeuw *Pagophila eburnea*, first-year, Simrishamn, Skåne, Sweden, 13 December 2008 (Johan van der Louw)

38 Snowy Owl / Sneeuwuil *Bubo scandiacus*, Uitkerke, West-Vlaanderen, Belgium, 29 December 2008 (*Filip De Ruwe*) **39** Brown Shrike / Bruine Klauwier *Lanius cristatus cristatus*, adult female, Ayn Hamran, Oman, 28 November 2008 (*Mattias Ullman*) **40** Snowy Owl / Sneeuwuil *Bubo scandiacus*, Uitkerke, West-Vlaanderen, Belgium, 29 December 2008 (*Filip De Ruwe*)

41 Yellow-browed Bunting / Geelbrauwgors *Emberiza chrysophrys*, Säbysjön, Uppland, Sweden, 14 January 2009
(Michael Bergman)

42 Black-throated Thrush / Zwartkeellijster *Turdus atrogularis*, male, Jahra farms, Kuwait, 30 December 2008
(Kris De Rouck)

five **Olive-backed Pipits** *A hodgsoni* wintered in Tel-Aviv and one in the central Negev. In South Africa's largest roost of up to three million **Barn Swallows** *Hirundo rustica* at Mount Moreland, Lake Victoria, an immature with a ring from Finland in December caused a stir as it concerned the first record of an overseas ringed bird being caught at this site. In Crau, Bouches-du-Rhône, up to 10 **Richard's Pipits** *A richardi* wintered this year at Mas Chauvet. The second **American Buff-bellied Pipit** *A rufescens* for Sweden stayed at Årnäshalvön near Varberg, Halland, from 22 November to at least 18 January. The first for Northern Ireland occurred at Mullagh, Lough Beg, Antrim, on 11-19 December. The first **Siberian Buff-bellied Pipit** for Turkey was photographed at Antalya on 22 November and 11 December. On 19 November, at least two were present at Sharm el Sheikh, Egypt. A **Japanese Waxwing** *Bombycilla japonica* remained with a flock of Bohemian Waxwings *B garrulus* at Bialystok, Poland, from 4 until at least 10 January. Previous reports in the WP, including at least four in the Netherlands, have all been dismissed as escapes although there is a record of a Bohemian ringed in Poland and recovered 5700 km to the east in Jablonowij, eastern Russia, near or just within the range of Japanese (cf Dutch Birding 26: 305-314, 2004, 27: 143, 2005).

THRUSHES A **Black Bush Robin** *Cercotrichas podobe* at Yusefat hospital, Eilat, from 6 December to at least 17 January concerned the species' first winter record for Israel. A total of three **Red-flanked Bluetails** *Tarsiger cyanurus* was reported in the Netherlands this autumn, including one found dead as a window victim at Putten, Gelderland, on 30 October and another trapped and seen a few times on Schiermonnikoog between 29 October and 11 November. The first for the United Arab Emirates stayed at Safa park, Au Dhabi, from 8 December to at least mid-January. An adult male **Moussier's Redstart** *Phoenicurus moussieri* at Xaghra L-Hamra from 30 November to at least 24 December was the c 10th for Malta. The last **Desert Wheatears** *Oenanthe deserti* after the influx from 12 October to mid-November occurred, eg, at Girdle Ness, Aberdeenshire, Scotland, on 24-30 November (first-winter male); at Verdrongen Land van Saefinghe, Zeeland, on 13-25 December (female); on Stronsay, Orkney, on 18 December; at Balnakeil, Highland, Scotland, on 24-28 December (male); and at Ponteceso, A Coruña, Spain, from 9 November into January (first-winter male). In Israel, up to five **Kurdistan Wheatears** *O xanthopyrmyna* were present in the Judean desert this winter. The first **Eyebrowed Thrush** *Turdus obscurus* for Morocco (and Africa) was a first-winter feeding on bread together with House Sparrows *Passer domesticus* and House Buntings *Emberiza sahari* at Café Yasmina, Merzouga, Tafilalet, on 17 December. In Iceland, the Netherlands and Sweden, 'unseasonal' **Ring Ouzels** *Turdus torquatus* were present at Reykjavík (until 15 December), at Katwijk, Zuid-Holland, from 14 December to 5 January, and at Löddesnäs, Skåne (into January), respectively. A **Naumann's Thrush** *T naumanni* stayed at Neiden, Sør-Varanger, Norway, from 29 November to at least 3 January. A first-winter male

Dusky Thrush *T eunomus* at Erezée, Luxembourg, Belgium, from 3 to at least 23 January was the first twitchable in the Low Countries. In Denmark, the female **Black-throated Thrush** *T atrogularis* remained for its third consecutive winter at Nivå, København, Sjælland, from 15 November through January. Another female occurred at Umeå, Västerbotten, Sweden, on 18-19 December. Males were reported in the central Negev, Israel, on 14 November; at Skegness, Lincolnshire, England, on 22 November; on Île de Ré, Charente-Maritime, France, on 6 December; in Norrbotten, Sweden, on 9 January and in Aube, France on 11 January. In Kuwait, at least four were seen at Jahra farms from 29 December (together with a **Redwing** *T iliacus*) and one was at Al Abraq from 30 December.

WARBLERS TO CROWS In the Netherlands, the breeding numbers of **Cetti's Warbler** *Cettia cetti* increased in 2008 with, for instance, 21 territories in Biesbosch, Noord-Brabant, alone. In southern Limburg, the Netherlands, 14 singing **Melodious Warblers** *Hippolais polyglotta* were found in 2008, of which seven were considered to be territorial, and one nest was found. No less than 10 specimens of **Large-billed Reed Warbler** *Acrocephalus orinus* were discovered in museums of which five had been collected in summer in Afghanistan and Kazakhstan (J Avian Biol 39: 605-610, 2008); the data and moult of all specimens suggest that the species breeds in Central Asia and migrates along the Himalayas to winter in northern India and south-eastern Asia (see also Ibis 144: 259-267, 2002; Dutch Birding 28: 180, 2006, 29: 55, 2007, 30: 269-270, 2008; BirdingAsia 9: 10, 2008). A **Basra Reed Warbler** *A griseldis* was seen in Kuwait on 29 December and apparently remained into January. The **Dartford Warbler** *Sylvia undata* at Heist, West-Vlaanderen, from 18 October to 6 November was seen again from 30 December into January. In the Netherlands, presumed **Central Asian Lesser White-throats** *S curruca halimodendri* were reported, eg, at Ees, Drenthe, from 31 December to at least 10 January and at Houten, Utrecht, from 9 January (which was collected by accident on 15 January). A **Hume's Leaf Warbler** *Phylloscopus humei* at Arnao, Villadún, Castropol, Asturias, on 6-8 December was the first or second for Spain. In Israel, singles were seen at Elifaz, southern Arava, on 21 November and at Har Amasa, Judean hills, on 26 December. The second for Kuwait stayed Al Abraq from 28 December. In the Netherlands, long-stayers were at Lauwersmeer, Groningen, from 26 November to 22 December, near Sneek, Friesland, on 5-30 December, and at Enkhuizen, Noord-Holland, on 22-23 December. The third **Red-breasted Flycatcher** *Ficedula parva* for Gibraltar turned up on 27 November. A debated first-winter **Brown Shrike** *Lanius cristatus* on North Uist, Outer Hebrides, on 18-24 November was, if accepted, the sixth for Britain and the second this autumn. In southern Oman, an adult female was photographed at Ayn Hamran on 28 November. The confiding first-winter **Steppe Grey Shrike** *L pallidirostris* at Grainthorpe, Lincolnshire, from 7 November was last seen on 26 November. A **Spotted Nutcracker** *Nucifraga*

caryocactes at Durusu, Istanbul, from 16 November to 8 December was the fifth for Turkey.

SPARROWS TO BUNTINGS If accepted, a juvenile **Rock Sparrow** *Petronia petronia* at Hurghada on 13 November will be the first for Egypt. Two were trapped and ringed at Phinikas, Cyprus, on 21 November. The sixth **European Goldfinch** *Carduelis carduelis* for Iceland stayed on Heimaey on 8-17 November and the fourth for the Faeroes was seen on Borðoy on 12 November. In England, a female **Two-barred Crossbill** *Loxia leucoptera bifasciata* at Bircher Common on 11 December was the first for Herefordshire. A **Hawfinch** *Coccothraustes coccothraustes* seen briefly at Jahra farms on 27 December was the first for Kuwait. A **Dark-eyed Junco** *Junco hyemalis* was seen in a garden in Hayle, Cornwall, on 26 November. Male **Pine Buntings** *E leucocephalos* were reported at Berlin-Marienfelde, Berlin, on 26 November and at Aspa, Lleida, from 2 January. A male at Nanjizal in early January, flying off on 9 January, was the first for Cornwall. In north-eastern Italy, up to six were wintering at two sites. In Israel, on 6 December, 15 were counted on mount Hermon and three at Biriya. In Belgium, a male **Cirl Bunting** *E cirius* found at Doel on 12 December was again seen from 7 January onwards. A **Yellow-browed Bunting** *E chrysophrys* at a feeder at Säbysjön lake near Stockholm, Uppland, from 3 to at least 18 January was the first for Sweden, the eighth for the WP and the first in winter; previous WP records were in Belgium, Britain (four), the Netherlands and Ukraine. A **Grey-necked Bunting** *E buchanani* at Kalpitiya peninsula on

16 December was the first for Sri Lanka. A first-winter male **Rustic Bunting** *E rustica* trapped near Lagoa on 11 December was the second for Portugal. On Ouessant, Finistère, France, two solitary **Little Buntings** *E pusilla* were present from at least 13 December to 10 January, with at least one until at least 17 January. If accepted, a **Rose-breasted Grosbeak** *Pheucticus ludovicianus* at a feeder at Esbjerg harbour from late November to 20 December will be the first for Denmark; it had disappeared before it was identified from photographs in early January.

For a number of reports, Birding World, Birdwatch, Ornithos, Sovon-nieuws, www.birdguides.com, www.rarebirdalert.co.uk and www.netflug.dk were consulted. We wish to thank Peter Alfrey, Max Berlijn, Jan Bisschop, Arjan Boele, Richard Bonser, Rolf Christensen, Andrea Corso (Italy), Pierre-André Crochet, Rex De Silva, Hugues Dufourny, Enno Ebels, Lee Evans, J C Fernández-Ordóñez, Raymond Galea (Malta), Steve Gantlett, Jan Goedbloed, Barak Granit, Geert Groot Koerkamp, Marcello Grussu, Ricard Gutiérrez (Spain), Dick Hoek, Niklas Holmström, João Jara (Birds & Nature Tours), Erling Jirle, Olof Jönsson, Chinthaka Kaluthota, Richard Klim, Szabolcs Kókay, Yann Kolbeinsson, Tomasz Kulakowski, André van Loon, Frank Majoor, Anthony McGeehan, David Melville, Ronald Messenmaker, Bernd Meyburg, Richard Millington, Dominic Mitchell, Geir Mobakken (Utsira), Nial Moores, Killian Mullarney, Gert Ottens, Vytautas Pareigis, Andy Paterson, Yoav Perlman (IRDC), Magnus Robb, Staffan Rodebrand, Kris De Rouck, Luciano Ruggieri, George Sangster, Roy Slaterus, Laurens Steijn, Ray Tipper, Jugal Tiwari, David Uit de Weerd, Magnus Ullman, Mattias Ullman, Ruud Vlek, Roland van der Vliet, Pim Wolf and Emin Yogurtcuoglu for their help in compiling this review.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands
(arnoud.vandenberg@planet.nl)

Marcel Haas, Kapellaan 52, 1851 PE Heiloo, Netherlands (m.haas@wpbirds.com)

Recente meldingen

De waarnemingenrubriek voor België wordt met ingang van dit nummer stopgezet. De belangrijkste Belgische waarnemingen worden vermeld in WP reports en DB Actueel. Wij danken Gerald Driessens voor zijn jarenlange inzet voor de Belgische rubriek. REDACTIE

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland beslaat voornamelijk de periode **november-december 2008**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt. Waarnemers van soorten in Nederland die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland, e-mail cdna@dutchbirding.nl. Hiertoe gelieve men gebruik te

maken van CDNA-waarnemingsformulieren die eveneens verkrijgbaar zijn op bovenstaand adres, of via de website van de DBA op www.dutchbirding.nl.

EENDEN TOT FLAMINGO'S De grootste groep **Dwergganzen** *Anser erythropus* telde 46 exemplaren en bevond zich op 17 november op de traditionele overwinteringsplek in het Oudeland van Strijen, Zuid-Holland. Ook meerdere **Roodhalsganzen** *Branta ruficollis* gaven weer acte de présence, vooral in de gansrijke delen van Noord- en Zuidwest-Nederland. Overvliegende exemplaren werden gemeld op 17 november bij trektelepost De Horde bij Lopik, Utrecht, en op 30 november bij de IJmeerdijk bij Almere, Flevoland. Op de bekende plekken in het Waddengebied en de Delta werden enkele **Witbuikrotganzen** *B hrota* en **Zwarte Rotganzen** *B nigricans* opgemerkt. De **Grote Tafeleend** *Aythya valisineria* van het Noordhollands Duinreservaat bij Castricum,

43 Giervalk / Gyr Falcon *Falco rusticolus*, onvolwassen, Hongerige Wolf, Groningen, 3 november 2008
(Rein Hofman)

44 Sneeuwuil / Snowy Owl *Bubo scandiacus*, eerstejaars vrouwtje, Zeeburg, Texel, Noord-Holland,
17 november 2008 (René Pop)

Recente meldingen

45 Koereiger / Cattle Egret *Bubulcus ibis*, Schiedam, Zuid-Holland, 22 december 2008 (*Wilma van Holten*)
46 Ruigpootuil / Boreal Owl *Aegolius funereus* (gevonden in Heino, Overijssel, op 16 december 2008), Beerzerveld, Overijssel, 17 december 2008 (*David Uit de Weerd*) 47 Kleine Burgemeester / Iceland Gull *Larus glaucoides*, eerstejaars, Den Helder, Noord-Holland, 27 december 2008 (*René Pop*)

48 Witstuitbarmsijs / Arctic Redpoll *Carduelis hornemanni*, Acht, Noord-Brabant, 22 november 2008 (Frank Neijts)
49 Witkopstaartmees / White-headed Long-tailed Tit *Aegithalos caudatus caudatus*, Pieterzijl, Groningen, 21 december 2008 (Roef Mulder) 50 Beflijster / Ring Ouzel *Turdus torquatus*, mannetje, Berkheide, Zuid-Holland, 30 december 2008 (René van Rossum)

Recente meldingen

51 Kuhls Pijlstormvogel / Cory's Shearwater *Calonectris borealis*, Rotterdam, Zuid-Holland, 2 december 2008 (Chris van Rijswijk/birdshooting.nl) 52 Stormvogeltje / European Storm Petrel *Hydrobates pelagicus*, Eemshaven, Groningen, 22 november 2008 (Marnix Jonker) 53 Aziatische Roodborsttapuit / Siberian Stonechat *Saxicola maurus*, eerstejaars, IJmuiden, Noord-Holland, 6 november 2008 (Leo J R Boon/Cursorius) 54 Humes Bladkoning / Hume's Leaf Warbler *Phylloscopus humei*, Ballastplaatbos, Lauwersmeer, Groningen, 7 december 2008 (Eric Koops) 55 Blauwstaart / Red-flanked Bluetail *Tarsiger cyanurus*, eerstejaars mannetje, Groene Glop, Schiermonnikoog, Friesland, 8 november 2008 (Martijn Bot) 56 Blauwstaart / Red-flanked Bluetail *Tarsiger cyanurus*, eerstejaars mannetje, Putten, Gelderland, 30 oktober 2008 (mevr Voskuil-Berghauser Pont)

Noord-Holland, werd tot 22 november gezien. Ten minste 10 **Witoogenden** *A nyroca* lieten zich bekijken, onder meer op enkele bij de soort geliefde plekken zoals Naarden, Noord-Holland, Huizen, Noord-Holland, en langs de Oostvaardersdijk, Flevoland. De hybride **Ring-snaveleend x Kuifeend** *A collaris x fuligula* vertoonde zich van 29 november tot 13 december weer op de Dijkwielen in de Wieringermeer, Noord-Holland, waar hij voor het eerst op 26 december 2003 werd aangetroffen. Een andere verbleef vanaf 14 december bij Huizen. Op 20 december zwom een adult vrouwtje **Brilzee-eend** *Melanitta perspicillata* langs het strand van Ameland, Friesland. Een ander vrouwtje werd op 24 december gezien vanaf het Noordzeestrand op Schiermonnikoog, Friesland. Binnenlandse **Ijseenden** *Clangula hyemalis* zwommen van 25 tot 30 november op de Bisonbaai bij Ooij, Gelderland, en – voor de zevende achtereenvolgende winter – vanaf 29 november bij Huizen. Van diverse kustlocaties werden in totaal 17 doortrekkers gemeld. Het mannetje **Buffelkopeend** *Bucephala albeola* bleef de gehele periode op de Gaatkensplas bij Barendrecht, Zuid-Holland. Een ongeringd volwassen vrouwtje **Kokardezaagbek** *Lophodytes cucullatus* deed slechte enkele vogelaarsharten sneller kloppen tussen 24 november en 24 december op de Kooiplas op Schiermonnikoog. Tot ten minste 25 december hield het mannetje **Amerikaanse Wintertaling** *Anas carolinensis* zich nog op bij Dijkmanshuizen te Oudeschild op Texel, Noord-Holland. Een hybride **Wintertaling x Amerikaanse Wintertaling** *A crecca x carolinensis* werd op 21 december gemeld bij Uithuizen, Groningen. Binnenlandse **Parelduikers** *Gavia arctica* hielden zich op van 27 november tot 25 december op de Mookerplas bij Mook, Limburg, vanaf 13 december op de Vlietlanden bij Leidschendam, Zuid-Holland, en van 20 tot 28 december op het Rutbeek bij Enschede, Overijssel. De grootste trefkans op een **Ijsduiker** *C immer* had men langs de Brouwersdam, Zuid-Holland/Zeeland, waar een exemplaar zwom van 13 tot 17 november en waar vanaf 22 december twee waren te bewonderen. Andere verbleven onder meer op 17 november en van 7 tot 23 december op het Veerse Meer, Zeeland, en van 30 november tot 10 december op de Nieuwe Merwede bij Dordrecht, Zuid-Holland. De noordwesterstorm die tussen 20 en 22 november over het land raasde was voor het zien van zeevogels een van de betere van het najaar. Het leverde vogelaars bij Westkapelle, Zeeland, op 21 november een langsvliegende **Kuhls/Scopoli's Pijlstormvogel** *Calonectris borealis/diomedea* op. Een verzwakte **Kuhls Pijlstormvogel** werd op 2 december in de haven van Rotterdam, Zuid-Holland, aangetroffen aan boord van een containerschip dat afkomstig was uit Panama en werd dezelfde dag nog overgebracht naar vogelasiel Vogelklas Karel Schot. Tot 23 november werden nog 22 **Grauwe Pijlstormvogels** *Puffinus griseus* gemeld, waarvan 10 na 15 november. **Stormvogeltjes** *Hydrobates pelagicus* werden doorgegeven op 9 november bij Bloemendaal, Noord-Holland, op 20 (twee) en 21 november bij Westkapelle en op 22 november langs de Eemshaven, Groningen (drie), bij Camperduin, Noord-Holland (drie), en – net als in 2007 – bij de

Flevocentrale te Lelystad, Flevoland. Ook werden er langs de kust nog 32 langsvliegende **Vale Stormvogeltjes** *Oceanodroma leucorhoa* geteld. De **Grote Aalscholver** *Phalacrocorax carbo carbo* van het Engelermeer bij 's-Hertogenbosch, Noord-Brabant, bleef de gehele periode. Andere werden gemeld op 2 november en 7 december bij Beilen, Drenthe (ook al aanwezig van 21 tot 27 september); op 8 november bij Groningen, Groningen; op 7 december bij Assen, Drenthe; en van 20 tot 28 december in de Eemshaven. De trektelposten bij Huisduinen, Noord-Holland, Scheveningen, Zuid-Holland, en Westkapelle waren de enige plekken waar zo nu en dan **Kuifaalscholvers** *Paristotelis* langsvlogen. Op de bekende plekken, zoals Den Helder, Noord-Holland, IJmuiden, Noord-Holland, de Maasvlakte, Zuid-Holland, en Neeltje Jans, Zeeland, werden pleisteraars aangetroffen. Een geringde **Koereiger** *Bulbulcus ibis* die zich van ten minste 20 september tot 27 december bevond bij Vockestaert, Zuid-Holland, bleek afkomstig uit diertuin Parc Paradisio in Brugelette, Hainaut, België. Onverdachte exemplaren hielden zich van 5 tot 9 november op bij Uitgeest, Noord-Holland; op 7 en 8 november bij Kats, Zeeland; van 7 tot 18 november bij Roermond, Limburg; van 16 tot 22 november bij Goudswaard, Zuid-Holland; op 18 november bij het Veerse Meer; en op 19 en 20 december op een slaapplek van Grote Zilverreigers *Casmerodius albus* bij Stadskanaal, Groningen. Late **Zwarte Ooievaars** *Ciconia nigra* werden waargenomen van 6 tot ten minste 16 november nabij Raalte, Overijssel; op 7 en 8 november op Texel; op 10 november boven Amstelveen, Noord-Holland; en op 24 december – een geringde – bij Lochem, Gelderland. Vanaf 13 december verbleven c 10 **Flamingo's** *Phoenicopterus roseus* samen met c 27 **Chileense Flamingo's** *P chilensis* op de Krammersche Slikken bij Oude Tonge, Zuid-Holland. Rond de kerstdagen verplaatste de groep zich naar de nabijgelegen Hellegatsplaten, Zuid-Holland.

ROOFVOGELS TOT ALKEN Door het netwerk van trektelposten werden verspreid over het land in totaal nog 34 **Rode Vrouwen** *Milvus milvus* en 15 **Ruigpootbuiszeters** *Buteo lagopus* genoteerd en tot 18 november werden er nog op zes plekken **Visarenden** *Pandion haliaetus* gemeld. Een eerstejaars **Giervalk** *Falco rusticolus* die zich van 1 tot 7 en daarna onregelmatig tot 14 november ophield op de Dollardkwelders bij Hongerige Wolf, Groningen, was pas de derde goed twitchbare, na exemplaren in de Eemshaven van 27 januari tot 30 april 1987 en op Schiermonnikoog van 24 tot 30 maart 1998 (witte vorm). De vogel kon dan ook rekenen op veel bezoekers. Na een maand zonder waarnemingen werd hij op 15 december opnieuw gemeld. Spectaculair was ook het verschijnen van een witte vorm aan boord van tanker Chemtrans Sun tijdens een overtocht op de Atlantische Oceaan vanuit New Orleans, Louisiana, VS, op c vijf dagen varen van het Europese vasteland. Onderweg voerde de bemanning hem stukjes vlees. Bij het binnenvaren van de Rotterdamse haven op 15 november vloog hij weg maar op 18 november werd hij teruggevonden op een flat in Zoetermeer, Zuid-Holland.

Daarna verplaatste hij zich via wat omzwervingen in het Utrechtse/Gelderse heuvelruggebied naar een flat in Ede, Gelderland, waar hij op 26 november verzwakt werd opgeraapt. En dan waren er nog één of meer '**grote valken**' *F rusticolus/cherrug/biarmicus* en/of hybriden, zoals van 9 tot ten minste 20 november in de omgeving van Katwijk en Noordwijk, Zuid-Holland (minimaal twee); op 7 december bij Leeuwarden, Friesland; op 26 december bij Oegstgeest, Zuid-Holland; en op 29 december bij Stavoren, Friesland. De trektelposten, zoals gebruikelijk vooral die in het (zuid)oosten van het land, meldden in totaal c 1800 overvliegende **Kraanvogels** *Grus grus*. Alleen al bij Eygelshoven, Limburg, werden er 368 genoteerd. Van 10 tot 14 november verbleef een **Aziatische Goudplevier** *Pluvialis fulva* bij Sint Maartensdijk, Zeeland. Zes late **Krombekstrandlopers** *Calidris ferruginea* passeerden op 8 november de trektelpost bij Terneuzen, Zeeland. Met 32 gemelde langstrekken **Rosse Franjepoten** *Phalaropus fulicaria* bleef de soort schaarser dan in de meeste jaren. Er werden nog c 290 doortrekkende **Grote Jagers** *Stercorarius skua* opgeschreven, waarmee het najaarstotaal voor de trektelposten uitkwam op meer dan 1350. Ook werden er nog c 50 **Middelste Jagers** *S pomarinus* gemeld, met name tijdens de storm op 20 en 21 november. Late **Vorkstaartmeeuwen** *Xema sabini* verschenen op 12 november bij Scheveningen; op 14 november bij Bergen, Noord-Holland; op 16 november op Texel en Ameland; op 18 november op de Waddenzee tussen Schiermonnikoog en Lauwersoog, Friesland; op 21 november langs telpost Lauwersmeer Kustweg, Groningen; en op 3 december langs Camperduin. Op 16 december werden de restanten van een niet meer zo frisse Vorkstaartmeeuw gevonden op Schiermonnikoog. Een adult-winter **Franklins Meeuw** *Larus pipixcan* werd op 19 november gemeld langs Noordwijk. De meest bekeken **Kleine Burgemeester** *L glaucoides* was een eerstejaars die zich vanaf 22 december ophield in Den Helder. Op ten minste acht andere kustlocaties werden langsvliegende of kort pleisterende exemplaren opgemerkt, waaronder een adulte op 1 november bij Camperduin. Op diverse plekken langs de kust werden **Grote Burgemeesters** *L hyperboreus* gezien, met name na de noordwesterstorm van 20-22 november. Vanaf 13 december gaf de adulte van Den Helder weer thuis maar veel minder frequent dan tijdens de voorgaande 13 winters. Op 20 december werd de inmiddels derde-kalenderjaar hybride **Grote Burgemeester x Zilvermeeuw** *L hyperboreus x argentatus* gefotografeerd in de Vissershaven in IJmuiden; deze vogel overwinterde hier ook van 9 november 2006 tot 15 april 2007 en van 14 november 2007 tot 6 april 2008. Op 23 november vloog een **Zwarte Zeekoet** *Cephus grylle* langs Camperduin en op 1 december bij de Razende Bol bij Den Helder. In totaal werden in november c 80 doortrekkende **Kleine Alken** *Alle alle* gemeld, op twee exemplaren bij Westkapelle na allemaal in de noordelijke helft van het land. Koploper was Camperduin met 52, waarvan alleen al 49 op 13 november. Een van de weinige pleisteraars in deze periode verbleef op deze dag langs de Zuidpier van IJmuiden. **Papegaiduikers** *Fratercula arctica* vlogen op 12 november langs Egmond aan

Zee, Noord-Holland, op 22 november langs Ameland en op 1 en 26 november (drie) langs Camperduin.

DUIVEN TOT LIJSTERS Een geringde **Oosterse Tortel** *Streptopelia orientalis* trok op 27 en 28 december de nodige bekijks in een tuin van een vogelaar in Oudesluis, Noord-Holland, maar toen bleek dat op de ring de letters 'TP Berlin' stonden verdween de belangstelling. De vogel bleek afkomstig van een vogelkweker uit 't Zand, Noord-Holland, die hem had gekocht van een dieren-tuin in Berlin, Duitsland. Op 13 november werd een eerstejaars **Sneeuwuil** *Bubo scandiacus* ontdekt bij Oudeschild op Texel. Een dag later bleek hij zich te hebben verplaatst naar Oosterend, waar hij op 15 november door enkele 10-tallen vogelaars van de vastewal werd getwicht. Vanaf 16 november verbleef hij op de noordpunt van het eiland, doorgaans in het ganzenreservaat Zeeburg. Op 28 december werd hij hier verstrikt in een schrikdraad aangetroffen; de vogelaar die hem – met blote handen – uit zijn benarde positie bevrijdde maakte daarbij kennis met zijn scherpe klauwen. De **Oeraluil** *Strix uralensis* die op 23 mei werd gefotografeerd bij Boxmeer, Noord-Brabant (cf Dutch Birding 30: 280, 2008), bleek zich later enkele dagen bij Sint Anthonis, Noord-Brabant, te hebben opgehouden, alvorens naar een vogelasiel te zijn overgebracht; hij was voorzien van een kwekersring met inscriptie CZ 092100. Op 7 december werd een verzwakte **Laplanduil** *S nebulosa* aangetroffen bij Lauwersoog, waar hij een dag later werd opgeraapt. Het ging vermoedelijk om een in gevangenschap grootgebracht eerstejaars mannetje dat door zijn eigenaar was vrijgelaten. Op 16 december werd een verzwakte tweede-kalenderjaar **Ruigpootuil** *Aegolius funereus* opgeraapt bij Heino, Overijssel, en overgebracht naar een vogelasiel. Drie dagen later overleed hij. Een **Gierzwaluw** *Apus apus* of **Vale Gierzwaluw** *A pallidus* liet op 12 november twee waarnemers op telpost Hoekse Sluis bij Bergambacht, Zuid-Holland, in vertwijfeling achter. **Kuifleeuweriken** *Galerida cristata* hielden zich nog op bij Venlo, Limburg (vijf); bij 's-Hertogenbosch (drie); op het station van Eindhoven, Noord-Brabant; en bij Veldhoven, Noord-Brabant. Een late **Huiszwaluw** *Delichon urbicum* werd op 13 november gefotografeerd bij Delft, Zuid-Holland. Een veelbekeken **Grote Pieper** *Anthus richardi* bevond zich van 23 november tot 7 december in de Wageningse Bovenpolder, Gelderland. Op een 10-tal andere plekken werden in november nog doortrekkers opgemerkt. Een zeer late **Gele Kwikstaart** *Motacilla flava* trok op 17 november langs trektelpost Gebrande Kamp bij Middelaar, Limburg. In de gehele periode doken verspreid over het land **Pestvogels** *Bombycilla garrullus* op, waaronder een totaal van c 60 over de trektelposten. Pleisterende groepen van meer dan 20 waren zeldzaam. Een **Waterspreeuw** *Cinclus cinclus* werd op 7 november gezien bij Lies op Terschelling, Friesland. Andere doken op (en onder) bij Gulpen, Limburg, op 22 december en bij Meerssen, Limburg, op 30 december. De **Blauwstaart** *Tarsiger cyanurus* die vanaf 29 oktober op Schiermonnikoog verbleef werd voor het laatst op 11 november opgemerkt. Op 30 oktober vloog een exemplaar tegen een

57 Woestijntapuit / Desert Wheatear *Oenanthe deserti*, mannetje, Schoorl, Noord-Holland, 12 november 2008
(Thomas Luiten)

58 Woestijntapuit / Desert Wheatear *Oenanthe deserti*, vrouwtje, Verdronken Land van Saeftinghe, Zeeland,
20 december 2008 (Thomas Luiten)

59 Humes Bladkoning / Hume's Leaf Warbler *Phylloscopus humei*, Offingawier, Friesland, 28 december 2008
(Lex Aalders)

60 Waarschijnlijke Vale Braamsluiper / presumed Central Asian Lesser Whitethroat *Sylvia curruca halimodendri*,
Ees, Drenthe, 8 januari 2009 (Roland Jansen)

raam in Putten, Gelderland, met fatale gevolgen. Op 6 november liet een eerstejaars **Aziatische Roodborsttapuït** *Saxicola maurus* zich uitvoerig bekijken bij de Zuidpier van Ijmuiden. Later werd bekend dat hij daar ook een dag eerder al werd gezien. **Woestijntapuiten** *Oenanthe deserti* bevonden zich van 9 tot 16 november bij Schoorl, Noord-Holland, en van 13 tot 25 december in Het Verdronken Land van Saeftinghe, Zeeland. Op 2 november werd een overvliegende **Goudlijster** *Zoothera aurea* gezien op de Oosterkwelder op Schiermonnikoog. Late **Beflijsters** *Turdus torquatus* werden opgemerkt op 10 december bij de Horsmeertjes op Texel, vanaf 14 december tot in 2009 in Berkheide bij Katwijk en op 18 december bij het Dijkgatbos in de Wieringermeer.

ZANGERS TOT GORZEN De winterhardheid van **Cetti's Zangers** *Cettia cetti* werd rond de jaarwisseling op de proef gesteld; aankomend voorjaar zal blijken hoeveel van de 21 territoria in alleen al de Biesbosch, Noord-Brabant/Zuid-Holland, stand hebben gehouden. Bij Beugen, Noord-Brabant, werd voor het laatst op 2 november een **Graszanger** *Cisticola juncidis* opgemerkt. De waarnemingen uit de kerngebieden in Zeeland waren in deze periode op de vingers van een hand te tellen. **Braamsluipers** *Sylvia curruca* – al dan niet van Centraal-Aziatische herkomst – bevonden zich vanaf 30 november in een tuin in Houten, Utrecht, vanaf half december in een tuin in Halsteren, Noord-Brabant, en vanaf 30 december in vakantiepark het Land van Bartje bij Ees, Drenthe. Late **Tuinfluiters** *S borin* werden op 1 november geringd bij Westenschouwen, Zeeland, en Castricum (twee, met een terugvangst op 4 november), en op 7 november in de Kennemerduinen, Noord-Holland. Late **Kleine Karekieten** *Acrocephalus scirpaceus* werden geringd op 1 en 6 november (dezelfde) bij Castricum, op 4 november op Vlieland, Friesland, en op 8 november in de Amsterdamse Waterleidingduinen bij Zandvoort, Noord-Holland. De laatste twee van het jaar werden gefotografeerd op 17 november in de Brabantse Biesbosch, Noord-Brabant, en op 29 november in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Het matige optreden van **Pallas' Boszangers** *Phylloscopus proregulus* in oktober kreeg een even matig vervolg in november met exemplaren in de Eemshaven op 2 november, op Neeltje Jans van 2 tot 4 november en op 8 november bij Den Oever, Noord-Holland. Na een hoog aantal **Bladkoningen** *P inornatus* in september en oktober nam het aantal in de eerste helft van november snel af. Laatkomers werden onder meer opgemerkt op 20 november in Zwolle, Overijssel, en op 24 november in de Kennemerduinen (vangst). Voorts was er nog een vangst in de Eemshaven en kon ook het ringstation van Castricum nog een exemplaar aan het hoge jaartotaal toevoegen. Van 4 tot 22 december verbleef een **Humes Bladkoning** *P humei* in de Marnewaard, Groningen. Waarschijnlijk dezelfde was hier ook al op 26 november gezien. Van 5 tot 31 december hield een andere zich op bij Offenwier (Offingawier) aan het Sneekermeer, Friesland, en op 22 en 23 december bevond zich een exemplaar in Enkhuizen, Noord-Holland. **Siberische Tjiftjaffen** *P colly-*

bita tristis werden gemeld op 1 en 2 november in de Eemshaven en op 20 november in het Stadspark in Groningen. Een overwintenaar hield zich vanaf 19 december met een hoog aantal van misschien wel 20 Tjiftjaffen *P c collybita/abietinus* op in de Marspolder bij Lienden, Gelderland. Opmerkelijk was de late vangst van een **Fitis** *P trochilus* bij Castricum op 3 november. Groepjes **Witkopstaartmezen** *Aegithalos caudatus caudatus* werden op 28 november gemeld bij Appelscha, Friesland (zes), en op 22 december bij het kantoor van SOVON te Beek-Ubbergen, Gelderland (zeven). Op ten minste vijf andere plekken werden solitaire exemplaren opgemerkt. Een mogelijke **Taigaboomkruiper** *Certhia familiaris* speelde van 9 tot 26 december verstopptje bij het Sneekermeer; de gemaakte foto's konden niet iedereen overtuigen van de determinatie. Een adult mannetje **Grauwe Klauwier** *Lanius collurio* bevond zich op 31 oktober en 1 november in een woonwijk aan de rand van Gouda, Zuid-Holland. Van 26 oktober tot 3 januari verbleef een **Notenkraker** *Nucifraga caryocatactes* in een tuin in Dongen, Noord-Brabant. De exemplaren van Delfzijl, Groningen, en Horst, Limburg, werden voor het laatst gezien op respectievelijk 2 november en 8 november. Voorts werden er tot half november nog ten minste zeven gemeld, vooral in Overijssel en Drenthe, en waren er laatkomers op 10 december in Den Oever en op 30 december in Bakkeveen, Friesland. Op 27 december werden 20 **Huiskraaien** *Corvus splendens* geteld in Hoek van Holland, Zuid-Holland. Vanaf 15 december bevond een eerste-winter **Roze Spreeuw** *Pastor roseus* zich langs de Prins Willem-Alexandersingel in Den Helder. Er was sprake van een omvangrijke invasie van (met name) **Grote Barmsijzen** *Carduelis flammea*, die zich voornamelijk in de tweede helft van november afspeelde. Veel vogels vertoonden niet hun 'klassieke' grijswitte kleed maar waren bruinig van kleur, wat zelfs in de hand nogal eens determinatieproblemen opleverde. Vooral langs de westkust werden er veel gevangen, met c 450 bij Castricum, c 730 in de Kennemerduinen en c 760 in Meijndel, Zuid-Holland. In totaal werden in deze periode c 15 000 overtrekkende barsmsijzen *Carduelis* opgenomen in de database van trektellen.nl. Dat de herkenning van **Witstuitbarsmsijzen** *C hornemanni* ook niet bepaald recht-toe-recht-aan is bewezen exemplaren op 22 november bij Acht, Noord-Brabant, op 23 en 24 november bij Castricum (vangst), en op 24 november bij Medemblik, Noord-Holland. De verzamelde documentatie was op verschillende internetforums stof tot discussie. In de maanden november en december werden door de trektelposten slechts 38 **Fraters** *C flavirostris* doorgegeven. Het gros van de pleisteraars bevond zich in het Waddengebied. Vanaf 22 december – en mogelijk al in november – werden vier **Grote Kruisbekken** *Loxia pytyopsittacus* gemeld in de duinen bij Bergen, Noord-Holland, op dezelfde plek als waar vorige winter langdurig een groepje van negen verbleef. Na wat aanvankelijke scepsis (er was immers geen nieuwe invasie en de vogels waren hier bijna een jaar lang niet gemeld) kwamen er meer overtuigende foto's; er bleken echter ook 'diksnavelige' **Kruisbekken** *L curvirostra* van type X te verblijven. Verspreid over het land werden nog c 60

61 Roze Spreeuw / Rosy Starling *Pastor roseus*, eerstejaars, Den Helder, Noord-Holland, 27 december 2008
(Hans-Peter Rustenburg)

62 Notenkraker / Spotted Nutcracker *Nucifraga caryocatactes*, Dongen, Noord-Brabant, 8 november 2008
(Wim Tuijelaars)

63 Dwerggors / Little Bunting *Emberiza pusilla*, Westzeedijk, Rotterdam, Zuid-Holland, 22 december 2008
(Jan van Holten)

trekkende **Ijsgorzen** *Calcarius lapponicus* doorgegeven. Een late **Bosgors** *Emberiza rustica* werd op 17 november gevangen op Schiermonnikoog. Het merendeel van de najaarsgevallen stamt uit de periode tussen 21 september en 21 oktober. Tot en met 2007 zijn er vier gevallen uit november, waarvan die op 9 november 1993 in Spaarnwoude, Noord-Holland, de laatste datum betrof. Op 7 november trok een **Dwerggors** *E pusilla* langs de Nolledijk bij Vlissingen, Zeeland, en van 15 tot 22 december hield een andere zich op midden in Rotterdam. In het hamsterreservaat bij Sibbe, Limburg, werden deze

periode regelmatig enkele 10-tallen **Grauwe Gorzen** *E calandra* gemeld. Op 12 december werden er 21 geteld op een hamstervriendelijk beheerd perceel bij Gulpen, Limburg. Van zeven andere plekken in de zuidelijke helft van het land kwamen meldingen van overvliegende of kort aanwezige solitaire vogels.

Wij bedanken Max Berlijn, Arjan Boele, Christian Brinkman, Symen Deuzeman, Justin Jansen, Pim en Mieke Lollinga en Gerard Troost voor hun hulp bij het samenstellen van dit overzicht.

Roy Slaterus, Reitzstraat 99, 2021 TR Haarlem, Nederland (roy.slaterus@dutchbirding.nl)
Vincent van der Spek, Acaciastraat 212, 2565 KJ Den Haag, Nederland
(vincent@vwgdenhaag.nl)

DB Actueel

More recently described bird species Apart from three new species described in 2007 and already dealt with earlier (Dutch Birding 30: 60, 2008), four more birds new to science were published in 2007. Furthermore, seven species were described in 2008. When possible, internet references to photographs and/or pdf files of the original papers are given.

Monteiro's Storm Petrel / Monteiro's Stormvogeltje *Oceanodroma monteiroi* (Bolton, M, Smith, A L, Gómez-

Díaz, E, Friesen, V L, Medeiros, R, Bried, J, Roscales, J L & Furness, R W 2008. Monteiro's Storm-petrel *Oceanodroma monteiroi*: a new species from the Azores. Ibis 150: 717-727). A pdf file of the paper can be downloaded at http://gemi.mpl.ird.fr/SiteSGASS/GomezDiaz/Bolton_et_al_2008.pdf. More information about this species can be found in *Petrels night and day* by Magnus Robb, Killian Mullarney & The Sound Approach (2008).

Diamantina Tapaculo / Diamantinatapaculo *Scytalopus diamantinensis* (Bornschein, M R, Maurocio, G N, Belmonte-Lopes, R, Mata, H & Bonatto, S L 2007. Diamantina Tapaculo, a new *Scytalopus* endemic to the Chapada Diamantina, northeastern Brazil (Passeriformes: Rhinocryptidae). Rev Brasil Ornithol 15: 151-174). A pdf file of the paper can be downloaded at www.ararajuba.org.br/sbo/ararajuba/artigos/Volume152/ara152art1.pdf.

Sincorá Antwren / Sincorámiersluiper *Formicivora grantsaui* (Gonzaga, L P, Carvalhaes, A M P & Buzzetti, D R C 2007. A new species of *Formicivora* antwren from the Chapada Diamantina, eastern Brazil (Aves: Passeriformes: Thamnophilidae). Zootaxa 1473: 25-44). A pdf file of the paper can be downloaded at www.mapress.com/zootaxa/2007/i/z01473p044f.pdf.

Grey-crowned Tyrannulet / Grijskruintachuri *Serpophaga griseicapilla* (Straneck, R 2007. Una nueva especie de *Serpophaga* (Aves: Tyrannidae). Revista FAVE - Ciencias Veterinarias 6: 31-42). A (scanned) pdf file of the paper can be downloaded at www.scribciolo.com/Nuovo_Neornithes/Straneck%20-%20Nueva%20especie%20Serpophaga%20-%20Rev%20FAVE%202007.pdf. This is a long-expected formal description of birds that had been previously attributed to *Sgriseiceps* by Straneck. This name, however, was shown to be a synonym of *S munda* in 2004 and therefore a new name was needed for Straneck's birds.

Yungas Tyrannulet / Yungasvliegenpikker *Phylloscopus weedeni* (Herzog, S K, Kessler, M & Balderrama, J A 2008. A new species of tyrannulet (Tyrannidae: *Phylloscopus*) from Andean foothills in northwest Bolivia and adjacent Peru. Auk 125: 265-276).

Olive-backed Forest Robin / Olijfrugbosakalut *Stiphornis pyrrholaemus* (Schmidt, B K, Foster, J T, Angehr, G R, Durrant, K L & Fleischer, R C 2008. A new species of African Forest Robin from Gabon (Passeriformes: Muscicapidae: *Stiphornis*). Zootaxa 1850: 27-42). A pdf file of the paper can be downloaded at <http://mapress.com/zootaxa/2008/i/z01850p042.pdf>.

Nonggang Babbler / Nonggangboontimalia *Stachyris nonggangensis* (Fang, Z & Aiwu, J 2008. A new species of babbler (Timaliidae: *Stachyris*) from the Sino-Vietnamese border region of China. Auk 125: 420-424). A pdf file of the paper can be downloaded at www.chinabird.org/news/Nonggang_Babbler.pdf.

West Chinese Leaf Warbler / West-Chinese Boszanger *Phylloscopus occisinenensis* (Martens, J, Sun, Y-H & Packert, M 2008. Intraspecific differentiation of Sino-Himalayan bush-dwelling *Phylloscopus* warblers, with description of two new taxa (*P. fuscatus*, *P. fulgiventis*, *P. affinis*, *P. armandii*, *P. subaffinis*). Vertebrate Zoology 58: 233-265). A (non-printable) pdf file of the paper can be viewed online at http://globiz.sachsen.de/snsd/publikationen/vertebrate-zoology/vz58-2/06_Martens.pdf. The second new taxon to be named in this paper is a subspecies of Tickell's Leaf Warbler *P affinis perflavus*.

Antioquia Brush-finch / Antioquiastruikgors *Atlapetes blancae* (Donegan, T 2007. A new species of brush finch (Emberizidae: *Atlapetes*) from the northern Central Andes of Colombia. Bull Br Ornithol Club 127: 255-

268). A picture of the new species can be found at www.wildlifeextra.com/go/news/colombia_brush-finch739.html.

Togian White-eye / Togianbrilvogel *Zosterops somadikartai* (Indrawan, M, Rasmussen, P C & Sunarto 2008. A new white-eye (*Zosterops*) from the Togian Islands, Sulawesi, Indonesia. Wilson J Ornithol 120: 1-9). Photographs of this white-eye, which does not have a white eye, can be found at, eg, <http://orientalbirdimages.org>.

Vanikoro White-eye / Vanikorobrilvogel *Zosterops gibbsi* (Dutson, G 2008. A new species of White-eye *Zosterops* and notes on other birds from Vanikoro, Solomon Islands. Ibis 150: 698-706). ANDRÉ J VAN LOON

Toendraslechtvalk geringd bij Darisdonk Op 13 december 2008 werd door Jef Leppens (Werkgroep Noorderkempen) een juveniele grote valk *Falco* gevangen en geringd in Darisdonk, Oud-Turnhout, Antwerpen, België. Tijdens de vangst van Kieviten *Vanellus vanellus* deed de valk een aanval op een plastic lokkievit en kon hij worden 'geflapt'. Rudy Verlinden fotografeerde hem in de hand en noteerde de volgende biometrische gegevens: vleugellengte 373 mm; staartlengte 193 mm; achternagel 22.1 mm; middelste nagel 20.5 mm; bovensnavel tot washuid 23.8 mm, tot bevedering 30.2 mm; snavelhoogte 17.15 mm; tarsus (gemeten achter het gewricht) 68.1 mm; open klauw 109.3 mm; lengte versmalling binnenvlag p1 48.5 mm; eindbandering staartpen 10.6 mm; gewicht 953 g. De valk was vrij licht van kleur, met een overwegend lichtbruine kop met vrij smalle donkere baardstreep, grijsbruine bovendelen en bruingestreepte bleke onderdelen. De poten waren geel met zeer licht blauwgroene schijn, de nagels zwart, de washuid blauwgroen (rond het oog geelblauw), de binnenzijde van de mondhoek blauwgroen en de iris donkerbruin. De kleur van de washuid en de bruingrijze bovendelen met smalle bruine vezvormen duiden op een eerstejaars vogel. Er waren twee nieuwe geruide bovenstaartdekveren aanwezig die aantoonde dat hij na het juveniele kleed blauwgrijze bevedering kreeg. De veren waren blauwgrijs met in het midden een lichtgrijze dwarsband. De twee middelste staartpenen hadden een onderbroken rossige bandering (zes banden). De buitenste staartpen had op de binnenvlag acht rossige banden waarvan de bovenste twee een onduidelijk vlek vormden in plaats van banden. De eindbandering van de staart was vuilgrijs.

Om de valk op naam te brengen nam RV contact op met collega-ringer Erik Massen van Vrs Van Lennep in Bloemendaal, Noord-Holland, en met een collega-ringer in Italië die de foto's doorstuurde aan Andrea Corso. Vanwege het lichte uiterlijk en grote formaat dacht EM aan een hybride met invloed van Slechtvalk *F peregrinus* of een hybride Lannervalk x Sakervalk *F biarmicus* x *cherrug*. Via EM kwamen de foto's en verdere gegevens ook bij Arnold van den Berg terecht en via hem werden Niels van Duivendijk en Dick Forsman geraadpleegd. AC, NvD en DF gaven aan dat het naar hun mening een Toendraslechtvalk *F p calidus* (of in ieder geval een 'calidus-type') betrof; de eerder geraadpleegde Wouter Favelyts was reeds tot dezelfde conclu-

64-65 Toendraslechtvalk / Tundra Peregrine Falcon *Falco peregrinus calidus*, eerstejaars, Darisdonk, Oud-Turnhout, Antwerpen, België, 13 december 2008 (Rudy Verlinden)

sie gekomen. Deze ondersoort verschilt in juveniel kleed sterk van de gebruikelijke Slechtvalken in West-Europa (nomaat *F p peregrinus*) door de veel lichtere kop die aan Lannervalk of Sakervalk doet denken. Het patroon op de ondervleugel, de gestreepte onderstaartdekveren (hoewel deze bij *calidus* bijna ongestreept kunnen zijn) en de fijne streping op de onderdelen zijn typische kenmerken voor Slechtvalk (inclusief *calidus*) en sluiten andere grote valken (inclusief hybriden) uit. *Calidus* is gemiddeld iets groter dan nomaat *peregrinus* maar er is veel overlap. De vleugellengte van de vogel van Darisdonk past goed op een vrouwtje *calidus* (335-]350-378 mm; maten van adulte vrouwtjes) maar valt binnen de bandbreedte voor nomaat *peregrinus* (350-375 mm; maten van juveniele vrouwtjes; *The birds of the Western Palearctic* 2, 1980).

Indien aanvaard betreft het de eerste Toendraslechtvalk voor België (Peter Adriaens in litt). Voor Nederland zijn verschillende meldingen bekend; op www.waarneming.nl zijn er bijvoorbeeld voor de periode 2003-08 c 10 ingevoerd. Tot nu toe is echter geen enkele melding beoordeeld en/of aanvaard door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA). De meest kansrijke Nederlandse melding betreft een exemplaar dat als eerstejaars verbleef in het gebied Kwistenburg langs het Veerse Meer, Zeeland, in de eerste maanden van 2004 en de twee daarop volgende winters terugkeerde. Correspondentie over deze vogel met AC en DF leverde als conclusie op dat het goed een *calidus* kon zijn maar dat de determinatie onzeker bleef vanwege de gebrekkige kennis over de variatie in verenkleed bij noordelijke *peregrinus* (Pim Wolf in litt). Deze vogel is daarom (nog) niet voorgelegd aan de CDNA. Er zijn in Nederland terugmeldingen van Slechtvalken die zijn geringd in Noorwegen (4), Zweden (12), Finland (15) en Rusland (1). De verspreiding van *calidus* is omschreven als de toendrazone van Eurazië (van Lapland oostelijk tot de Lena-rivier) en aan de hand van de coördinaten van de ringplaats blijkt dat van deze vogels twee uit Zweden, 12 uit Finland en de ene uit Rusland vermoedelijk binnen het broedgebied *calidus* zijn geringd (ten noorden van de poolcirkel; gegevens Vogeltrekstation, Heteren, Gelderland). De Zweedse en Finse vogels werden als nestjong geringd. De Russische vogel is als adult geringd op Kola, waar nomaat *peregrinus* (waarschijnlijk) niet voorkomt. Deze ringvondsten zijn echter ook (nog) niet voorgelegd aan de CDNA, zodat dit taxon nog ontbreekt op de Nederlandse lijst.

Aan het eind van de 20e eeuw werd de wereldpopulatie van Toendraslechtvalk op (slechts) 3652 territoria geschat (Auk 117: 455-464, 2000). Het is een langaafstandstrekker (in tegenstelling tot nomaat *peregrinus*) die overwintert in Zuid-Europa, het Midden-Oosten en Afrika, zuidelijk tot in Zuid-Afrika. Het voorkomen als dwaalgast of zeldzame gast in West-Europa is op basis van dit trekgedrag aannemelijk en het is verrassend dat de Belgische vogel waarschijnlijk pas het eerste overtuigend gedocumenteerde geval vormt voor de Benelux. Een complicerende factor bij de beoordeling betreft de 'infiltratie' door ontsnapte grote valken (waaronder hybriden) waardoor genetische 'vervuiling' optreedt bij in

België broedende Slechtvalken. Er is al een geval bekend van een jonge Slechtvalk in een nestkast die kenmerken vertoonde van *calidus* (in Gent, Oost-Vlaanderen, begin jaren 2000; Peter Adriaens in litt). Een andere complicatie is het feit dat er nog geen kleedkenmerken bekend zijn om *calidus* te onderscheiden van de Noord-Amerikaanse ondersoorten *F p anatum* en *F p tundrius* (Br Birds 99: 619-645, 2006). JEF LEPPENS, RUDY VERLINDEN & ENNO B EBELS

TUNDRA PEREGRINE FALCON On 13 December 2008, a first-year Tundra Peregrine Falcon *Falco peregrinus calidus* was trapped and ringed at Darisdonk, Oud-Turnhout, Antwerpen, Belgium. If accepted, this is the first record for Belgium. There have been several reports of this taxon for the Netherlands (including ringing recoveries of birds apparently ringed within the range of *calidus*) but, so far, they have not been considered by the Dutch rarities committee.

Bruine Lijster in Erezée Op zaterdag 3 januari 2009 zag Noé Terorde in een boomgaard in Erezée, Luxembourg, België, een hem onbekende lijster *Turdus* tussen de verschillende vertrouwde lijsters die hier op de nog aanwezige appels aan het foerageren waren. Hij determineerde de vogel na enig speurwerk als Bruine Lijster *T eunomus* en plaatste de waarneming met enkele foto's op Aves, de mailinglijst van Waalse vogelaars. De waarneming raakte snel breder bekend en op zondag 4 januari konden enkele 100-en verrukte Belgische vogelaars bevestigen dat de vogel nog aanwezig was. Hij was vrijwel continu te zien in de boomgaard midden in het dorp en liet zich daar vanaf de weg uitstekend bekijken en fotograferen. De vorst leek hem daarbij niet te deren. De determinatie was vrij eenvoudig, op basis van de overwegend donkere kop met lichte wenkbrauwstreep en kin en keel, de vuilwitte onderdelen met zwart geschubde zijborst en vage dubbele zwarte borstband, de bruine bovendelen en de roestbruine vleugeltekening. Dat laatste duidde op een mannetje. Het ruicontrast in de grote dekveren gaf aan dat het om een eerstejaars ging. In de volgende dagen en met name in het weekend van 10-11 januari werd de lijster door veel vogelaars bezocht, waaronder enkele 10-tallen Nederlanders en ook Britse, Duitse en Franse twitchers. Het feit dat deze soort maar zeer zelden twitchbaar is geweest in Europa (nooit eerder op het vasteland) en ook in de rest van de WP speelde hierbij zeker een rol maar ook de perfecte waarnemingsomstandigheden en de onverwachte locatie, midden in het winterse heuvellandschap. In de boomgaard was hij soms samen te zien met een 10-tal Pestvogels *Bombycilla garrulus*. Op 23 januari was de lijster nog aanwezig maar doordat de meeste appels waren opgegeten vergrootte hij zijn actieradius en werd lastiger te traceren.

Het betreft de vijfde Bruine Lijster voor België en de eerste veldwaarneming. Eerdere gevallen (alle vangsten) waren op 15 oktober 1853 in Brussel; op 5 november 1905 bij Hastière, Namur (eerstejaars mannetje); in november 1906 bij Seloignes, Hainaut; en op 11 november 1956 bij Beerse, Antwerpen. Daarnaast werd in

66 Dusky Thrush / Bruine Lijster *Turdus eunomus*, first-winter, Ezerée, Luxembourg, Belgium, 9 January 2009
(Martin van der Schalk)

67 Dusky Thrush / Bruine Lijster *Turdus eunomus*, first-winter, Ezerée, Luxembourg, Belgium, 9 January 2009
(Roland Jansen)

1845 een exemplaar aangetroffen op de markt in Namen, Namur, dat waarschijnlijk in de Ardennen was verzameld maar vanwege het ontbreken van nadere gegevens niet op de A-lijst is geplaatst. In Nederland zijn twee exemplaren verzameld, beide mannetjes, op 20 november 1899 bij Veenwouden, Friesland, en op 20 februari 1955 bij IJsselmuiden, Overijssel (gevangen, overleden op 26 februari). ENNO B EBELS, PETER ADRIAENS & GERALD DRIESSENS

DUSKY THRUSH From 3 to at least 23 January 2009, a first-winter male Dusky Thrush *Turdus eunomus* stayed at the small village of Erezée, Luxembourg, Belgium. This was the fifth record for Belgium, the first since 1956 and the first twitchable for mainland Europe.

Dikbekfuut bij Kluizen Op 5 januari 2009 bezocht ik de voor slechts weinigen toegankelijke waterspaarbekens van Kluizen bij Evergem, Oost-Vlaanderen, België. Het was het begin van een volle week met temperaturen ver onder nul. De omliggende sloten, plassen en kreken in de wijde omgeving bleken na enkele dagen al vlug dichtgevroren te zijn. Het leek mij dan ook een goed moment om de langzaam dichtvriezende spaarbekens te controleren op vogels. Na het bekijken van bijna altijd aanwezige vogels als Kuifeenden *Aythya fuligula*, Brilduikers *Bucephala clangula*, Dodaarzen *Tachybaptus ruficollis*, Futen *Podiceps cristatus* maar ook een Grote Zaagbek *Mergus merganser* en twee Oeverpiepers *Anthus petrosus* kreeg ik een te dik uitziende Dodaars in beeld. De vogel was zeer actief aan het duiken maar liet zich uiteindelijk langdurig tot op c 50 m benaderen. Dit kon geen Dodaars zijn aangezien hij veel forser uitviel en meer de proporties had van een Kuifduiker *P. auritus*. Ik had het geluk behalve een Dodaars en Futen ook nog twee Geoorde Futen *P. nigricollis* in de nabijheid te zien. Dodaars heeft in winterkleed een donkere pet en lichte achterzijden op hals en nek. Deze vogel had een effen gekleurde achterhals en kop en bovendien ontbraken de

lichte vlekken aan de snavelbasis (mondhoeken). De snavel was niet klein en niet opgewipt maar forser, wit/geelachtig en leek meer op een vinkensnavel. De lichte oogring viel goed op, evenals de rossigbruine zweem op de borst en hals. Het lichaam was ook veel zwaarder en langgerechter dan van een Dodaars. Markant was het staartje dat hij vaak rechtop hield als een Rosse Stekelstaart *Oxyura jamaicensis*. Eigenlijk was ik toen reeds 100% zeker dat dit een Dikbekfuut *Podilymbus podiceps* in winterkleed was. De witte keel die verboden was met een wit halsstreepje leek ook te kloppen.

Reeds eerder, op 20 oktober 2008, had ik een flitsontmoeting met vermoedelijk dezelfde vogel op precies dezelfde plaats. Tijdens een telling zag ik toen op een veel te grote afstand en in tegenlicht exact hetzelfde silhouet en gedrag. Samen met mijn vriendin Petra Beernaert hebben we nog zeker twee uur vruchteloos gezocht naar de verdachte 'dikke Dodaars'. De naam Dikbekfuut viel toen al maar het was Petra die maande tot voorzichtigheid. Verschillende bezoeken daarna leverden niets meer op en de 'zaak Dikbekfuut' werd gesloten – tot vandaag! Beseffend dat dit de eerste waarneming was voor België en een volkstoeloop kon en zou teweegbrengen belde ik dezelfde avond nog met Danny Camerlinck (die de waargenomen kenmerken kon verifiëren aan de hand van veldgidsen), Pieter d'Haluin, Peter Adriaens en Hilbran Verstraete voor overleg. Dinsdagmorgen 6 januari konden bovengenoemde personen samen met Johan Buckens en Kenny Hessel de waarneming bevestigen. Nog voordat we definitieve toelatingen konden regelen om het terrein te betreden ging dit nieuws als een lopend vuurtje rond en waren nieuwsgierigen niet meer tegen te houden. Bijna kwam mijn vergunning in het geding omdat vele enthousiastelingen over hekken en draad het terrein binnenslopen. Dankzij overleg, lobbywerk en bemiddeling via Peter Adriaens en Lieven De Schampheleere (Natuurpunt) met de algemene directeur Alfred Bauwens van de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (eigenaar

68-69 Dikbekfuut / Pied-billed Grebe *Podilymbus podiceps*, Kluizen, Oost-Vlaanderen, 6 januari 2009 (Johan Buckens)

van het gebied) werd het spaarbekken de vrijdag en zaterdag daarop opengesteld voor het grote publiek. Ik was dan ook zo fier als een pauw dat ik nu officieel aan enkele 100en gedisciplineerde geïnteresseerden deze dwaalgast uit Noord-Amerika en nieuwe soort voor België kon laten zien. De vogel werd op 12 januari voor het laatste gemeld. LUC BEKAERT

PIED-BILLED GREBE A Pied-billed Grebe *Podilymbus podiceps* was swimming on a partly frozen lake within an area with restricted access near Kluisen, Oost-Vlaanderen, Belgium, from 5 to 12 January 2009. Thanks to arrangements with the owner, many birders were able to visit the bird. Possibly, it was already seen on 20 October 2008. If accepted, this is the first for Belgium.

DBA-nieuws

Dutch Birding-vogeldag grensverleggend De Dutch Birding-vogeldag op zaterdag 17 januari 2009 in Lunteren, Gelderland, is succesvol verlopen. Gijsbert van der Bent kreeg voor het eerst in zijn lange carrière als DBA-voorzitter een substantiële hoeveelheid tijd toebedeeld in het dagprogramma. Om de ontwikkelingen binnen de DBA te schetsen bijvoorbeeld. De kwaliteit van het tijdschrift Dutch Birding, de (nieuwe!) website en de nieuwe vogelinformatiesystemen is verzekerd, en financieel staat de stichting er goed voor. De ontwikkeling van het ledenbestand vraagt echter de aandacht. Terwijl het aantal bezoekers aan de website www.dutchbirding.nl maar blijft stijgen, daalt het abonneebestand langzaam maar gestaag. Het bestuur breekt zich het hoofd hoe deze ontwikkeling te keren. Juist een kwalitatief hoogwaardig papieren medium als Dutch Birding, met duiding, analyse en synthese, verdient een hoog abonneebestand.

Gelukkig heeft de DBA geen moeite om medewerkers te krijgen. Drie van hen werden op de vogeldag verrast met de hoogste DBA-onderscheiding, de Gouden Ross' Meeuw: Ruud van Dongen en Peter de Rouw voor hun ijzere discipline gedurende de 22 jaar (!) dat zij de rubriek Recente Meldingen verzorgden, en 'onze man in België' Gerald Driessens voor 23 jaar (!) de rubriek Recente Meldingen België. Net nu België overspoeld wordt met mega's houdt deze rubriek op te bestaan...

Topjaarlijster en weblogger Alwin Borhem werd verblijd met de Jan Wierda-trofee, voor ten minste 336 en mogelijk zelfs 339 soorten (drie soorten wachten nog op een CDNA-oordeel) in 2008, wat een evenaring zou zijn van het record van Jan Wierda in 2000. In tegenstelling tot Jan en de topjaarlijster van 2007 Peter de Vries wil Alwin in 2009 direct doorstomen.

Er waren twee zeer inspirerende lezingen van Martin Garner. Vorig jaar is van zijn hand het boek *Frontiers of birding* verschenen. Martin is niet snel tevreden in het veld. Als hij een vogel ziet dan wil hij ook weten waar die vandaan komt. Niet alleen bij zeldzame vogels maar ook bij soorten als Vink *Fringilla coelebs* en Merel *Turdus merula*. Hij probeerde de aanwezige twitchers klaar te stomen voor grensverleggend vogelen en dat lukte goed. 'Are you ready for it?'. 'Yes, we are!', want de komende tijd zal er ongetwijfeld goed gelet worden op zeldzame ondersoorten van Eider *Somateria mollissima*, Noordse Stormvogel *Fulmarus glacialis*, Smelleken *Falco columbarius* en Blauwe Kiekendief *Circus cyaneus* en op zeer lastige vogels als onvolwassen Amerikaanse Zee-eend *Melanitta americana* (let op de vorm van de 'coupe' ach-

ter in de nek) en Yelkuanpijlstormvogel *Puffinus yelkouan* (tilt de kop op in vlucht). De kwaliteit van voordracht was wat we van een dominee hadden verwacht: uitstekend. De goede interactie met de zaal had Martin zelf als zeer positief ervaren.

Gelukkig ontbrak Wim Wiegant niet op de vogeldag, al was er dan geen jaaroverzicht. Ook in zijn lezing die hij samen met Wim Janssen had opgezet over 'de psychologie van de foute determinatie' werden grenzen verlegd want zelden zal de werking van onze hersenen onderwerp zijn geweest op een Dutch Birding-vogeldag. Wim benoemde allerlei processen die leiden tot een al dan niet foute determinatie. Conclusie: blijf vooral goed kijken, check en dubbelcheck, hoed je voor tunnelvisie en laat je door niemand gek maken. Zeker niet door gezaghebbende vogelaars.

Richard Grimmert van BirdLife International bekende dat hij met enige schroom begon aan zijn lezing: na een dominee en direct na een stand-upcomedian. Hij bracht het er echter goed van af en voor een muisstille zaal gaf hij enkele beklemmende voorbeelden van vogelsoorten die reeds zijn uitgestorven en vogelsoorten die op uitsterven staan. BirdLife kent het zogenaamde PEP (Preventing Extinctions Programme). Zo wordt dit jaar een laatste poging gewaagd om Dunbekwulpen *Numenius tenuirostris* te vinden. Het gezamenlijke fonds van Vogelbescherming Nederland en de Dutch Birding Association steunt de komende jaren onderzoek en beschermingsmaatregelen van BirdLife voor de sterk bedreigde Lepelbekstrandloper *Eurynorhynchus pygmeus*, waarvan mogelijk nog maar een paar 100 exemplaren rondvliegen. De gekende overwinteringsgebieden in Zuidoost-Azië staan onder enorme druk, en op de broedgebieden moet de steeds zeldzamer wordende steltloper naast alle gebruikelijke gevaren ook steeds fanatieker verzamelaars en eivervzamelaars het hoofd zien te bieden. Op onze website en in Dutch Birding zal de komende drie jaar regelmatig bericht worden over de behaalde resultaten van teams die met monitoring en bescherming van deze zeer aansprekende soort bezig zijn.

De eerder geplande lezing van René Pop over Mongolië ging door omstandigheden niet door, terwijl de aangekondigde terugblik op 30 jaar Dutch Birding van Hans ter Haar wegens ziekte op het laatste moment moest worden afgeblazen. Beide lezingen houden we nog te goed. Wereldreiziger, marathonschaatser en bergbeklimmer Otto Plantema zorgde voor een waardig slot-

akkoord, met beelden van extreme vogelwerelden (het hooggebergte, Antarctica, subantarctische eilanden en Nieuw-Guinea). Heel beeldend maakte hij duidelijk dat je voor het zien (en fotograferen) van de meest aansprekende, meest bizarre en allermooiste soorten op aarde soms heel wat ontberingen moet doorstaan. Hij sprak alsof hij daar zelf in Lunteren pas achter kwam...

De dag viel samen met de belangrijke midwintertelling van SOVON, waardoor het aantal 'laatkomers' (die eerst geteld hadden) substantieel was en waardoor we waarschijnlijk ook bezoekers hebben gemist. Puntje van aandacht voor de volgende keren, want in het bijzonder goed geoutilleerde congressentrum De Werelt was naast de aanwezige c 300 bezoekers nog best plaats geweest voor meer.

Bijzonder druk en gezellig was het weer op de vogelaarsbeurs. Het aantal stands in de hal was echter kleiner dan voorgaande jaren. Veel bezoekers misten bijvoorbeeld de stands met tweedehandsboeken, waar je zo lekker kon 'snuffelen'. Dat waren waarschijnlijk typisch gevallen van 'kijken niet kopen', want de keuze van de handelaars in tweedehandsboeken om niet te komen lag vooral aan de abominabele verkopen van de laatste jaren. Natuur & Boek deed zoals altijd wel goede zaken. Ook Martin Garner was kort na zijn eerste lezing, die de aanwezigen goed wakker schudde, verlost van alle 40 exemplaren van 'Frontiers' die hij uit Engeland had meegenomen.

Dat Martin inderdaad van elke vogel wil weten waar deze vandaan komt bleek de volgende zondag, toen hij met zijn echtgenote en enkele DBA-bestuursleden Texel bezocht. Het per se willen zien van de precieze snavelkleur van elke gans die je tegenkomt is een hele opgave als je maar een paar uurtjes hebt op Texel... waar 1000en ganzen op de akkers stonden. Met de Texelse Sneeuwuil *Bubo scandiacus* was het echtpaar zeer ingenomen.

Voor 2010 staat de Dutch Birding-vogeldag gepland op zaterdag 9 januari. GIJSBERT VAN DER BENT

Vogels kijken in Argentinië

Wij leiden de reis zoals u het wilt, met onze kennis en in onze 4WD voertuigen.

Tini & Jacob Wijpkema, Salta, Argentinië

e-mail: wijpkema@arnet.com.ar

tel: 0054 93876 668873

natuur en boek

dichter bij
de natuur

**Boekwinkel
in Naturalis**

bezoekers Darwinweg
postadres postbus 9517
2300 RA Leiden
telefoon 071-568 76 91
e-mail natuurenboek@naturalis.nnm.nl
website www.natuurenboek.nl

. naturalis